

COMMISSION SPECIALE
RELATIVE AU TRAITEMENT
D'ABUS SEXUELS ET DE FAITS
DE PEDOPHILIE DANS UNE
RELATION D'AUTORITE, EN
PARTICULIER AU SEIN DE
L'ÉGLISE

du

MERCREDI 15 DECEMBRE 2010

Après-midi

BIJZONDERE COMMISSIE
BETREFFENDE DE
BEHANDELING VAN SEKSUEEL
MISBRUIK EN FEITEN VAN
PEDOFILIE BINNEN EEN
GEZAGSRELATIE,
INZONDERHEID BINNEN DE KERK

van

WOENSDAG 15 DECEMBER 2010

Namiddag

La séance est ouverte à 14.29 heures et présidée par Mme Karine Lalieux.

De vergadering wordt geopend om 14.29 uur en voorgezeten door mevrouw Karine Lalieux.

Audition de Mgr Jozef De Kesel, évêque de Bruges

Hoorzitting met Mgr. Jozef De Kesel, bisschop van Brugge

La **présidente**: Je vais demander à chacun de reprendre sa place.

Mijnheer De Kesel, dank u voor uw komst. Vous avez vu le mode de fonctionnement. Nous allons vous entendre, puis vous serez soumis aux questions de l'ensemble des parlementaires. J'imagine que vous avez préparé un texte que vous allez nous soumettre.

Jozef De Kesel: Mevrouw de voorzitter, zeer geachte leden van het Parlement, geachte vergadering, ik ben blij dat ik de gelegenheid krijg om tot u enkele woorden te richten, alvorens ik op uw vragen zal ingaan. Ik zou graag enkele zaken verduidelijken, dat kan ook de vraagstelling nadien wat richten en helpen.

Ik wil u een beetje laten aanvoelen hoe ik zelf de problematiek in de voorbije maanden heb beleefd. Waarschijnlijk weet u dat ik zeer recentelijk de verantwoordelijkheid heb gekregen als bisschop over het bisdom Brugge. De eerste maanden van mijn ambtstermijn hebben mij heel direct, uitdrukkelijk en zeer sterk geconfronteerd met de problematiek die ook deze vergadering bezighoudt. Ik maak van de gelegenheid ook gebruik om naar het einde u ook te zeggen wat

voor mij wat moeilijkheden en knelpunten waren.

Ik ben zelf lange tijd werkzaam geweest in het bisdom Gent en nadien acht jaar hier in Brussel als hulpbisschop voor het Hoofdstedelijk Gewest. Ik was mij uiteraard ook toen zeer sterk bewust van de problematiek van het seksueel misbruik in de Kerk. Ik wist wat er gebeurde, men moet niet zeggen dat men het niet wist. Ik was er echter nooit rechtstreeks bij betrokken geweest. Toch, als ik mijzelf wat bekijk, ik was mij de voorbije jaren alsmat meer bewust van wat er op dat punt in de Kerk gebeurde, hoe erg deze zaak was en wat het teweegbracht, vooral toen wij werden geconfronteerd met het grote aantal slachtoffers dat zich meldde. Dat is voor mij dan toch nog, in een groeiend besef van het belang van deze problematiek en het sérieux van deze problematiek, een kantelmoment geweest. Ik denk dat dit het geval was voor vele mensen in de Kerk.

U zult wel begrijpen dat toen wij werden geconfronteerd met de gebeurtenissen in het bisdom Brugge en het rapport van professor Adriaenssens, het voor ons ook een enorme schok was.

Het ging niet over enkele gevallen alleen, maar ook over een fenomeen waarvoor wij de ogen niet konden sluiten. Er waren natuurlijk pijn en verdriet, maar ik houd eraan hier uitdrukkelijk te zeggen, zeker wanneer u rekening houdt met het zelfbeeld dat de Kerk er soms op nahoudt, dat het beschamend was. Dat was ook mijn ervaring. Ik denk dat veel mensen in de Kerk beschaamd waren. C'est une honte. Hoe kon zoiets gebeuren, zeker op dergelijke schaal? Ik verontschuldig mij maar men weet dat het ook elders gebeurt. Dat was echter niet de zaak waarover het toen ging.

Hoe kan het dat het ook bij ons gebeurde en dat het zo frequent voorkwam? Hoe komt het dat we het niet hebben gezien of willen zien?

Voor mij was de vraag hoe het kwam dat ook de slachtoffers het zo moeilijk hadden om naar buiten te komen en hulp te vragen, laat staan te vinden. Als men daarmee wordt geconfronteerd – in het heetst van de feiten was ik in Brussel en Mechelen –, wat moet men daar dan mee doen? Hoe moet dat verder en hoe moet men zijn verantwoordelijkheid nemen? Dat waren vragen, die mij niet loslieten. Iedereen was in die dagen tot vandaag trouwens beroerd om deze feiten. Het was juist op dat moment dat ik vrij vlug en ietwat onverwacht benoemd ben, juist in het bisdom Brugge.

De commissie voorgezeten door professor Adriaenssens was toen reeds opgeheven. Ik ben benoemd eind juni. De commissie bestond toen niet meer. Toen ik op 10 juli ben aangesteld – ik heb dus geen jarenlange ervaring –, vond ik reeds een aantal brieven, aan mij gericht, van professor Adriaenssens na het aftreden van de commissie. Zonder dat hij nog direct inzage had in de dossiers, bracht hij mij toch nog op de hoogte van belangrijke zaken. Het ging hier om klachten waarvan de meeste reeds aan de Justitie waren gemeld. Het advies van professor Adriaenssens en dus onrechtstreeks nog van de commissie was om de daders of de vermeende daders als er twijfel zou bestaan, toch op non-actief te zetten. Ik heb die adviezen gevolgd. Alleen was het voor mij in een aantal gevallen – ik zal u straks zeggen hoeveel – niet altijd duidelijk of dat non-actief in de meest absolute zin moest worden geïnterpreteerd.

Ik refereer aan wat mijn collega daarstraks zei in het onderscheid dat hij maakte tussen strikt pastorale taken en een administratieve taak, maar ik kom daar straks nog op terug.

Kon ik in bepaalde gevallen iemand een beperkte, welomschreven opdracht geven? Dat is een vraag voor mij, vooral wanneer ik onvoldoende gegevens had om uit te maken of de klacht gegrond was, ook al was ik zeer gerustgesteld dat in elk geval de klacht aan het parket was gemeld. Het leek mij evident dat dat hoe dan ook moest gebeuren.

Ik was niet altijd zeker over de inhoud van een dossier, omdat ik geen inzage meer had. Ik had wel een brief van professor Adriaenssens, maar ik had geen inzage meer in het dossier. De commissie-Adriaenssens had op dat moment de activiteiten al gestopt. Nogmaals, wat mij in elk

geval geruststelde in die zaken, is dat het parket op de hoogte was van die namen.

Ik heb die daders en vermeende daders allemaal geconvoceerd. Zij zijn moeten komen. Ik heb hen ook persoonlijk gesproken. Voor mij was er een moeilijkheid. Als ik al langere tijd verantwoordelijk geweest zou zijn in het bisdom, dan zou ik die mensen gekend hebben. Je kent hun parcours, je weet waar ze staan, je weet om wie het gaat. Dan kan je die zaak situeren, of in elk geval iets beter situeren, misschien. Maar ik kende die mensen dus niet. Het was de eerste keer dat ik er contact mee had.

La présidente: De combien de personnes s'agissait-il?

Jozef De Kesel: Huit personnes. J'ai reçu onze dossiers de la commission Adriaenssens.

Voor mij was het een beetje moeilijk omdat ik die personen niet kende. Ik heb mij echter laten inlichten en adviseren. Ik heb een aanvraag gedaan en heb in deze zaak geprobeerd correct en gewetensvol te handelen. Ik zeg u concreet waarover het gaat.

Het gaat dus over twaalf klachten, waarvan twee door de correctionele rechtbank reeds vroeger waren behandeld, met een vrijspraak voor een van die twee. Dat maakt het soms wel moeilijk te tellen. Het gaat hier immers om een geval dat toentertijd was vrijgesproken. Elf werden door de rechtbank reeds behandeld. Acht verstrekten mij in deze brieven gegevens over de daders of vermeende daders. Het was natuurlijk niet aan mij om uit te maken of die klachten terecht zijn of niet, of zij verjaard zijn of niet. Het is evident dat ik in deze zaak gerust ben, omdat al deze namen bij het parket bekend zijn.

Eerlijkheidshalve zeg ik u dat één zaak, de laatste van die elf, niet aan het parket is bekendgemaakt, noch door professor Adriaenssens, noch door mij. De reden is niet dat ik wacht, maar dat het slachtoffer zelf heeft gevraagd dat niet te doen. Ik kan niet op alle details ingaan, maar het gaat om een feit dat lang geleden is gebeurd en waarvoor toentertijd een minnelijke schikking is getroffen. Toen werd gezegd dat het niet naar het gerecht moest gaan, maar om absoluut zeker te zijn heb ik nogmaals het initiatief genomen en de betrokkenen gevraagd of zij bij die beslissing bleven.

Ik heb dat gedaan om zelf gerust te zijn. Zij hebben mij gevraagd het niet te doen. Dat is de

reden.

Naast deze 11 klachten, waarvan ik in kennis kwam door professor Adriaenssens en op grond van de commissie daar vóór, heb ik op het bisdom nog een aantal dossiers gevonden betreffende seksueel misbruik. Ik heb daarvan kennis kunnen nemen langs die dossiers.

Ik zeg u dit ook eerlijkheidshalve. Ik denk – dat is in elk geval de indruk die mij dit geeft – dat mijn voorganger deze zaken goed heeft bijgehouden, voor zover ik kan oordelen. Het gaat om 7 klachten. 2 daarvan zijn uitgekomen op een veroordeling destijds met probatie-opschorting en met de toelating van de rechtbank dat men nadien een taak aan deze mensen kon toevertrouwen. Een zaak is ook voor de rechtbank verschenen en daar is een bemiddelingsovereenkomst gesloten. Ook daar is de toelating gegeven om nadien een taak toe te vertrouwen.

Een iemand is anoniem beschuldigd en heeft ontkend. Ik heb de persoon gecontacteerd. Ik heb de naam doorgegeven aan het parket, maar ik weet niet of hij schuldig is of niet. Ook hier weer ben ik gerust omdat het parket weet heeft van deze naam. Er zijn drie gevallen – van die zeven – van priesters die overleden zijn. Van een daarvan heb ik het niet gevonden in de dossiers maar ben ik enkele tijd geleden gecontacteerd door het slachtoffer dat alleen maar de bedoeling had – want de priester was overleden – dit geval officieel mee te tellen in het aantal dat ik officieel moet opgeven en dat ik mij ook zou verontschuldigen. Wij hebben mekaar ontmoet. Wij hebben kunnen spreken, en ik heb daarna ook – dat was zijn vraag – in een brief mijn verontschuldigen aangeboden en hem nog eens officieel schriftelijk meegegeeld dat ik dit geval zou meetellen bij de getallen die ik moet opgeven. Dat hielp hem om het te verwerken.

Wat betreft elf en zeven, waarschijnlijk zijn er nog zaken gebeurd. Ik kan u enkel vertellen over de zaken waarvan ik kennis heb en kon hebben.

Ik heb van bij het begin, indien dit mogelijk was en indien dit werd gevraagd, de slachtoffers gecontacteerd. Ik heb de daders maar ook de slachtoffers gecontacteerd, indien zulks nog mogelijk en gewenst was.

U begrijpt wel dat ik in de huidige omstandigheden en in de nieuwe verantwoordelijkheid die ik kreeg, geen enkele behoefte had om dit uit te stellen tot een of twee weken later. Ik heb dat altijd onmiddellijk gedaan. Ik heb onmiddellijk zelf

getelefoneerd en een afspraak gemaakt. Ik had geen enkele behoefte om deze problematiek te ontwijken of te minimaliseren.

Ik heb daarbij ook ontdekt, of moeten ervaren dat het toch nog iets anders is om een dossier te lezen dan om mensen te ontmoeten. Dat is niet hetzelfde. Dat geldt allereerst voor de slachtoffers; dat is duidelijk. Ik heb het echter ook echt ervaren bij de daders.

Ik had toch geen andere keuze dan te luisteren naar hen die zoveel hadden geleden en naar wie men tot nu toe niet had geluisterd. Dat was eigenlijk de grote pijn en het grote onrecht, naast het misbruik zelf, dat deze mensen toen zij kind waren, was aangedaan. Luisteren naar degenen die in deze zaak de eersten zijn die recht van spreken hebben. Waar nodig, heb ik ook geprobeerd hen aan een goede begeleiding te helpen.

De vraag blijft dus hoe dat kon gebeuren. Wist men dat dan niet? Dat zijn vragen die mij blijven achtervolgen.

Ik denk dat men inderdaad onvoldoende het besef heeft gehad en dat men daarom ook niet altijd juist heeft gehandeld. Ik zeg het helemaal niet om te verontschuldigen of om te minimaliseren, maar waarschijnlijk heeft men ook in het verleden onvoldoende zicht gehad, en vooral inzicht, in het fenomeen zelf van pedofilie en in de aard van deze problematiek. Zelf ben ik in mijn jeugd daar nooit mee geconfronteerd geweest. Op school heb ik het niet gekend. Ik ben jarenlang, vanaf mijn kindertijd tot ik 24 of 25 jaar was, in de jeugdbeweging geëngageerd geweest. Ik heb het nooit meegemaakt.

Ik wist wel dat het gebeurde, en gaandeweg natuurlijk zeer zeker, maar ik denk niet dat wij beseft hebben waarover het fundamenteel ging en zeker niet tot welke desastreuze gevolgen zoiets kan leiden.

Ik zeg het misschien tot mijn eigen schade en schande, maar ik heb de laatste maanden ontzettend veel bijgeleerd. Door de gesprekken met slachtoffers en daders ook, door het rapport van professor Adriaenssens en ook door andere lectuur over seksueel misbruik heb ik een problematiek en een wereld leren kennen die ik tot dan toe niet, of in elk geval zeer onvoldoende, kende.

Ik heb bijvoorbeeld ook het boek “Verzwegen wonden” van Wunibald Müller gelezen, dat u

misschien kent. Dat heeft mij heel veel geholpen om te begrijpen en om juist te handelen. Ik besef nu pas, in elk geval oneindig veel beter, wat de ellende moet zijn van een kind dat zoiets moet ondergaan. Ik ben meerdere keren in contact geweest met hetzelfde slachtoffer. Meerdere keren. Misschien is dat niet zo voor iedereen – ik hoop dat het niet voor iedereen zo erg is – maar er zijn gevallen waarvan men zegt: dit is hopeloos.

Niet alleen het misbruik zelf, en dan nog op een leeftijd waarop men zo afhankelijk is en zijn identiteit aan het opbouwen is en zo broos en weerloos is, maar ook het feit dat men nergens terecht kon en dat men niet gehoord werd, niet alleen door de officiële instanties, maar zelfs niet door de mensen van de binnenste kring, en zelfs niet door zijn eigen moeder, maakt het zo schrijnend. In die zin ervaar ik het altijd, als ik spreek met hen, als een dubbel lijden. Het is altijd tweevoudig. Het is het lijden om het onrecht dat is geschied. Men is gebruikt en als mens dus altijd misbruikt, in een situatie waarin men weerloos was, waarin de dader dikwijls origineel en inventief was om te weten wat er moest gebeuren en om het te kunnen doen en waarin het kader aanwezig was om het doen.

Vooraf dat tweede, dat men niet gehoord wordt, zelfs niet door de mensen die zo nabij zijn, waar men dikwijls nodeloos aan de deur klopt. Dan is men onmachtig, uitzichtloos. Ik denk dat dit het meest desastreuze is: dan is men fundamenteel eenzaam, alleen, als kind. Het is dat wat de gevolgen zo enorm groot maakt. Hoe was dat dus toch mogelijk? Het is een vraag die ook mij, ook als verantwoordelijke in de Kerk, blijft achtervolgen.

Ik verontschuldig mij, maar bij mij komt altijd iets weer als men zegt: hoe komt het toch dat dit bij ons kon gebeuren? Ik denk dan toch ook dikwijls: waarom zou het ook niet bij ons kunnen gebeuren? Dachten wij dan van onszelf dat wij zoveel beter waren dan de anderen of dat wij onaantastbaar waren? Ik denk dat het juist deze onaantastbare positie is die ons nu zo beschaamd en zo weerloos maakt. Ik denk dat het de toenmalige onaantastbare positie van de priester is – ik spreek alleen voor de Kerk, ik weet dat het elders ook gebeurt – die dat misbruik makkelijker heeft gemaakt, mogelijk heeft gemaakt, de condities heeft gecreëerd om het te kunnen doen. Men zegt, en het is waar, dat het internaat de plaats bij uitstek was voor een dergelijk misbruik. Dat is waar, het is de ideale biotoop. Maar voor mij is het internaat alleen maar symbool hier van een bredere voedingsbodem: gesloten milieus met

autoritaire gezagsstructuren waar men ongezien zijn gangen kan gaan.

Ik wil, geachte vergadering, met de bedenking die nu zal volgen, helemaal niets relativiseren. Misdrijven zijn misdrijven. Maar ik heb soms ook geworsteld in die korte periode die mij tot hiertoe gegeven is. Kijk, als het om duidelijk pedofiel gedrag gaat, hoe verschrikkelijk ook, hoe erg, is het eenvoudiger om een oordeel te vormen en de nodige maatregelen te treffen, om verdere slachtoffers te vrijwaren en te beschermen.

Maar soms is het moeilijk omdat niet elk grensoverschrijdend seksueel gedrag daartoe te herleiden is. Natuurlijk is elk grensoverschrijdend seksueel gedrag misbruik, daarover kan geen twijfel bestaan. De beoordeling zal echter anders zijn en ook de te nemen maatregelen voor de toekomst. Ik weet dat ik mij hier op glad ijs bevind, ik wil alleen maar zeggen waarmee ik geworsteld heb.

Ik wijs nog op een ander gegeven waarmee ik werd geconfronteerd. Er is een verschil – als ik u dat zeg, is dat niet om u dat duidelijk te maken maar omdat ik daarmee verwoord waarmee ik zelf geworsteld heb in mijn besluitvoering en in mijn contact met slachtoffers en daders – tussen seksueel misbruik dat verschillende keren en gedurende een bepaalde periode regelmatig is gebeurd en iets dat één keer is gebeurd, waar de feiten – maar het is niet aan mij om dat uit te maken – minder erg zijn dan in zeer duidelijke gevallen en waar de gevolgen ook minder groot zijn. Wat moet men doen als in dat laatste geval iemand voorwaardelijk wordt veroordeeld maar ondertussen aan alle gestelde voorwaarden heeft voldaan en ook de rechtbank al heeft gezegd dat een benoeming kan gebeuren? Ik was pas bisschop en toch heb ik het niet gedaan. Ik mocht het doen, maar ik heb het niet gedaan. Heb ik juist gehandeld? Kan men te rechtvaardig zijn? Ik acht het beter het nu, in de huidige omstandigheden, niet te doen.

Ik geef u een ander voorbeeld. Wat moet men doen? Ik heb het nu over een dader die niet alleen bekent maar er ook psychisch, voor feiten die lang geleden gebeurd zijn, compleet onderdoor is gegaan.

Van goedkope vergeving is geen sprake. Het kwaad moet erkend worden en vooral het lijden moet ernstig genomen worden. Men bagatelliseert het lijden niet. Anderzijds blijft de dader een mens die moet worden begeleid en geholpen. Ik was daar niet altijd mee in het reine, zelfs niet wanneer ik die kordate beslissing nam. Voor mij bleven er

vragen over.

In september, bij het begin van het nieuwe werkjaar en van mijn ambtstermijn, heb ik een brief geschreven naar alle verantwoordelijken. Ik moest niet te lang naar een onderwerp zoeken. Ik richtte mij tot alle priesters en diakens, naar alle parochieassistenten, alle pastoraal werkenden in de ziekenhuizen en verzorgingsinstellingen, alle godsdienstleerkrachten, met andere woorden, iedereen die een mandaat kreeg van de bisschop en door hem was benoemd. In deze lange brief heb ik over deze zaak en over mijn eerste ervaring in deze problematiek gesproken. Ik heb hen gezegd wat het voor ons als Kerk betekent om niet meer doof te zijn maar te luisteren. Op het einde van die brief heb ik een viertal aandachtspunten naar voren geschoven. Ik vroeg dat ze in de verschillende sectoren van mijn bisdom in de loop van het jaar systematisch zouden worden besproken.

Ten eerste, over het gevaar van de onaantastbare positie in pastorale gezagsrelaties. Daarover heb ik u net gesproken. In onze Kerk moeten wij zoeken naar vormen van meer collegiaal bestuur.

Ten tweede, een oproep aan de Kerk tot grotere bescheidenheid. Alle recht om hoog van de toren te blazen is haar met deze ontnomen.

Ten derde, de noodzaak om in de Kerk open en eerlijk over de seksualiteit te spreken en de dingen bij naam te noemen. Het is niet goed als de taboesfeer blijft. Dan geeft men mensen net de gelegenheid om ongezien hun gang te gaan.

Ten vierde, een oproep tot waarachtigheid. Leven in de waarheid betekent niet in de dubbelzinnigheid en de leugen. Alleen zo kunnen wij het vertrouwen herwinnen. Vertrouwen kan men niet afdwingen, men moet het verdienen.

Tot slot heb ik nog dit ene te zeggen. Het wordt soms gezegd, en het is pijnlijk als het in de Kerk wordt gezegd. Dat is het laatste wat we nu mogen zeggen.

Was het allemaal maar niet aan de oppervlakte gekomen, dan zou ons veel leed bespaard zijn.

Daarin wordt het woord "lijden" misbruikt. Want als het allemaal niet aan de oppervlakte was gekomen, dan was het lijden dat die naam verdient, gebleven.

Er is voor ons, voor de Kerk – ik zeg dit ook als verantwoordelijke voor de Kerk, als

verantwoordelijke voor wat mij is toevertrouwd –, en ook voor de samenleving volgens mij maar een weg om met deze zaak komaf te maken en er ook vanaf te geraken, en dat is dat het allemaal aan de oppervlakte komt. Daarom is het goed dat het zo grondig wordt besproken in de Kerk, naar ik hoop, ook in de samenleving en ook in deze vergadering.

Op zich is het al heel belangrijk dat erover wordt gesproken, ook op het publieke forum, ook hier. Dat zal ons al helpen, opdat het in de toekomst moeilijker zal zijn voor daders om zo iets te doen.

Ik dank u voor uw bereidwillig luisteren. Ik ben ook zeer graag bereid om in te gaan op vragen, bedenkingen of nuances die nog gegeven moeten worden.

De **voorzitter**: Monseigneur, ik dank u voor uw toelichting.

Comme d'habitude, je donne la parole aux commissaires pour deux questions chacun. Ensuite, ce seront les allers-retours sur différentes questions.

Raf Terwingen: Monseigneur, ik denk dat u een heel duidelijk exposé heeft gegeven dat ook wel enigszins afsteekt tegen het exposé dat wij eerder hebben gehoord vandaag. Dat was mijn aanvoelen. Ik ben daar ook zeer blij mee. U heeft op een bepaald ogenblik aan het begin van uw exposé wel gezegd dat, ik citeer: "Op een gegeven ogenblik konden wij de ogen niet meer sluiten." Dat was letterlijk wat u zei. Wanneer is dat ogenblik voor u persoonlijk gekomen? Dat was mij niet helemaal duidelijk. Wil dat zeggen eind jaren 90 toen de Kerk een aantal initiatieven heeft genomen met de telefoonlijn, de commissie, en dergelijke meer, die uiteindelijk, goddank, geleid hebben tot de commissie-Adriaenssens die de zaak helemaal heeft opengebroken of is dat recentier?

U heeft gezegd: "Klachten moeten naar het parket worden gebracht. Evident." Wanneer is dat inzicht gekomen voor u persoonlijk en binnen de Kerk?" De uitdrukking "de ogen niet langer kunnen sluiten" geeft mij iets actiefs aan en dat stoort mij wel. U begrijpt waar ik naar toe wil? Wanneer is dat voor u gebeurd of is dat slechts een jaar geleden gebeurd toen het hele verhaal is ontsloten? Ik wil toch wel graag van u horen hoe u dat heeft aangevoeld binnen de Kerk.

Mijn tweede vraag heb ik ook gesteld aan monseigneur Van Looy maar hij heeft er niet echt

op geantwoord. Het betreft het spanningsveld dat u schetst tussen het profane recht, het strafrecht en het kerkelijk recht om iemand te beoordelen, te straffen of op zijn minst deontologisch terecht te wijzen. U zegt: "Wat moet men doen als iemand strafrechtelijk veroordeeld is en heeft voldaan aan al zijn probatievoorwaarden?" U zit dan met het probleem of er dan nog iets kerkelijks moet gebeuren. Ik vraag mij af of het niet heel belangrijk is dat daaromtrent snel eenvormigheid wordt gebracht over de bisschoppen heen. Ik begrijp dat iedere bisschop baas is in zijn eigen bisdom. Het lijkt mij toch goed dat daar één lijn wordt aangehouden. Misschien moet er zelfs internationaal iets gebeuren? Anders blijft men zitten met dat dilemma en met de vraag of iemand die als pedofiel is veroordeeld binnen de Kerk nog priester kan zijn. Ik denk dat dit een probleem is binnen de Kerk. U worstelt daar zelf ook mee.

Als gelovige vind ik het onwaarschijnlijk dat iemand die dit soort daden zou hebben gedaan mij nog als priester zou toespreken in welke hoedanigheid dan ook, zo het geloof gaat belijden en mij daarin verder gaat steunen. Dat lijkt mij ongelooflijk. Administratief zijn er misschien mogelijkheden, maar dat is een andere zaak. Lijkt het niet aangewezen dat dit ergens op een uniforme, objectieve manier wordt besproken binnen de Kerk om zo de geloofwaardigheid te kunnen herstellen?

Valérie Déom: Madame la présidente, beaucoup de choses ont été dites par mon prédécesseur.

Monsieur De Kesel, vous semblez être favorable à la transmission d'un maximum de dossiers à la justice. Or, dans le cas de la commission Adriaenssens, il y avait un filtre. Cette commission décidait en fonction de la prescription du dossier. Elle tenait compte aussi de ce que le prêtre était encore en activité ou pas, ou en aveux. Au-delà de la prescription, toute une série de conditions, donc, qui déterminaient la transmission ou non du dossier à la justice.

À votre avis, cette manière de faire a-t-elle ou non encore raison d'être? Doit-on transmettre systématiquement les dossiers à la justice, même sous couvert de l'anonymat des victimes?

Dans les plaintes dont vous avez eu connaissance (11 + 7), avez-vous entamé une procédure de droit canonique à Rome pour un certain nombre d'entre elles? Excepté pour les plaintes déposées contre les abuseurs décédés évidemment.

Renaat Landuyt: Mijnheer de bisschop, u stelt de

vraag hoe het komt dat dat allemaal mogelijk is geweest binnen onze gemeenschap. U weet dat wij in Brugge de vraag nog scherper stellen: hoe komt het dat de dader bisschop is kunnen worden en blijven. U zegt dat u van uw voorganger, de bisschop die dader was, zeven dossiers hebt geërfd. Hoe weet u zeker of hoe pakt u het aan om zeker te zijn dat er niet vele dossiers ontbreken? Het was toch bij een dader dat mensen met hun klachten kwamen?

U zegt dat de rechtbank u toelaat om nog functies toe te bedelen, maar mijn fundamentele vraag, zeker ook in het Brugse bisdom, waar u nu de baas bent, is of men iemand die seksueel misbruik heeft gepleegd, überhaupt nog priester kan laten noemen. De Kerk doet wat zij wil, maar het is onze bezorgdheid te zoeken naar de mechanismen die toegelaten hebben dat iemand niet alleen bisschop is geworden, maar dat ook kinderen geschonden werden. Een van de mechanismen zou kunnen zijn dat men in die Kerk toelaat dat daders nog voorganger zijn en nog priester zijn. Misschien is dat een signaal van een vorm van normvervaging of tolerantie die ertoe leidt dat een en ander nog gebeurt.

Olivier Deleuze: Monsieur De Kesel, je vous remercie pour votre témoignage.

Je voudrais tenter d'obtenir une vue d'ensemble sur le nombre total de cas révélés, en tenant compte de votre audition et de celles de vos collègues.

Ici, vous nous parlez de 17 ou 18 cas. Si j'additionne les chiffres donnés lors des témoignages précédents et les mets en rapport avec le nombre de cas de la commission, qui en a reçu 450 en quelques semaines à partir de fin avril, je constate un écart très important. La commission n'a pas traité tous les cas, loin de là mais ces cas existaient, par définition, auparavant. Pourquoi, selon vous, existe-t-il cette différence entre, d'une part, l'ampleur que semble signifier la commission Adriaenssens – d'autant plus que 90 % de ces cas sont en Flandre; l'échantillon n'est pas bon, si j'ose dire, d'un point de vue statistique – et, d'autre part, le relativement faible nombre de dossiers repris dans les archives confidentielles ou dans les cas plus officiels. C'est presque un rapport de un à dix ou de un à cinq. C'est comme si les victimes avaient eu depuis toujours beaucoup de réticences à se confier aux autorités de l'Église. Ou y a-t-il une autre raison à cette différence importante?

Sophie De Wit: Monseigneur, u gaf daarnet aan dat het voor de slachtoffers belangrijk is gehoord te worden, maar dat zij zich niet gehoord voelen. Niet door hun omgeving, maar ook niet door de Kerk. U weet dat daarom vele slachtoffers zich gegroepeerd hebben in een werkgroep. Kunt u mij uitleggen waarom, als het zo belangrijk is dat zij gehoord worden, die slachtoffers niet samen met de werkgroep gehoord konden worden, en waarom zij niet ontvangen werden door de bisschoppenconferentie?

Siegfried Bracke: Monseigneur, aansluitend op de vraag van collega De Wit, het volgende. U bent de eerste die uitdrukkelijk zegt: "Ik wist dat het gebeurde." Tot nu toe hebben wij dat uit de mond van niemand anders mogen horen. U hebt er, in mijn ogen althans, behartigenswaardig woorden over gesproken, zeker waar het gaat om intenties.

Wij constateren wel dat u... U kunt zeggen: "Ik was toen nog geen bisschop," maar uw voorganger was er toen ook al niet meer, en in het interregnum moet er toch iemand zijn die verantwoordelijk is. U kreeg op dat moment een brief van mensen die vroegen – aan u, of aan de bisschop die er op dat moment niet meer was, terwijl u nog niet benoemd was, maar het was wel uw verantwoordelijkheid – onderzoek te voeren naar misbruik. Het misbruik werd u gesignaleerd. Die brief dateert van april 2010. U hebt, voor zover ik weet, die mensen nog niet geantwoord, ook niet over wat u gaat doen.

Het spreekt vanzelf dat u niet de dag nadat zij schreven kon antwoorden wat er ging gebeuren. Maar u had toch een teken kunnen geven dat u hun klacht ter harte neemt? U had toch kunnen zeggen dat u er mee bezig bent en dat u het onderzoekt?

Jozef De Kesel: Mijnheer Bracke, zegt u dat ik niet geantwoord heb op brieven?

La **présidente:** Il faut garder l'anonymat des personnes concernées.

Siegfried Bracke: Het blijkt uit de documenten. De brief is gestuurd door de heer Devillé op 27 april 2010. Dat is bij mijn weten na het vertrek van uw voorganger en voor u aantrad, want u bent pas benoemd, als ik het goed voor heb, in juli 2010.

Er werd u gevraagd een onderzoek in te stellen. Dit blijkt uit de documenten die ons ter hand gesteld zijn.

Daarbij aansluitend heb ik een vraag over de

manier waarop met zulke dingen wordt omgegaan.

Er wordt ons gesignaleerd dat dit eigenlijk een soort van algemeen verspreide cultuur is. Als een priester het voornemen bekendmaakt om te huwen, wordt hij meteen van de lijst geschrapt en wordt hij ook meteen geschrapt van de lijst mensen die als kerkelijk bedienaar, een wedde krijgen. Als een priester zich te buiten gaat aan pedofilie, is dat niet het geval. Het sluit aan bij hetgeen collega Landuyt heeft gevraagd, vanwaar dat verschil dat er blijkbaar nog steeds is?

Ik geef een heel concreet voorbeeld. Het blijkt dat priesters, ik begrijp dat ook, die samen in het seminarie hebben gezeten een soort van jaarlijkse bijeenkomst houden, wie gehuwd is wordt onmiddellijk niet meer uitgenodigd, wie seksueel misbruik heeft begaan wel. Dat verschil zou u eens moeten uitleggen.

Marie-Christine Marghem: Monseigneur, j'aimerais vous poser, comme tout le monde, deux questions. La première à trait à l'arrangement amiable, dont vous avez parlé au sujet d'un dossier parmi les onze que vous aviez reçus et qui concerne la victime qui a souhaité que le dossier ne soit pas transmis au parquet en indiquant qu'elle avait eu, il y a des années, un arrangement amiable. J'aimerais que vous expliquiez, dans la mesure du possible, en quoi consistait cet arrangement amiable.

La deuxième question est liée à ce que je viens de dire et concerne l'indemnisation. Vous comprenez que nous sommes très attentifs à cette question et que souvent les commissaires la posent à ceux qui se sont succédé dans les auditions et, maintenant, à vous. J'ai entendu tout à l'heure – et cela m'a fait sursauter – que l'indemnisation voulait pouvoir dire beaucoup de choses. En réalité, cela ne veut dire qu'une seule chose, en français et en droit, c'est accorder à une personne une somme d'argent en réparation d'un dommage subi.

Vous avez dit que vous aviez appris beaucoup en écoutant les victimes. Vous avez donc pu intégrer – et effectivement c'est la première fois qu'on l'entend de la bouche d'un prélat – qu'il y avait des choses dans l'Église et vous avez eu, au contact de ces victimes, une grande précision sur les souffrances qu'elles endurent, souffrances qui sont aussi présentes actuellement. Certains disent que tout cela, c'est le passé et qu'il faut regarder vers l'avenir. Malheureusement, pour les victimes, le passé et l'avenir sont les mêmes! La souffrance

est là.

Que pensez-vous de l'indemnisation des victimes pour le préjudice subi? Comment faut-il faire et comment envisagez-vous de le faire?

Outre ce que vous avez appris des victimes, je voudrais vous demander ce que vous avez appris des auteurs. Vous dites que lorsqu'on est venu vous demander de réintégrer un curé ou un religieux dans une mission administrative ou pastorale – c'était possible d'après un jugement –, vous avez refusé de le faire. Si vous avez fait cela, c'est que vous avez appris quelque chose d'important à l'écoute des auteurs sur leur psychologie et leur profil. Je voudrais savoir, sans que vous ayez à dévoiler des choses que vous ne pourriez peut-être pas révéler, ce qui vous a conduit à prendre cette décision que je trouve juste et forte. Est-ce en fonction de ce que vous connaissiez des auteurs? Si vous avez eu l'occasion d'en rencontrer plusieurs, qu'en pensez-vous?

La **présidente**: Vous voulez poser une question, monseigneur De Kesel? Non? Rassurez-vous, toutes les questions sont notées et, grâce à ma secrétaire, vous serez soutenu dans les réponses à l'ensemble des questions.

Stefaan Van Hecke: Monseigneur, ik dank u voor uw heldere uiteenzetting. Ik kan heel goed begrijpen dat u in zeer moeilijke omstandigheden bent begonnen aan uw werk in Brugge. Gelet op wat er is gebeurd met uw voorganger – in de lijn van wat de heer Landuyt zegt – vrees ik dat Vangheluwe zelf niet altijd even doortastend moet zijn opgetreden in zijn carrière.

U sprak over zeven dossiers. Wij weten dat er in elk bisdom een geheim of vertrouwelijk archief is waarin dergelijke dossiers worden bewaard. Betekent het dat u op het moment waarop u aankwam in het bisdom, u in dat archief slechts zeven dossiers hebt aangetroffen? Betrof het zeven dossiers die nog niet waren afgehandeld? Met andere woorden, hebt u in dat geheime of vertrouwelijke archief meer dan die zeven dossiers aangetroffen? Als dat zo is, wat hebt u dan gedaan? Hebt u het initiatief genomen om die ook te analyseren en te onderzoeken op welke manier die dossiers behandeld zijn in het verleden? Dat lijkt mij toch wel iets fundamenteels te zijn in deze, gelet op de feiten die aan het licht zijn gekomen.

Ten tweede, u sprak over elf dossiers die via de commissie-Adriaenssens bij u zijn gekomen. U

sprak over de zeven dossiers die u had ontdekt of gezien. Hebt u recent nieuwe dossiers binnengekregen en hoe hebt u gehandeld? We hebben daarnet van monseigneur Van Looy gehoord dat hij de daders van heel recente zaken die aan het licht zijn gekomen, heeft opgeroepen. Hebt u ook recente dossiers gehad? Hoe bent u te werk gegaan? Hoe bent u tuchtrechtelijk opgetreden? We weten dat in de elf zaken van Adriaenssens is gevraagd om op non-actief te stellen. U hebt gezegd dat u daarop bent ingegaan. Wat hebt u gedaan in de zeven dossiers waarin reeds een aantal mensen overleden was? Hoe bent u daar tuchtrechtelijk opgetreden? Hoe bent u eventueel preventief opgetreden in de nieuwe dossiers die u ter ore zijn gekomen?

Carina Van Cauter: Monseigneur De Kesel, ik wil u dezelfde vragen stellen die ik heb gesteld aan uw voorgangers.

U hebt daarnet aangegeven dat u persoonlijk werd geconfronteerd met het lijden van een aantal slachtoffers en dat u hebt ingezien hoe dergelijke verwerpelijke feiten hen vaak voor het leven hebben getekend en dat er soms zelfs geen hoop meer is voor hen.

Hebt u initiatieven genomen met betrekking tot vergoeding van de slachtoffers? Bent u bereid om dat op een vrijwillige basis te doen? Ik verklaar mij nader. Justitie kan haar werk doen op strafrechtelijk gebied en mogelijkerwijs kan er ook een uitspraak volgen op burgerrechtelijk gebied. Acht u het mogelijk dat uzelf initiatief neemt en dat de kerkelijke overheid zelf de eerste stap zet naar het slachtoffer en zijn lijdensweg wat verkort?

Indien de schade van het slachtoffer is begroot, is men dan bereid om bij onvermogen van de dader te zorgen voor de vergoeding, waarop het slachtoffer recht heeft? Zal de kerkelijke overheid haar verplichting opnemen om uit solidariteitsoverwegingen of uit andere overwegingen bijvoorbeeld door middel van een solidariteitsfonds tegemoet te komen aan de schade van het slachtoffer dat niet zou zijn vergoed?

Ik sluit aan bij wat collega Bracke heeft gezegd. Als een dader onvermogen is, wordt hij verder onderhouden door de Kerk. Zal de Kerk nu ook iets doen voor de slachtoffers, die recht zouden hebben op een vergoeding voor de door hen geleden schade?

U hebt gezegd dat de meeste dossiers waarvan u

kennis hebt, bij Justitie zijn gemeld. Zijn er dan dossiers die niet gemeld zijn? Wat is uw standpunt ten opzichte van de dossiers van de commissie-Adriaenssens, die in beslag werden genomen door de onderzoeksrechter? Ongetwijfeld zijn daarbij ook dossiers van uw bisdom. Werd daarover gesproken in de bisschoppenconferentie en kunnen die dossiers bij Justitie blijven wat u betreft, zodat Justitie haar werk kan doen?

Daphné Dumery: Monseigneur, ik dank u voor uw uiteenzetting en was voor een stuk erdoor ontroerd, toch zeker door een aantal bekentenissen, verontschuldigingen en door uw verklaring dat u contact hebt gehad met daders en slachtoffers.

Ik heb echter nog niets gehoord over het contact dat het bisdom heeft met het gerecht, met magistraten. Is daarin een systematiek? Hoe verloopt dat contact sinds u er bent? Hebt u weet van contacten van vroeger? Ik wil daarover eigenlijk wel iets meer weten.

La présidente: Monseigneur, vous avez déclaré avoir exercé à Gand avant d'être délégué en région bruxelloise. Vous n'avez pas donné les périodes correspondant à ces fonctions; il serait souhaitable de le faire. En effet, vous avez dit avoir été déjà très conscient, à l'époque, de ce qui se passait au sein de l'Église. Je reprends vos propos: "On le savait. On ne peut pas dire qu'on ne le savait pas. Vu la fréquence, comment ne pas l'avoir vu ou comment ne pas vouloir le voir?" Cela se passait-il, il y a dix ans, quinze ans ou trois mois? Ce que vous avez dit est important. Cela signifie que les autorités étaient au courant, mais qu'elles préféraient ignorer les faits car c'était sans doute plus facile à gérer. Je souhaiterais que vous nous donniez des explications à ce sujet.

Il est vrai que vous avez pris vos fonctions dans des circonstances difficiles puisque vous les avez prises à l'évêché de Bruges, évêché qui n'est pas celui qui a été le moins mis au devant de la scène.

Vous avez expliqué que, à un certain moment, vous avez pris des renseignements, que vous vous êtes fait conseiller, que vous avez pris des avis. Au près de qui? Au près des évêques référents? Au près de la conférence épiscopale? Au près d'avocats? Au près des évêques les plus anciens? Vous n'avez pas dit comment et au près de qui vous vous êtes renseigné.

Enfin, j'ai le sentiment que vous êtes très proactif. Ne ressentez-vous pas une forme de frustration face à la réaction de l'Église et des évêques qui

ne réagissent pas de la même façon que vous face à des faits aussi graves que sont les abus sexuels?

Jozef De Kesel: De eerste vraag was vanaf wanneer mijn ogen opengegaan zijn. Ik heb gezegd dat men het wel wist, maar er is nog een verschil tussen weten en beseffen. Men wist dat dit voorkwam en dat die feiten er waren. Dat is juist. Ik kan moeilijk veronderstellen dat er iemand in de Kerk was die compleet uit de lucht viel en zei dat zoiets in de Kerk nog nooit bestaan had. Die feiten gebeuren, maar weten dat het gebeurt, is een zaak. Er is altijd een feit en een interpretatie. Het feit is nooit een *état pur*. Het is altijd een geïnterpreteerd feit. Er is een verschil tussen weten dat iets gebeurt en stilaan beginnen te beseffen wat dat is. Dat is niet hetzelfde en het wordt ook niet noodzakelijk op hetzelfde moment gegeven.

Als u mij vraagt wanneer dat voor mij gebeurd is, dan zult u misschien ontgoocheld zijn als ik zeg dat ik denk dat het al in de jaren 2000 was. Ik ben priester geworden in het jaar 1974 en ik heb in het bisdom Gent mijn verantwoordelijkheden genomen vanaf de jaren 80. Ik heb dus een lange tijd verantwoordelijkheden gehad in het bisdom Gent. Als u mij vraagt wanneer voor mij het besef gegroeid is dat seksueel misbruik nu en dan gebeurde en dat dit niet alleen maar een feit was waarvan ik wist dat het bestond, maar ook begon te beseffen wat dat betekent en waarover dat eigenlijk gaat, dan denk ik dat het voor mij ver in de jaren 2000 was.

Ik ben in het aartsbisdom. Ik heb acht jaar voor het Hoofdstedelijk Gewest gewerkt en was dus ook vrij dicht betrokken bij het bestuur van het aartsbisdom omdat *la région capitale* faisait partie de l'archidiocèse: ik ben daar onrechtstreeks in contact gekomen, in heel die periode, met één geval, als ik van een geval mag spreken, dat u misschien kent. Maar anders heb ik dat niet meegemaakt. Het is de laatste jaren, zeg maar vanaf Dutroux, dat dat besef bij mij gegroeid is. Ik moet u niet zeggen dat het natuurlijk vanaf de oprichting van de commissie is die nog heel zachtjes gelopen is in het begin, maar dat de laatste jaren dat besef is gegroeid in mij en dat mij de ogen zijn opengegaan.

Als ik nu helemaal eerlijk moet zijn: het feit dat ik benoemd werd en dat ik mij dus van meet af aan verantwoordelijk voelde, dat heeft mij nog meer aangegrepen. Dan ben ik beginnen ageren en dan zijn mijn ogen werkelijk opengegaan. Er is niet een tegenstelling tussen zeggen "ik wist wel dat

zo'n dingen gebeurden" en te zeggen "nu besef ik pas, sinds korte tijd, waarover het gaat".

Voyez-vous ce que je veux dire? On peut savoir certaines choses. On sait que cela existe, que cela ce passe, mais se rendre compte de quoi il s'agit vraiment, c'est encore autre chose, je pense.

De tweede vraag, ook nog in een ander verband gestelde, luidt: hoe kan men, na dit misdrijf gepleegd te hebben, ook als men de straf heeft uitgezeten, nog priester blijven?

Is het mogelijk tezelfdertijd op twee vragen te antwoorden?

De heer Landuyt heeft het voorbeeld van het huwelijk gegeven. Een priester die zijn celibaatsgelofte niet nakomt en trouwt, begaat bij mijn weten nog geen misdrijf. Dat komt straks in mijn redenering ter sprake. Hij wordt gelaïciseerd, om die strikt kerkelijke term te gebruiken. Hij wordt tot de lekenstand herleid. Hij beantwoordt dan immers niet aan hetgeen het westers deel van de Kerk van een priester vraagt. Wanneer het om pedofilie gaat, kan hij echter priester blijven.

Ik zal mij beperken tot de voornaamste elementen. Ik denk dat de vergelijking niet helemaal opgaat. Het niet-nakomen van de belofte van het celibaat is immers geen misdrijf. Dat de Kerk streng is, kan men haar kwalijk nemen. De regel kan misschien ooit wijzigen – ik heb daarover al gesproken –, maar zolang hij binnen de Latijnse Kerk geldt, is het normaal dat de instelling niet anders kan dan die maatregel te nemen als men niet meer beantwoordt aan de gestelde condities, zonder dat er sprake is van een misdrijf of een straf. Dat is geen straf maar een disciplinaire maatregel uit de aard van de zaak. Iemand die dat doet, weet dat dat zal gebeuren, tenzij de kerkelijke tuchtmaatregel wijzigt.

Pedofilie is een misdrijf. Huwen is voor een priester geen misdrijf. Daarmee wil helemaal niet zeggen dat pedofilie beter is dan trouwen. Dat heb ik helemaal niet gezegd. Ik wil ook niet zeggen dat de Kerk milder is voor een misdrijf dan voor een disciplinaire maatregel. Dat gaat niet helemaal op. De disciplinaire maatregel is één zaak. De Kerk kan een priester immers niet vragen ongehuwd te zijn, terwijl het ook goed zou zijn als hij huwt. Dan zou men de regels moeten veranderen.

Hier gaat het om een misdrijf. De vergelijking gaat niet helemaal op. Ik versta wel de gevoeligheid.

Het komt zeer eigenaardig over. Als het gaat om dat misdrijf dan zou ik dat ook denken.

Ik hoop dat u mij het niet kwalijk neemt maar de dossiers die ik heb moeten behandelen waren niet altijd eenvoudig. Ik heb ooit gezegd dat het eenvoudiger is wanneer het gaat om een zeer klaar pedofiel gedrag dat zich in een beperkte periode maar regelmatig heeft geuit dan bijvoorbeeld wanneer het gaat om een feit dat is gepleegd in bepaalde omstandigheden en naar de zaak zelf niet zo erg is als andere feiten. Ik wil daarmee helemaal niet zeggen dat het allemaal niet erg is.

Ik treed niet in detail omdat ik objectief wil blijven. Ik spreek niet in het vage, maar wat doet men met een celibataire dertiger die in bepaalde omstandigheden iets gedaan heeft? Moet men dan, op basis van één feit dat beoordeeld is, dat aan alle voorwaarden heeft voldaan, dat geweest is wat het geweest is, maar niet wijst op een kernpedofiel gedrag, sowieso, per definitie, zomaar, van de minste klacht of aantijging zeggen dat die persoon geen toekomst meer heeft?

Het is goed voor de Kerk dat er klaardere maatregelen zouden zijn. Als het gaat om iemand met werkelijk pedofiel gedrag, dan ben ik ook geneigd om te zeggen dat als dat gebeurd is, dan liever nooit meer, dan moeten we ervoor zorgen dat het als priester nooit meer kan gebeuren.

Ik maak de bedenking dat de klaarste dossiers de eenvoudigste zijn.

La présidente: Pour que ce ne soit plus jamais possible. J'entends bien qu'on prononce les vœux de célibat, etc. Pourtant, à entendre les autres évêques, il y a très peu de procédures disciplinaires d'activation du droit canon pour les évêques pédophiles ou abuseurs. On a l'impression qu'il y a deux poids deux mesures.

Jozef De Kesel: Je sais mais je ne peux répondre à cette question. Je le constate aussi. On attend maintenant le jugement de mon prédécesseur. Je ne le sais pas.

La présidente: Il n'y a pas que votre prédécesseur. Il y en a malheureusement d'autres. Ce qu'on veut dire – et on fait la remarque à chacun –, c'est que d'un côté, il y a une procédure pénale civile, la justice des hommes et de l'autre, la possibilité pour vous, comme vous le faites dans d'autres cas pour d'autres faits qui ne sont pas pénaux, qui ne sont pas des crimes, de faire appel à la procédure de

droit canon, notamment avec la procédure d'indemnisation des victimes.

On sait que cette procédure est lourde, qu'elle est difficile et que vous y êtes mal formés – c'est en tout cas ce que des professeurs nous ont dit – mais pourquoi n'est-elle pas activée systématiquement surtout quand il s'agit de crimes, et donc d'infractions graves, et que, je le rappelle, la majorité des abuseurs sont en aveux?

C'est cette contradiction qu'on a du mal à appréhender. On ne comprend pas le raisonnement interne à l'Église.

Renaat Landuyt: Monseigneur, gelet op uw bevoegdheden en uw mogelijkheden is de vraag uiteraard niet vrijblijvend. Nogmaals, u kiest de Kerk die u wenst. Onze bezorgdheid is het signaal aan de slachtoffers. Dat iemand die seksueel misbruik pleegt, en dat men er dan over nadenkt of hij priester kan blijven of niet, vind ik een verschrikkelijke gedachte.

Jozef De Kesel: Mag ik onmiddellijk verduidelijken wat ik wou zeggen? Ik ben het eens met u. Wanneer het duidelijk om pedofilie gaat, is het gedaan.

Renaat Landuyt: Ik gebruik de term "seksueel misbruik." Ik wacht niet tot men hem "pedofiel" noemt. De gedachte alleen dat een leidende figuur dat doet...Want een priester is een leidende figuur in de geloofsgemeenschap. Het gaat daar om gelovige mensen die naar hem opkijken. Zij krijgen echter van het instituut de voortdurende boodschap: "Hij werkt wel in de administratie, maar hij blijft nog altijd priester." Die gedachte, dat een leidende figuur zich zoiets mag permitteren...

U zegt dat de basisconditie voor een priester is: niet huwen. Zou u er niet beter aan toevoegen: de basisconditie is: van de kinderen blijven?

Jozef De Kesel: Ik wou alleen het volgende antwoorden op uw concrete vraag. Als ik de uitdrukking mag gebruiken die u gebruikt: als men niet van de kinderen kan blijven, kan men ook geen priester blijven, dat is evident. Ik heb in mijn antwoord alleen maar willen zeggen dat het soms niet gemakkelijk is...

Men spreekt over dossiers. Soms zit in zo'n dossier maar één briefje. Men moet eerst goed weten waarover men spreekt. Dat geldt ook voor een rechter. De rechter is er ten slotte niet om te zeggen: "Ik heb een klacht gekregen, dus het is zo." Hij moet zien wat er van aan is. Hij moet ook

wikken en wegen. Ik wil dus alleen vragen dat...

Renaat Landuyt: Ik ga u helpen. Er waren twee dossiers met probatieopschorting. De rechter zei: "Geen straf, op die en die voorwaarden." U interpreteert dat blijkbaar dan als een boodschap van de rechter dat die man priester kan blijven? Dat lees ik zo niet, hoor. Hij kan functioneren in de maatschappij, hij kan nieuw werk zoeken, maar priester blijven? Kan hij de titel van de Kerk behouden? Dat vind ik een rare redenering, dat u daarover twijfelt. Het gaat om een geval waar de rechter de feiten heeft beoordeeld. Die man krijgt geen straf, hij heeft een nieuwe kans gekregen van de maatschappij. Maar priester blijven? Het is een kwestie die ons niet aangaat maar die wel de Kerk aangaat, maar het beeld ontstaat dan wel dat de Kerk het tolereert.

Jozef De Kesel: Ik ga akkoord. Zelfs als iemand vrijgesproken is en gaat het om iemand die zware feiten heeft gepleegd, dan ga ik akkoord. Het is niet omdat men zijn straf heeft uitgezeten en de rechtbank zegt dat het allemaal is geregeld. Dan kan het voor ons niet meer.

Ik heb alleen mijn bedenkingen bij feiten waar het niet zo zeker is waarover het gaat. Trouwens, na alles wat nu is gebeurd, is het gewoon niet meer mogelijk dat ik het zou doen. Dat is op zich al een goede zaak.

Ik heb het voorbeeld gegeven van iemand waarvan ik denk dat ik in de toekomst misschien toch nog wel zal kunnen doen omdat de feiten niets waren, maar nu niet.

Marie-Christine Marghem: Il y a une chose qu'il faut vraiment bien éclaircir entre nous et c'est la difficulté que nous connaissons depuis le début. Il y a peut-être un problème de compréhension des concepts.

Dans le droit disciplinaire, lorsqu'un prêtre n'a pas respecté l'obligation librement consentie au début de sa prêtrise de célibat, il est laïcisé et donc il bénéficie ou en tout cas, on lui inflige une sanction disciplinaire.

Commettre une infraction et si l'infraction existe parce qu'elle a été reconnue et qu'il y a des aveux, on n'a pas à se poser la question de savoir si cette infraction est établie ou pas. Vous entrez dans des distinctions que je vais nommer: entre caresser quelqu'un ou violer quelqu'un, il y a évidemment une différence. Nous sommes bien d'accord.

Fondamentalement, s'il y a abus sexuel, il existe

une infraction d'abord à la loi pénale de ce pays et également aux prescriptions du droit canon. On nous l'a expliqué.

À partir du moment où cette infraction existe, il y a automatiquement infraction à la discipline. Le prêtre qui se rend coupable d'une infraction au sens pénal et même canonique du terme enfreint la discipline. Donc, tout le raisonnement que vous venez de tenir, je ne peux pas le comprendre facilement parce qu'il y a toujours des "si" et des "mais". À un moment donné, vous dites que c'est facile dans ce cas-là parce qu'évidemment ce prêtre n'est plus célibataire et donc sanction disciplinaire. Mais dans l'autre cas, c'est beaucoup plus compliqué.

Ce n'est pas plus compliqué. C'est une infraction et si elle existe parce que la victime s'en plaint et que l'auteur la reconnaît, il faut en évaluer la gravité. Je suis d'accord, mais vous pouvez le faire par votre autorité comme évêque au sein de votre diocèse ou bien en mettant en branle la procédure canonique, évidemment lourde mais qui peut amener aussi un rappel à la loi.

C'est toute la question que nous vous posons ici. Pour moi, il n'existe pas de différence entre le droit disciplinaire pour le prêtre célibataire et le droit disciplinaire pour le prêtre abuseur. Il faut que cela soit bien clair.

Valérie Déom: Une question concrète qui rejoint une question que j'ai déjà posée. Dans les onze dossiers dont vous avez eu connaissance, moins l'acquittement, deux ont été jugés en correctionnelle et les autres ont été transmis au parquet sur la base de divers indices. Ensuite, sur les sept, trois prêtres sont décédés. Il y a quand même deux condamnations, plus un dossier transmis au parquet.

Concrètement, dans ces dossiers qui sont des dossiers à vous, avez-vous à un moment activé la procédure canonique, puis transmis ces dossiers à Rome?

Jozef De Kesel: Bien sûr. Mais pas pour tous.

Valérie Déom: Et quelle a été la réaction de Rome?

La **présidente:** Monseigneur, vous pouvez répondre aux différentes questions.

Jozef De Kesel: Ik heb de maatregelen getroffen.

Ik heb al gesproken over het geval van de persoon die nu door de rechtbank opnieuw zou kunnen worden benoemd, wat ik niet doe. Deze zaak is ook in Rome aanhangig gemaakt. Ik heb ze ook gerapporteerd. Ik wacht dus.

Hetzelfde geldt voor het andere geval.

Ik kan niet weten wat men nu zal ... Ik moet ook afwachten wat men zal zeggen. De procedure is lopende.

Er is een geval waarbij er een bemiddelingsovereenkomst is gesloten. Dat is bij de rechtbank. Het gaat echter om een oudere man.

Raf Terwingen: Monseigneur De Kesel, ik denk dat u een aantal suggesties hebt gekregen van al dan niet gelovige leden van deze commissie, over hoe men daar het beste mee omgaat in de Kerk. Waarvan akte. Ik sluit mij trouwens daarbij aan. Ik heb daar trouwens zelf vragen bij, als gelovige.

De vraag, waarop echter niet is geantwoord, was vooral of het niet beter zou zijn dat over de bisdommen heen en op een objectieve manier wordt afgesproken wat men daarmee doet. Dat was de vraag. Eventueel zelfs op internationaal niveau.

Mevrouw de voorzitter, zo heb ik mijn vraag ook gesteld en ik denk niet dat er werd geantwoord wat men daarvan vindt, wat monseigneur De Kesel daarvan vindt.

La **présidente:** Monsieur Terwingen, nous ne sommes qu'au premier tour de questions. Mais, comme vous le savez, nous approfondissons certaines thématiques. Donc, ne vous inquiétez pas, nous allons continuer à faire le tour des questions. Et la secrétaire est à côté de Monseigneur.

Raf Terwingen: Mevrouw de voorzitter, wij waren mijn eerste vraag aan het uitdiepen.

Jozef De Kesel: De derde vraag was of de commissie niet heeft gefunctioneerd als filter om te weten wat er al dan niet naar Justitie moest gaan. De commissie heeft veel gedaan. Ik ben haar daar dankbaar voor, want zij heeft dat ook voor mij gedaan.

Ik kan alleen maar antwoorden dat de algemene regel volgens mij moet zijn dat het naar Justitie gaat, dat men het aangeeft. Ik zie maar een reden waarom ik het in mijn korte praktijk niet deed en

dat was omdat ik het niet mocht doen van het slachtoffer.

Ook in mijn verantwoordelijkheid vind ik dat de meest voor de hand liggende en gemakkelijkste oplossing. Men is dan immers zeker. Men zit soms gekneld wanneer een slachtoffer vraagt het niet door te geven. Ik heb in een gesprek altijd gezegd dat ik het beter vond dat het werd aangegeven en ik heb na de ontmoeting een brief geschreven.

Stefaan Van Hecke: Ik kan begrijpen dat wanneer een slachtoffer zelf vraagt om daarmee niet naar Justitie te gaan, u dat wilt volgen. Evenwel, stel dat de dader actief is in een omgeving waar nog kinderen zijn en er potentieel gevaar dreigt, waaraan gaat u dan meer gewicht geven? Aan de vraag van het slachtoffer...

Jozef De Kesel: Dan zou ik het aan Justitie melden. Als ik mij ervan bewust zou zijn dat ik door te zwijgen die kinderen effectief in gevaar breng, dan zou ik aan het slachtoffer zeggen dat ik het toch meld.

Carina Van Cauter: Ik sluit mij aan bij collega Van Hecke. Ik heb er ook begrip voor.

Men kan de feiten evenwel toch melden bij Justitie. Men kan de naam van de dader en een omschrijving van de feiten doorgeven aan Justitie, eventueel zonder de naam van het slachtoffer te vermelden. Dan is het aan het slachtoffer om zich nadien al dan niet burgerlijke partij te stellen.

Ik denk dat daarin een duidelijk onderscheid moet worden gemaakt. Seksueel misbruik is geen klachtmisdrijf. Als men het op die manier zou behandelen, blijft de kans op recidive. Het is ook niet zo omschreven in de Strafwet.

Het lijkt mij logisch dat, wanneer seksueel misbruik wordt vastgesteld, dit altijd wordt aangegeven aan Justitie, eventueel met niet-vermelding van de naam van het slachtoffer. Het is dan aan het slachtoffer om zich al dan niet te wenden tot Justitie teneinde schadevergoeding te bekomen.

Jozef De Kesel: Misschien wel, maar het is soms delicaat als het slachtoffer niet wil dat de kinderen het weten. Het gaat soms om feiten van over dertig jaar. Niemand weet het. De echtgenote wel – in mijn ervaring –, maar de kinderen weten het niet. En dan vind ik het wel moeilijk om dan toch... tenzij kinderen in gevaar... dat het manifest iemand zou... ja, dan zou ik mij toch wel verplicht

voelen het te doen, maar niet principieel.

Dit is voor mij ook een vraag. Ik heb daar geen sluitend antwoord op. Hoe komt het dat er 475 klachten bij de commissie-Adriaenssens zijn ingediend? Voor mij gaat het over 18 dossiers. Hoe komt het dat er aan de ene kant zo'n groot getal is en wat ik heb gevonden? Ik weet het niet. Ik zou dat aan professor Adriaenssens moeten vragen. Ik denk dat die vraag alleen maar kan worden beantwoord als wij terug over de dossiers beschikken en kunnen zien in hoeverre professor Adriaenssens bepaalde zaken naar het parket heeft gebracht en andere niet, en waarom. Er zullen in de dossiers-Adriaenssens nog dossiers zitten die misschien betrekking hebben op mijn bisdom. Maar ja, ik kan het nu niet weten. Maar ik veronderstel het want anders kan ik het ook niet verstaan. Maar ik kan die vraag niet beantwoorden. Ik heb de gegevens niet om op die vraag te kunnen antwoorden.

Olivier Deleuze: C'est en amont, indépendamment du fait de savoir si M. Adriaenssens a déjà traité les dossiers et les a transmis, soit à vous-même, soit à la Justice... C'est le fait qu'en une fois, il y a eu 470 dossiers, dont on peut penser qu'un certain nombre concerne votre territoire puisqu'ils interviennent après la démission de votre prédécesseur. Il n'est pas absurde de le penser, d'autant plus qu'il y a 90 % de néerlandophones car l'échantillon est mauvais. Avant avril 2010, il n'y en a que sept parmi les dossiers confidentiels. C'est la différence avec la situation antérieure au mois d'avril qui est spectaculaire.

Jozef De Kesel: La question peut être posée en amont. On ne peut cependant pas répondre à cette question de façon théorique. On peut toujours essayer une interprétation mais elle doit être basée sur des faits concrets. Je souhaiterais, dès lors, voir l'ensemble des dossiers pour comprendre pourquoi la commission Adriaenssens en compte tellement alors que, chez nous, il y en a beaucoup moins. Je n'ose pas donner une interprétation. De nombreux dossiers n'étaient-ils pas bien faits?

La présidente: Ou bien des victimes ne sont pas venues à vous pour porter plainte.

Jozef De Kesel: Ik heb dat gezegd op het einde. Ik ben daarvan overtuigd. Ik heb zoveel gevallen. Tegen 31 december moeten wij ook aan de commissie laten weten over hoeveel gevallen het gaat. Ik maak mij geen illusies te denken dat het nu werkelijk clean is en dat dat het enige is.

Olivier Deleuze: Ten minste kan men vermoeden dat het aantal dossiers dat jullie hebben, in jullie vertrouwelijke files, maar een klein deel zou kunnen zijn van alles wat er is gebeurd gedurende de jongste jaren. Dat zou een mogelijkheid kunnen zijn.

Jozef De Kesel: Dat is een mogelijke interpretatie. Verder kan ik daar niets van zeggen. Misschien wel.

La **présidente:** En ce qui concerne les dossiers du diocèse de Bruges, si je vous ai bien compris, vous avez dit que vous étiez rassuré car tous les dossiers avaient été transmis au parquet par M. Adriaenssens. Vous parliez de 11 dossiers?

Jozef De Kesel: Huit.

La **présidente:** Ces chiffres m'étonnent. M. Adriaenssens nous dit qu'il avait transmis 15 dossiers au parquet. Vous nous dites qu'il y en a huit de Bruges sur les 15. Vous trouvez cela logique?

Jozef De Kesel: Oui.

La **présidente:** Moi je suis étonnée qu'il n'y ait que 15 dossiers transmis au parquet par M. Adriaenssens. S'il y en a déjà huit de Bruges – nous allons vérifier tout cela –, cela fait peu dans d'autres diocèses. On peut donc se demander ce qui a été transmis.

Vous êtes donc certain que vos huit dossiers ont été transmis au parquet par M. Adriaenssens?

Jozef De Kesel: Il y a deux choses. Je ne peux pas le faire maintenant mais je veux bien vérifier. En tout cas, ce qui est certain c'est que huit dossiers ont été transmis au parquet. Je ne sais pas si c'est par la commission.

Je réponds encore à une autre question.

De vraag werd gesteld wat men heeft gedaan in de tussenperiode. U moet weten dat toen mijn voorganger is weggegaan, bijna onmiddellijk een administrator is gekozen; dat was een van de priesters die werkten op het bisdom. Hij heeft in eerste instantie met de commissie gehandeld. Ik heb ook, dat behoort ook tot het dossier, een heel verslag, met de inspecteur van politie in Brugge, over al die gevallen. Ik heb het verslag over die dossiers.

Het zou kunnen zijn dat het niet, dat moet ik

verifiëren, professor Adriaenssens is die die acht aan het parket heeft overgemaakt; verschillende wel, maar misschien een of twee ... Het is echter zeker dat er acht naar het parket zijn gegaan.

Mijnheer Bracke, u hebt verwezen naar een brief in het dossier. Ik denk dat ik weet waarover het gaat, maar ik heb enige reserve om heel gedetailleerd te zijn.

Siegfried Bracke: Monseigneur, dat is de vraag niet; de vraag is waarom u die mensen nog niets hebt laten weten.

La **présidente:** Si vous ne voulez pas entrer dans le détail d'une lettre, (...)

Jozef De Kesel: Ik kan op de vraag antwoorden. Ik heb het niet gedaan, maar u kunt daarop zeggen dat dat niet ernstig is. Ik heb het niet gedaan, omdat ik, toen ik dat had gelezen, heb geoordeeld dat het niet juist was en dat ik daarop niet kon ingaan.

Siegfried Bracke: Is dat niet iets wat u ook aan die mensen moet laten weten? Als u in gemoed en geweten of na onderzoek tot de conclusie komt dat het nergens op slaat, dan is het in dit tijdsgewricht toch een galante manier van omgang met elkaar om dat ook aan die mensen te laten weten?

Jozef De Kesel: Dat wil ik nog doen, ja, maar ik denk dat wij het over hetzelfde hebben.

La **présidente:** Il y a de nombreuses demandes et l'important est que la lettre ait été bien reçue. Il faut donner une suite à cela sinon les questionnements sont plus profonds. On ne sait alors pas du tout pourquoi on ne répond pas à telle ou telle plainte.

Si vous souhaitez des renseignements complémentaires par la suite – monsieur Bracke, vous en déciderez –, on peut toujours se réunir quelques minutes à huis clos. Je propose de continuer avec les autres questions en séance publique.

Jozef De Kesel: Het is niet het slachtoffer, die de brief heeft geschreven. Wij hebben het over hetzelfde. Ik zal de schrijver van de brief een antwoord geven. Ik denk dat ik weet waarover het gaat.

Dan was er nog de vraag waarom de werkgroep die de belangen van de slachtoffers heeft verdedigd, niet door de bisschoppen werd

ontvangen. Ik kan eigenlijk niet op die vraag antwoorden. Ik was daar niet. Ik wil mij daar niet achter verschuilen. Achteraf bekeken is het misschien jammer, wat er allemaal is gebeurd. Er zijn misverstanden. Er zijn spanningen geweest. Het is voor mij moeilijk om daar een duidelijk antwoord op te geven. Ik heb dat ook niet zelf meegemaakt.

Siegfried Bracke: Mag ik daarop ingaan, monseigneur? U gaat het verst in termen van inzicht en benadering. In welke mate is er binnen de bisschoppenconferentie eensgezindheid op dat punt? Sta mij toe het te zeggen, wij ontvangen hier veel bisschoppen en wij zijn blij dat ze willen komen, maar er is wel degelijk een verschil. Ik zal nu eens heel perfide zijn. Dat verschil is gewild. Dat is de bekende theorie van bad cop versus good cop. Zo werkt het. Zeker als u niet kunt antwoorden op de vraag waarom ze niet door de bisschoppenconferentie zijn ontvangen, is het zo dat er een gebrek aan eensgezindheid is in de bisschoppenconferentie?

Jozef De Kesel: Er is niet altijd eensgezindheid. Er zijn ook discussies. Als er problemen moeten worden besproken, is er voor en tegen.

Siegfried Bracke: In de politiek kennen wij dat ook, monseigneur.

Jozef De Kesel: Anders moet men niet vergaderen.

Siegfried Bracke: Men probeert na een discussie wel tot een eensgezind standpunt te komen. Daarover gaat het.

La **présidente:** Je rebondis sur une question qu'a posée M. Terwingen et pour laquelle il n'a pas encore eu de réponse. La question qu'il vous pose est de savoir s'il ne faudrait pas, définitivement et urgemment, une position globale et commune de la conférence épiscopale, ici, mais peut-être aussi de façon plus générale, pour définir ce que fait l'Église, comment elle le fait, avec quelle rapidité et quelle procédure, par rapport à tous ces cas.

C'est aussi une question que nous nous posons parce qu'on nous a dit que – vous avez pris vos fonctions, il y a peu de temps mais vous en avez peut-être entendu parler – les positions étaient très partagées par rapport à la mise en place de la commission Halsberghe et celle de la commission Adriaenssens. On nous dit que c'est parce qu'il y aurait eu là un mélange ou une confusion entre la justice des hommes et celle de l'Église, mais c'est peut-être pour d'autres raisons moins honorables

aussi. La question que l'on se pose ici est de savoir pourquoi on ne parvient pas à avoir une position commune et n'est-elle pas indispensable dans un avenir très proche?

Jozef De Kesel: Oui, je pense qu'elle est indispensable et que c'est urgent.

Om op die vraag te antwoorden, geef ik mijn persoonlijk standpunt. Ik zoek een rationele verklaring. De commissie-Adriaenssens is gestopt. Aanvankelijk dachten wij dat wij een nieuwe commissie moesten oprichten. Wij hebben daarover vergaderd. Door het hele debat in de samenleving en in de media hebben wij vrij vlug ingezien dat een nieuwe commissie – er kwamen stemmen op – niet meer mogelijk was. Naar ons aanvoelen heeft de commissie-Adriaenssens fantastisch werk gedaan, maar zij gaf altijd de dubbelzinnige indruk een soort binnenkerkelijke instantie te zijn die zelf zou uitmaken of iets eventueel naar Justitie zou kunnen gaan.

In mei-juni moesten wij bekomen. Wij waren daarmee bezig, bij het hernemen van het jaar, ook nog in augustus. Wij hadden gezegd dat wij op de vooropgestelde datum midden december een nieuw initiatief zouden nemen. Wij hadden dat zelfs aangekondigd. Daarop zijn wij moeten terugkomen: geen commissie. Toen dachten wij aan een comité. Wij hebben gezien dat er maar één mogelijkheid is, en dat is dat misdrijven naar Justitie gaan. Er is geen andere... Persoonlijk was ik ook altijd van oordeel... Dat was voor mij een opluchting. Dat was duidelijk. Dan weet men wat men moet doen. Er is een instantie in ons land die dit doet.

In september-oktober kregen wij het nieuws over deze commissie hier. U begrijpt dat ik, en ik veronderstel mijn collega's ook, mij op deze zaak heb voorbereid. Dit staat nog altijd op onze agenda, en zo vlug mogelijk. Het is vertraagd, en daarvoor moet u ons verontschuldigen. Het moet. Het moet in elk geval. Als het niet internationaal kan, dan in elk geval voor ons land. Er moet een transparante regeling van deze zaak komen. Dat is ook onze bedoeling.

La **présidente:** On s'est tous positionnés contre une nouvelle Commission Andriaenssens.

La Commission Adriaenssens était d'abord destinée aux victimes. Mais vous devez vous poser la question de savoir ce que l'on fait avec les abuseurs. Par exemple, votre prédécesseur nous a appris qu'il avait reçu plusieurs lettres de victimes qui dénonçaient leur abuseur et qu'il ne

les avait pas transmises au parquet. Étant donné les délais de prescription, il faut pourtant agir rapidement. Il ne faut pas attendre six mois ou un an. Il n'est pas question de la création d'une commission, mais d'une attitude à adopter vis-à-vis de prêtres abuseurs.

Valérie Déom: J'en reviens à la problématique de la Commission Adriaenssens. Vous dites que si c'était à refaire, vous ne créeriez pas une commission. La nécessité de transparence, en avez-vous pris conscience au moment des perquisitions ou existait-elle déjà de manière latente vu le succès malheureux – dirais-je – mais nécessaire de la commission Adriaenssens? Existait-il déjà des interrogations au sein de l'Église quant à la problématique de la Commission Adriaenssens, ce indépendamment des perquisitions? Ou sont-ce les perquisitions et tout ce qui a suivi qui ont provoqué le déclic? Et si ces perquisitions n'avaient pas eu lieu, la Commission Adriaenssens aurait continué?

Jozef De Kesel: Il faudrait poser la question à l'évêque référendaire. Pour ma part, je pense qu'il y avait des réticences, dès le début, mais elles n'émanaient pas de la majorité. Mais on se posait des questions. Dès le départ, on s'est demandé s'il était opportun d'organiser une commission.

Il est urgent d'avoir un système global. Mais l'absence de ce dernier n'empêche nullement d'agir maintenant avec la conscience de l'urgence. L'un ne dépend pas de l'autre. Ce n'est pas parce que l'on n'a pas de système global que l'on ne peut pas agir dès maintenant.

Als u mij vraagt of ik een globaal systeem belangrijk vind dan zeg ik ja. Maar ik heb niet willen zeggen dat wij op ons gemak moeten wachten tot wij dat hebben gevonden.

Marie-Christine Marghem: Monseigneur, tout cela c'est très bien. Il faut évidemment un système global puisqu'on constate que chaque évêque fait un peu comme il veut selon ce qu'il connaît du droit canonique, selon sa façon de réagir en tant qu'être humain ou selon les dossiers qu'il possède, etc.

Vous dites qu'il faut agir dès maintenant. Mais on constate en vous écoutant, vous et vos confrères, que certains ont agi et d'autres pas du tout.

Prenons l'exemple de votre prédécesseur qui a déposé ici même. Il a pris connaissance de six plaintes supplémentaires depuis que la commission Adriaenssens a cessé ses travaux. Il

n'en a rien fait à part écouter la victime et l'auteur.

Comprenez que cela ne va pas et que nous nous posons énormément de questions alors qu'il est urgent d'agir.

Jozef De Kesel: Er is een vraag gesteld over het dossier van de elf klachten, waarvan er acht aan het parket zijn gemeld. Ik moet u zeggen dat ik dat eerlijkheidshalve doe.

Ik heb gezegd dat er één dossier niet naar het parket gegaan is, omdat er een minnelijke schikking getroffen is. Het gaat om een feit van 25 of 30 jaar geleden. Er is toen onmiddellijk... Het gaat om een eenmalige daad, een aanraking, één keer. Het kind heeft dat onmiddellijk gemeld en er is onmiddellijk geageerd door de ouders. Het is tot een minnelijke schikking gekomen. De verhoudingen met de dader zijn nadien zeer goed geworden met de familie. Ik zeg dat om duidelijk te maken dat het niet altijd per definitie echt om kernpedofiel gedrag gaat. In dit geval is het uitdrukkelijk omdat het slachtoffer dat zelf heeft gevraagd. Het slachtoffer heeft het gemeld omdat het slachtoffer wil dat het geregistreerd wordt.

Renaat Landuyt: Monseigneur, in verband met de vraag of u een volledig zicht hebt op de dossiers. Er is ook in de pers sprake geweest van een dossier waarin er een regeling gebeurd moet zijn.

Er was sprake van een soort van betaling door bisschop Vangheluwe naar aanleiding van bepaalde feestdagen aan een of ander slachtoffer. Ik neem er geen stelling over in of dat al dan niet zwijggeld was. Het was een soort regeling, blijkbaar, waarover het slachtoffer gemeld heeft dat zij boos opgebeld werd omdat zij dat bekendgemaakt had.

Hebt u daarvan sporen gevonden in de dossiers, of is dat dossier u bekend?

Jozef De Kesel: Ja.

Renaat Landuyt: Is dat het dossier met de minnelijke regeling waarover u spreekt?

Jozef De Kesel: Neen.

Renaat Landuyt: Neen? Dus er zijn er nog.

Jozef De Kesel: Neen, dat zit erin. Dat is trouwens een van de redenen waarom ik in mijn toespraak gezegd heb: "Ik heb de indruk." Maar het komt mij niet toe om erover te oordelen of het

goed opgevolgd is, omdat ik dat gevonden heb.

Renaat Landuyt: (...) was het dossier van een minnelijke regeling?

Jozef De Kesel: Ja.

Marie-Christine Marghem: Nous abordons à présent dans nos travaux le problème de la compensation des dommages qui ont été causés. Vous avez dit que le dossier dont vous parliez était ancien. Cela prouve bien que, malgré tous les tabous sociaux, des gens réagissent convenablement.

Je voudrais savoir quel a été le contenu de l'arrangement à l'amiable et j'aimerais que nous parlions ensuite de la question des indemnités. Il en a été question avec le collègue Renaat Landuyt, puisqu'il s'agit de défraitements, c'est-à-dire d'interventions financières dans les frais de thérapie ou d'autres paiements destinés à compenser le dommage corporel et moral qui a été causé par l'infraction.

Jozef De Kesel: Wat uw eerste vraag betreft, de minnelijke schikking hield in dat de ouders eisten dat hij een psychiatrische en therapeutische behandeling zou volgen gedurende lange tijd. Dat heeft hij ook gedaan. Dat was de overeenkomst.

Wat de schadevergoeding betreft, weet u dat dit een delicaat probleem is. Ik wil mij er niet goedkoop vanaf maken maar ik meen dat dit een van de vragen is waarop wij binnenkort een antwoord zullen moeten geven, als we een globale aanpak van de problematiek naar voren willen brengen. Dat is nog een globale problematiek, wat we daarnet hebben gezegd. Persoonlijk meen ik dat als er schadevergoeding moet worden betaald het zoals in alles eerder aan de rechtbank is om dat uit te maken. De Kerk kan niet anders, als de rechter dat vraagt, dan dit doen. Er is maar een instantie in ons land die dat kan eisen. Als zij dat eist, moet men zoals iedere burger dat doen.

Stefaan Van Hecke: Ik begrijp dat ook vanuit uw standpunt. Als een zaak echter verjaard is voor de rechtbank, maar de feiten zijn bewezen of de dader heeft bekend, dan kan Justitie geen schadevergoeding meer opleggen. Bent u dan van oordeel dat ook de geestelijke of de kerkelijke autoriteiten – u moet bekijken hoe dat georganiseerd wordt – een schadevergoeding kunnen betalen?

Jozef De Kesel: Ik zou daar ja op antwoorden maar dan moet het goed georganiseerd worden.

Het moet goed bekeken worden. Ik zou er een groot voorstander van zijn dat dit een transparante regeling wordt die algemeen geldend is. Het kan niet voor de ene zo en voor de andere anders zijn. Daarvoor moet met de deskundigen een plan worden uitgedokterd. Het kan niet zomaar in het wilde weg.

Stefaan Van Hecke: Het is dan ook belangrijk dat jullie eventueel met de bisschoppenconferentie een heel concreet voorstel uitwerken en niet wachten op het einde van deze commissie, op onze aanbevelingen.

Jozef De Kesel: Ik heb daarjuist gezegd dat u moet begrijpen dat wij begonnen waren, na de commissie-Adriaenssens, met ons nieuw initiatief. Dat is wat vertraagd maar het ligt voor ons, wij moeten verder werken.

Marie-Christine Marghem: Je suis ravie de vous entendre quant à vos intentions à communiquer à l'ensemble de vos confrères, dans le cadre de la conférence épiscopale belge, quant à l'indemnisation des victimes dont les dossiers seraient même prescrits et sur le plan pénal et sur le plan du droit canonique. Vous savez bien que, si c'est prescrit sur le plan pénal, il est parfois possible de rattraper les choses via le plan canonique en introduisant – c'est l'Église qui est responsable de mettre en route cette procédure – la procédure canonique, qui permet un dédommagement.

Vous dites que cela peut se faire en dehors de cela; vous avez parfaitement raison. Mais alors, ce qu'il faudrait faire, et il faut réfléchir à comment le faire, à première vue, pour toutes les victimes qui le souhaiteraient, il faudrait qu'une expertise soit réalisée par des experts tout à fait indépendants, en accord avec les victimes (elles doivent l'accepter) et que cette expertise serve de base pour permettre un calcul du dédommagement.

En effet, un dommage corporel a été mis en évidence par le Pr Adriaenssens et ses études qui parlent parfois de 16 % de dommages en termes corporels, et un dommage moral évident, qui varie selon les victimes. Tout cela peut être calculé. Vous devez le savoir. Certaines personnes sont capables de réaliser ces calculs.

L'expertise qui serait faite vaudrait pour tout le monde, c'est-à-dire pour ceux qui la demandent et qui s'y soumettent, y compris pour l'Église; elle déboucherait sur un calcul et sur le versement d'une indemnité à due concurrence du calcul

effectué.

Selon moi, c'est ce qu'il faut faire. Je ne connais pas toutes les réponses, mais, spontanément, c'est ainsi qu'il faut réfléchir.

Jozef De Kesel: Ik wil daarbij alleen de bedenking maken dat het goed bestudeerd zou moeten worden, want het is een delicate zaak. Niet alle slachtoffers vragen dat. Men moet voorzichtig zijn. Ik denk dat men hier het principe van de rechtvaardigheid moet hanteren, maar experts moeten bekijken wat wij moeten doen. Het is een belangrijke en delicate zaak. Er zijn ook nog middelen van het solidariteitsfonds, wat ik een mooi voorstel vind, maar het is niet altijd zo gemakkelijk om dat te realiseren.

Sophie De Wit: Monseigneur, ik vind het moeilijk. U zegt zelf dat het delicaat is. Ik begrijp dat ook. U zegt dat u het moet organiseren, maar enkele ogenblikken geleden zei u nog dat er een globale regeling nodig was en dat men daar niet op hoeft te wachten, maar nu al moet handelen. Zodra men aan het financiële raakt, gaat – vergeef mij de uitdrukking – de paraplu open en zegt u dat u het globaal moet uitwerken.

Het is nu eind 2010. Het is bijna een jaar geleden begonnen. Er is al wat tijd overheen gegaan. Was het niet mogelijk om in al die maanden waarin wij met heel die problematiek bezig zijn, iets uit te werken?

Jozef De Kesel: Ik denk dat het niet mogelijk was om zoiets in die tijd klaar te maken. Ik heb daarnet gezegd dat wij nog geen globaal systeem hebben, maar daarmee bedoel ik niet direct dat solidariteitsfonds, maar een algemene, globale aanpak van de problematiek. Dat hebben wij nog niet kunnen doen. Dat vraagt tijd, maar ik heb wel gezegd dat dat niet belet dat wij nu al kunnen handelen. Met dat handelen bedoelde ik natuurlijk niet dat er nu ook al een systeem van schadevergoeding moet zijn. Ik vind niet dat dat een contradictie is.

Voor zo'n belangrijke zaak moet men de tijd nemen. Als men iets op poten zet, moet het goed zijn. Het moet goed ineenzitten en daarvoor heeft men tijd nodig.

La **présidente:** Pour vous, cela doit être envisageable.

Jozef De Kesel: Ik heb gezegd dat ik vind dat in deze kwestie Ik doe in deze kwestie geen uitspraken. Dat zou niet goed zijn. Ik moet niet op

voorhand zeggen: het moet zo, of het moet zo. Ik denk dat het belangrijk is dat de bisschoppen met mensen die van alle dimensies van de problematiek op de hoogte zijn, tot een constructief voorstel kunnen komen.

Sophie De Wit: Mag ik ervan uitgaan dat de conferentie of de bisschoppen daar al mee bezig geweest zijn? Zijn er al vergaderingen geweest die daarover gingen? Ik ben het met u eens: dat moet een goed systeem zijn. Ik mag toch hopen dat er al gesprekken, vergaderingen over geweest zijn, om dat te beginnen uitdenken?

Jozef De Kesel: De bisschoppen komen maandelijks samen. De jongste tijd zelfs meer dan maandelijks. Dus, zij spreken daarover. Er is zeker ook gesproken over het solidariteitsfonds. Maar er is nog niets gefinaliseerd.

Men heeft ook een vraag gesteld over geheime dossiers, als ik op het bisdom kwam, maar dat is ondertussen opgelost, heb ik gelezen in de krant.

Er zijn vertrouwelijke dossiers. Ik heb die dossiers daar gevonden. Daar zaten nog andere dossiers in, maar niet zo veel. Ik heb alleen die gevonden van seksueel misbruik. Dat zijn alleen maar vertrouwelijke dossiers. Ik heb geen andere dossiers van seksueel misbruik gevonden dan die zeven die ik hier heb genoemd.

Stefaan Van Hecke: Behalve die zeven waar u over sprak, hebt u niets gevonden?

Er is een regel in het canoniek recht die bepaalt dat dossiers over zedenzaken tien jaar na de uitspraak, of na het overlijden van de dader, moeten worden vernietigd. Het gaat om artikel 489, paragraaf 2. Is het mogelijk dat daarvan gebruikgemaakt is? Dat artikel van de canon bepaalt ook dat als men dat doet, men er een korte samenvatting van moet houden.

Dat u niets anders terugvond dan die zeven dossiers verbaast mij een beetje. Meent u dat dit artikel van de canon gebruikt is?

Jozef De Kesel: Ik weet het niet. Ik heb ook pas enkele dagen geleden vernomen dat dit artikel erin staat.

Stefaan Van Hecke: Wij hebben één middag toelichting gekregen over het canonieke recht. Wij kennen het canonieke recht blijkbaar soms beter dan de bisschoppen die naar hier komen. Dat is gewoon een vaststelling die ik doe. Als jurist ben ik nooit met canoniek recht bezig geweest. Ik vind

dit wel opmerkelijk.

Jozef De Kesel: U moet ook niet denken, omdat men priester of bisschop is, dat men jurist is. In de Kerk zijn er wel juristen – er zijn er voldoende, hoop ik – die het kerkelijk recht wel kennen. Maar je kunt niet verwachten van iedere bisschop dat hij ook nog een jurist is, denk ik.

Stefaan Van Hecke: U kent de werkgroep Mensenrechten in de Kerk van de heer Devillé. Die heeft heel veel dossiers verzameld, vooral ook uit West-Vlaanderen. Wil dat dan zeggen dat van al die dossiers uit West-Vlaanderen die wellicht ook op een of andere manier ooit in Brugge werden aangekaart, geen enkel spoor meer terug te vinden is, behalve die zeven waar u over gesproken hebt? Geloof u dat zelf?

Jozef De Kesel: Ik weet niet of de heer Devillé ... Heeft hij die dossiers allemaal aan het bisdom Ik weet het niet. U stelt mij een vraag, maar ik weet het gewoon niet. Ik heb het dossier bekeken en blijkbaar was er één waarvan ik wel op de hoogte was.

Misschien als wij inzage krijgen in de dossiers van de commissie Adriaenssens dat wij meer zullen weten. Ik weet het niet. Zitten die dossiers daarbij? Ik weet het niet. Het is mogelijk.

Er is de vraag of er nieuwe dossiers binnengekomen waren. Ik heb twee nieuwe zaken, maar de ene zaak was gewoon – ik geloof dat ik het al vernoemd heb – van iemand die ik ook ontmoet heb en dan een brief geschreven, die het mij gemeld heeft. De priester is overleden.

Dan een andere zaak van een priester die oud is en gepensioneerd; dat staat hier ook in. Dat zijn er twee. Maar ik heb er ook aan gehouden om ook die eerste, met die brief, te vernoemen, omdat dit de uitdrukkelijke wens was van het slachtoffer dat dit geregistreerd is. Ook de naam.

Stefaan Van Hecke: En hebt u dan tuchtrechtelijk iets in gang gezet in die recente dossiers, of preventieve maatregelen genomen?

Jozef De Kesel: Neen.

Stefaan Van Hecke: Waarom niet?

Jozef De Kesel: De eerste persoon is gestorven. In het tweede dossier had het slachtoffer, zoals uitdrukkelijk is gezegd, geen enkele bedoeling iets daartegen te doen. Zij wou het echter zeggen. Ik heb de priester dan gecontacteerd. Ik heb hem

ook, dat kan ik u zeggen, als hij nog als oude priester hier of daar zou zijn, van alles verboden.

Stefaan Van Hecke: U hebt dus wel een maatregel opgelegd.

Jozef De Kesel: Ja.

Er is ook gevraagd of er op de bisschoppenconferentie nog over de inbeslagname van de dossiers in het aartsbisdom is gesproken. Ik denk dat ik op die vraag kort kan antwoorden. Er is uiteraard over gesproken, ja. Men zou wel van een heel andere planeet moeten komen om dat niet te doen.

Carina Van Cauter: Had de bisschop persoonlijk bezwaar tegen de inbeslagname van de dossiers door Justitie, om Justitie haar werk te laten doen?

Jozef De Kesel: Wablieft? Ik heb u niet... .

Carina Van Cauter: Had u persoonlijk bezwaar tegen de inbeslagname van de dossiers of wou u Justitie gewoon haar werk laten doen?

Jozef De Kesel: Toen de onderzoeksrechter binnenkwam, was het enige wat mij niet angstig, maar wel onzeker maakte, het feit dat wij niet wisten hoe lang de actie zou duren. Ik dacht dat wij 's middags nog eten zouden hebben. Het was echter altijd.... Achteraf wisten wij wel dat wij de hele dag hadden. Op voorhand was dat eigenaardig.

Ik moet ook eerlijk zeggen dat de mensen van het gerecht, degenen die daar waren, hoewel wij onze portabele niet meer mochten gebruiken, zeer correct en vriendelijk waren. Ik ben ook verhoord geworden; dat was correct. Dat is het enige wat ik kan....

Carina Van Cauter: U persoonlijk had geen bezwaar tegen de inbeslagname van de dossiers.

Jozef De Kesel: Dat heb ik niet gezegd.

Carina Van Cauter: Kunt u antwoorden op voornoemde vraag?

Jozef De Kesel: Dat heb ik niet gezegd. Ik weet ook niet of men al die... . Ik zag dat gebeuren, al die archiefstukken, enzovoort. Dat zal het gerecht moeten uitmaken of het goed is geweest of niet. Maar ik had niets tegen het feit dat de onderzoeksrechter een onderzoek deed.

Er is gevraagd of ik contact met magistraten heb

gehad.

Ik spreek alleen... . Voor mijn... . Als ik naar Brugge kwam, niet. En in Brugge heb ik geen contact gehad met magistraten.

Siegfried Bracke: Hebt u sporen gevonden van contacten tussen het bisdom in brede zin en het gerecht in even brede zin?

Jozef De Kesel: Neen. U bedoelt in de dossiers die ik heb gezien?

Siegfried Bracke: Ja.

Jozef De Kesel: Neen.

Siegfried Bracke: Dat is verwonderlijk.

Jozef De Kesel: Ik kan alleen maar dat antwoorden.

La **présidente:** Vous n'en avez pas eu et vous n'avez pas de trace qu'il pourrait y en avoir.

Jozef De Kesel: C'est cela, madame la présidente.

Marie-Christine Marghem: Je ne sais pas si l'ensemble des questions a été évoqué? Si vous n'avez pas encore terminé, j'attends.

La **présidente:** Je croyais que c'était sur le même sujet.

Jozef De Kesel: Ik heb ook gezegd dat ik de personen niet kende. Ik convoceerde de daders, maar ik kende niet hun achtergrond. Het was de eerste keer dat ik die mensen zag, wat het niet gemakkelijk maakt.

Ik heb adviezen gekregen, ik heb mij laten inlichten. De vraag is gesteld door wie ik mij heb laten inlichten. Door advocaten of door andere bisschoppen? Neen, ik heb mij laten inlichten door de administrator die na mijn voorganger de verantwoordelijkheid over het bisdom had gekregen, en een aantal vicarissen van het bisdom aan wie ik kon vragen naar de achtergrond van die personen. De administrator had die zaak kort voor mij geregeld. Hij was ook verhoord over die zaken door de inspecteur van de politie. Daarvan heb ik, zoals ik al zei, het verslag hier bij mij.

La **présidente:** C'est un administrateur qui vous a transmis, si on peut dire, l'ensemble des dossiers

et qui aurait pu vous faire rapport sur d'éventuels contacts avec la justice mais qui ne vous a rien dit à ce sujet.

Jozef De Kesel: C'est le fonctionnement du diocèse: s'il y a une chaise vacante, il y a un administrateur qui a été nommé. Quand je suis arrivé, j'ai simplement demandé à l'administrateur de m'expliquer les dossiers. D'ailleurs, il avait déjà eu de multiples contacts avec M. Adriaenssens et avec l'inspecteur de la police de Bruges.

Marie-Christine Marghem: De la même manière dont un juge doit rechercher non seulement dans les faits mais aussi dans la personnalité d'un prévenu tous les éléments qui lui sont nécessaires pour choisir la sanction, je voudrais savoir si, en rencontrant les huit abuseurs dont vous avez parlé, vous vous êtes fait une idée d'autant plus objective que vous ne les connaissiez pas du tout car vous arriviez d'ailleurs. En avez-vous tiré un profil qui vous a permis d'établir – puisqu'il n'y a pas de jurisprudence globale au niveau de l'ensemble des évêques de ce Royaume – quel type de sanction et d'interdiction vous deviez ou pouviez appliquer aux cas qui vous étaient soumis? Cette question est importante car c'est pour ne pas avoir assez recherché dans ces détails-là que l'ensemble des évêques agit de façon tout à fait différente d'un diocèse à l'autre.

J'ajouterai que vous avez quand même interdit toute une série de choses, même à l'égard d'un prêtre pensionné, même si la victime ne voulait pas rechercher contre lui une responsabilité ou une indemnisation. Comment réagissez-vous par rapport aux abuseurs?

Jozef De Kesel: Ik weet niet of u daar kunt inkomen, maar ik denk dat het profiel van de dader niet bestaat. Ik heb acht mensen ontmoet. Zou ik veel meer mensen kunnen ontmoeten, dan zou ik daar bepaalde profielen uithalen, maar nu niet.

Ik heb dat bij het begin van mijn rapport zijdelings gezegd. Ik heb een dader ontmoet. In het Nederlands zegt men 'dat hij een hoopje ellende was'. Dat heb ik gezien. Zeer veel hangt af van de feiten. Het enige wat ik kan antwoorden, is dat het niet zo duidelijk is. Iemand vroeg mij ooit: hoe komt het dat men op het seminarie bij de priesteropleiding pedofielen aanvaardt. Alsof het op iemand zijn gezicht te lezen staat dat die pedofiel is! Dat gaat zo niet. Men constateert het als het veel te laat is. Men denkt dat er een profiel bestaat en dat men het kan zien. Dat is niet zo.

Marie-Christine Marghem: Je comprends bien que vous n'avez pas un échantillonnage assez vaste comme celui que pourrait avoir le Pr Adriaenssens. Mais, par contre, comme tous les magistrats, vous voyez un nombre limité de cas et vous avez chaque fois devant vous une personne. Donc, les interdictions ou les sanctions que vous prononcez sont adaptées à la personne qui est en face de vous. Nous sommes bien d'accord.

Lorsqu'il y a une demande de l'intéressé d'avoir encore une mission au sein de l'Église, à ce moment là, vous pouvez choisir de le "laïciser", donc de l'exclure de l'Église - mais c'est probablement la sanction la plus grave pour sa subsistance - ou bien de le verser dans une fonction administrative qui n'est plus pastorale. J'ai entendu dire que, dans certains cas, des prêtres qui avaient une fonction administrative – bibliothécaire ou autres – continuaient à avoir des missions - peut-être pas pastorales au sens où vous l'entendez - telles que donner des messes, ce qui les met en contact comme vicaires dominicaux avec le public et, éventuellement, un public de jeunes gens.

Croyez-vous être suffisamment perspicace – peut-être pas vous précisément – pour faire suffisamment attention à ne plus mettre en contact un auteur, vraiment convaincu d'avoir commis des faits d'abus, avec un public qui lui permettrait de récidiver?

Jozef De Kesel: Cela me paraît évident que, dans ce cas-là, même si un prêtre peut dire la messe, il ne va pas la donner dans une paroisse.

Hij kan ook 's ochtends de mis doen in een religieuze gemeenschap van zusters. Dat is iets anders.

In verband met uw vraag zou ik graag ook nog het volgende willen zeggen. Ik heb daarnet gesproken over die acht die aan het parket zijn overgedragen. Ik heb daarmee niet gezegd dat het over acht pedofielen gaat. Ik persoonlijk heb reden om te denken dat er daar misschien drie tussen zijn die niet schuldig zijn, maar het is niet aan mij om dat uit te maken.

Il faut faire attention: on ne peut pas jouer avec les nombres. Je dis 8, mais ce sont des noms à présent connus par le parquet.

Dat is mijn subjectief gevoel na het contact, dat ik daarvan helemaal niet zeker ben. Er is echter

geen reden om het niet bekend te maken aan het parket.

La présidente: On sait que le prêtre Rik Devillé a recueilli énormément de cas qui intéressent votre diocèse. Pourquoi ne l'invitez-vous à transmettre ces dossiers? Il a envoyé beaucoup de lettres au cardinal Danneels en particulier, mais il a reçu peu de réponses, peu de suivi. Il l'a dit, il l'a écrit, la presse l'a rapporté. Ne pourriez-vous pas l'inviter à vous soumettre les dossiers et essayer de parler avec lui de son travail relatif aux victimes et qu'il effectue depuis dix ans?

Jozef De Kesel: Ik veronderstel dat de heer Devillé die klachten ook aan de commissie-Adriaenssens heeft bekendgemaakt.

Ik zal dat met hem dan regelen.

La présidente: Ce sont deux choses différentes. Il a pu transmettre des dossiers à M. Adriaenssens et une personne a recueilli énormément de plaintes de victimes essentiellement en Flandre et dans votre province, donc du ressort de votre diocèse.

Un partage des dossiers ne serait-il pas utile?

Jozef De Kesel: Oui, bien sûr.

La présidente: Y a-t-il d'autres questions? (*Non*)
Je vous remercie, monseigneur.

*La réunion publique de commission est suspendue de 16.38 uur à 16.54 heures.
De openbare commissievergadering wordt geschorst van 16.38 tot 16.54 uur.*

**Audition de Mgr Patrick Hoogmartens, évêque de Hasselt
Hoorzitting met Mgr. Patrick Hoogmartens, bisschop van Hasselt**

Je demande à chacun de reprendre sa place.

Monseigneur, ik dank u voor uw komst en ik geef u het woord.

Patrick Hoogmartens: Geachte mevrouw de voorzitter, geachte dames en heren volksvertegenwoordigers en geachte aanwezigen, ik dank u voor de gelegenheid die ik krijg om voor deze bijzondere parlementaire commissie te getuigen over de aanpak van de problematiek van het seksueel misbruik in het bisdom Hasselt in het verleden en op vandaag. Ik deel daarbij in de bekommernis van de hele commissie om een

helder inzicht te krijgen in deze werkelijkheid van het seksueel misbruik en de wijze waarop ook beleidsmatig met deze problematiek, en in het bijzonder met de slachtoffers, werd omgegaan. Ik draag ook mee de bezorgdheid om toekomstgericht de juiste maatregelen te nemen om dit misbruik te vermijden en om slachtoffers bij te staan.

Staat u me toe dat ik me bij het begin van mijn getuigenis nog even voorstel. Ik was hulpbisschop van Hasselt sinds 1997 en ben sinds 2004 bisschop van Hasselt. In de 13,5 jaar dat ik hulpbisschop en bisschop van Hasselt ben, heb ik zelf slechts een enkele situatie gekend van seksueel misbruik van minderjarigen in een pastorale relatie die in die periode is gebeurd. Ik werd ervan op de hoogte gesteld twee jaar nadat aan het seksueel misbruik een einde werd gesteld. Ik heb toen onmiddellijk, in afspraak met de dader, zelf de gerechtelijke instanties van het misbruik op de hoogte gesteld.

Het hele gebeuren bracht een grote opschudding in de hele provincie en met name ook bij veel gelovige mensen. Ik heb in die context ook geregeld en discreet laten informeren naar de opvang van de slachtoffers die intussen meerderjarig waren. Ik heb actief meegewerkt aan het gerechtelijke onderzoek. De priester werd geschorst en ik bracht ook de instanties in Rome op de hoogte. Op vraag van de onderzoeksrechter en op zijn eigen suggestie volgde de dader een wekenlange therapie. Hij wacht nu op zijn gerechtelijk proces.

In de nasleep van deze gebeurtenissen, ruim een jaar geleden, was er een verhoogde alertheid in de brede samenleving, maar ook in het bisdom zelf, voor het leed dat slachtoffers moeten doormaken. Tegelijk was er ook bij mijzelf droefheid, boosheid, medeleven, vertwijfeling om alles wat er was gebeurd.

De stijgende stroom aanmeldingen die, zoals u wellicht al hebt gehoord, reeds vanaf de zaak-Dutroux maar vooral na de feiten in Brugge en de oproep van de nieuwe aartsbisschop op gang kwam, heeft mijn inzicht en dat van de hele samenleving aangescherpt in het trauma dat slachtoffers van seksueel misbruik vaak beleven. Ook werden wij ons zeer bewust van de ernst van het seksueel misbruik, ook in pastorale gezagsrelaties.

Gaandeweg werd duidelijk dat met name de internaatscontext in een verder verleden heeft bijgedragen tot verderfelijke seksueel misbruik van

minderjarigen. Internaten waren quasi familievervangende contexten, waarin opvoeders vaak alle rollen tegelijk vervulden, van leraar, begeleider van de vrije tijd, geestelijk begeleider voor wat priesters en religieuzen betreft, tot toezichter van sanitair en slaapzalen. Van die mengeling van rollen hebben sommigen inderdaad ernstig misbruik gemaakt. Inderdaad, van sommige personen waren er in de ruimere buitenwereld soms vermoedens dat er seksueel misbruik kon zijn.

Uit mijn bevindingen, gesprekken met daders en slachtoffers, heb ik de indruk dat collega's-confraters of hiërarchische oversten zich de ernst van het misbruik, gepleegd in hun directe omgeving, vaak niet konden voorstellen of niet durfden te vermoeden. Wanneer verantwoordelijken op de hoogte kwamen, werd het hen vaak minimaliserend voorgesteld. Daarenboven is het duidelijk dat zij in de geest van de tijd de ernst van de trauma's van slachtoffers hebben onderschat.

De stijging van het aantal meldingen na Dutroux en de recente gebeurtenissen in Brugge zijn voor de bisschoppen het signaal geweest eerst een meldpunt voor seksueel misbruik op te richten, een jaar of tien of nog langer geleden, en later de commissie voor seksueel misbruik in pastorale relaties, eerst onder leiding van mevrouw Halsberghe en later onder leiding van professor Adriaenssens. De geschiedenis en het wel en wee hiervan is in deze parlementaire commissie voldoende geschetst.

De oprichting van het meldpunt en de commissie en de actualiteit omtrent seksueel misbruik hebben het mogelijk gemaakt dat heel wat slachtoffers zich ook, en vaak voor het eerst zoals professor Adriaenssens heeft gezegd, hebben gemeld aan Justitie en aan welzijnsvoorzieningen, wat zij tevoren nauwelijks of niet hadden gedaan.

Ik wil iets zeggen over de procedure van de meldingen aan en het antwoord vanwege het bisdom.

Sta mij toe u eerst te informeren over de wijze waarop de meldingen bij het bisdom gebeurden. Soms was er een vraag om een vertrouwelijk gesprek, waarbij wij niet wisten wat de reden van het gesprek was. Soms was er een brief. In de meeste gevallen was er een e-mail. Het gebeurde ook dat een derde ons van een misbruik op de hoogte bracht.

Onze wijze van reageren is in de loop der jaren

geëvolueerd en bijgesteld.

Aan mogelijke slachtoffers werd gedurende de laatste 13 jaar altijd aangeraden om zich tot het meldpunt te richten, dat was een constante, om zo naar de commissie te kunnen gaan.

Bij de commissie-Halsberghe gebeurde zo bij mijn weten een aanmelding van iemand uit ons bisdom, maar daar ben ik niet zeker van. Ik heb zekerheid van een aanmelding.

Bij de commissie-Adriaenssens was dat een twintigtal. Zij behandelden feiten van misbruik van de laatste 50 tot 60 jaar.

De slachtoffers die zich bij het bisdom hebben gemeld en ook degenen die ons werden gemeld door de commissie-Adriaenssens in een latere fase, werd door het bisdom altijd gewezen op het belang, de noodzaak zelfs, van een melding aan de politie of het gerecht. Gaandeweg heeft het bisdom zelf ook deze melding gedaan voor zo goed als alle dossiers, tenzij het slachtoffer uitdrukkelijk zei dat hij of zij dit niet wenste. Deze melding aan het gerecht gebeurde gewoonlijk ook na een gesprek met de beschuldigde.

Slachtoffers die erom vroegen, heb ik ook persoonlijk ontvangen, hoewel er een bepaald moment was dat men bij de commissie-Adriaenssens zei dat het beter was om eerst de commissie te laten werken en daarna pas als kerkelijke verantwoordelijke de slachtoffers te ontvangen.

Over het aantal dossiers wil ik nog het volgende zeggen. De overige zaken meld ik bij het officieel rapport tegen het einde van het jaar, zoals gevraagd.

Ten eerste, de dossiers die dateren van voor mijn aantreden als hulpbisschop, dus van voor 1997, zijn op een hand te tellen.

Ten tweede, de grote stijging van de aanmeldingen gebeurde na de affaire-Dutroux en vooral na de oprichting van de commissie-Adriaenssens in april van dit jaar. Deze commissie had een groot vertrouwen vanwege de slachtoffers en het aantal meldingen is sinds het bestaan van de commissie verdubbeld. Het betreft dossiers van de laatste vijftien jaar. Voor het einde van de maand zal ik, zoals ik zei, de precieze aantallen schriftelijk overmaken aan de commissie, zoals ook gevraagd is.

Ten derde, het gaat om dossiers waarvan bijna de

helft van de beschuldigten overleden is. Ik wil nogmaals bevestigen dat na het ontslag van professor Adriaenssens in de periode dat er geen commissie meer bestond, vrijwel alle aanklachten aan de politie of aan het gerecht werden gemeld, door het slachtoffer zelf of door het bisdom, en in medeweten van de beschuldigde. Dit is in grote lijnen de evolutie van het bisdom Hasselt. Verscheidene slachtoffers hebben zich dankbaar getoond omdat zij beluisterd werden of omdat een gepaste sanctie werd genomen.

Ik geef nu graag, vanzelfsprekend op anonieme wijze, enkele concrete situaties, omdat zij illustreren hoe men in het bisdom moet omgaan met soms heel moeilijke omstandigheden. Al het vorige neemt niet weg dat een aantal slachtoffers en mogelijke slachtoffers ontgoocheld zijn. Zij hebben ons dit ook te kennen gegeven. Dit zal blijken uit enkele voorbeelden of situaties die ik graag nu wat uitvoeriger aanbreng en die ook meteen concrete probleempunten illustreren bij de goede opvang van slachtoffers. Zij betreffen alle feiten van voor mijn aantreden als bisschop, dertien jaar geleden.

Een eerste situatie die ik kort even situeer, anoniem natuurlijk. Een slachtoffer was ontgoocheld omdat wij niet de nodige onderzoeksdaden konden of wilden verrichten of info konden verstrekken omtrent de omstandigheden waarin het seksueel misbruik is gebeurd. Het is precies daarom, omdat wij voelden dat er een ongenoegen was, dat deze zaak ook door het bisdom aan de rechtbank werd overgedragen.

Een tweede situatie. Een ander slachtoffer manifesteerde zich in de context van een lang aanslepend conflict tussen een directie en een inrichtende overheid van een school.

In de school rees er protest tegen de aanwezigheid van een priester die in verband werd gebracht met een religieuze groepering en met seksueel misbruik. Priester Rik Devillé schreef toen een eerste brief met een klacht aan mijn voorganger. Er volgden vele gesprekken en vele brieven, ook tussen het mogelijke slachtoffer en mijn voorganger. Uiteindelijk kwam er een onderzoek door de gerechtelijke politie. De zaak werd overgelegd aan de onderzoeksrechter. Er waren meer dan 1 500 ondervragingen van leerlingen en leerkrachten van de school en van personen uit andere kringen die de priester frequenteerde. Er was een grootse media-aandacht. Tientallen keren zijn de beschuldigingen omtrent de situatie in de media verteld en

uitgesponnen.

Uiteindelijk besliste de rechtbank dat de strafvordering voor bepaalde feiten verviel door verjaring en dat andere feiten geen aanleiding tot vervolging gaven. Het hoger beroep bevestigde de uitspraak. Het slachtoffer en haar echtgenoot waren om verstaanbare redenen diep ontgoocheld. Later kwam er nog een nieuwe aanklacht in bijzondere omstandigheden. De priester diende daarop zelf een aanklacht in voor laster en eerroof. In sommige zaken is het ook voor de samenleving echt moeilijk om de waarheid te achterhalen. Dat was de tweede situatie.

Een derde situatie is voor het bisdom zeer moeilijk. Het slachtoffer meldde zich meer dan veertig jaar na de feiten. Zij wenste uit de Kerk te treden, wat ze ook deed. Na enige tijd vroeg men onze bemiddeling om te vermijden dat de priester die zij beschuldigde van seksueel misbruik, postuum zou worden gelauwerd in zijn omgeving. Vanuit het bisdom zijn wij, omdat het slachtoffer dat vroeg, los van het feit of wij iets wisten van de achtergrond, ingegaan op die vraag om zo aan die vrouw, die in onze ogen een slachtoffer was, tegemoet te treden.

Wij hebben haar tevens zelf geadviseerd om zich tot het meldpunt te richten en langs die weg naar de commissie te gaan, dat was in die tijd de commissie-Halsberghe. Ondertussen ontving ik als bisschop zelf die vrouw. Het was een goed gesprek, maar na haar contact met de commissie-Halsberghe schreef de vrouw dat het een slecht gesprek was geweest en dat ze geen verder gesprek meer wenste, wat ik vanzelfsprekend ook zo heb moeten laten en willen laten. Mevrouw Halsberghe vroeg mij dan onmiddellijk om niet meer zelf met de vrouw in gesprek te treden.

Na amper drie maanden vroeg mevrouw Halsberghe mij om meer dan 7 miljoen Belgische frank, 187 000 euro, als schadevergoeding te storten op een rekening op haar naam.

Het ging over feiten waarover in ons bisdom geen dossier bekend was. Zelf heb ik de betreffende priester nooit gekend, hoewel ik 13 jaar bisschop ben en tevoren gedurende 10 jaar als diocesaan dat bisdom heb leren kennen. Hij is 21 jaar geleden overleden en hij zou, mocht hij nu nog leven, over een maand 100 jaar geworden zijn. Daarenboven zouden de feiten gebeurd zijn in de eerste helft van de jaren 60, dus op het ogenblik dat ons bisdom, dat is opgericht in 1967, nog niet bestond.

Ik heb enkele mogelijke oud-getuigen ondervraagd en ik heb geen duidelijkheid gekregen, wat natuurlijk ook moeilijk is, dat begrijp ik wel, over wat er gebeurd is en over het feit of de toenmalige diocesane overheid omtrent de zaken op de hoogte was.

Mevrouw Halsberghe heeft mij nooit voorgesteld om met dat dossier naar het gerecht te gaan. In tegenstelling tot de meeste dossiers uit de commissie-Adriaenssens heb ik het dossier dus ook niet zelf aanhangig gemaakt bij het gerecht, hoewel ik geen enkel bezwaar heb dat het zou gebeuren.

Hierbij maak ik in deze context graag nog twee kleine beschouwingen. Over het algemeen is het mijn ervaring dat het gerecht ook goed werk kan doen, zelfs als zaken verjaard zijn. De zaken die ik aan Justitie heb overgelegd, heeft men goed behandeld door er een vooronderzoek over te laten gebeuren.

Soms heeft dat vooronderzoek de zaak al onmiddellijk uitgeklaard en werden er maatregelen voorgesteld, bijvoorbeeld wanneer een dader bekende. Ik help dan om deze voorgestelde maatregelen ook ten uitvoer te brengen.

Ten tweede wil ik tussendoor nog een beschouwing maken. Het is voor de samenleving belangrijk dat al haar geledingen meewerken om daders van seksueel misbruik te sanctioneren en te omkaderen. Daar vaart volgens mij iedereen wel bij: de samenleving zelf, de slachtoffers en ook de beschuldigten.

Om terug te keren naar de zo-even opgeroepen situatie. Zelf hebben wij, na veel aarzeling – ik moet dit erkennen – en veel overleg met verschillende mensen met ervaring – mensen die beroepsmatige ervaring hadden in begeleiding van slachtoffers, mensen met juridische ervaring – beslist om de door de commissie gevraagde 7 miljoen Belgische frank – het was iets meer – niet te betalen. Deze aarzeling en dit overleg verklaren de tussentijd in het beantwoorden van sommige brieven van de commissie-Halsberghe.

Eenmaal deze beslissing was genomen, hebben wij wel geantwoord op alle elementen van deze brieven. Wij hadden de voorzitter van de commissie trouwens van meet af aan laten weten dat ons antwoord later zou komen. Deze 7 miljoen Belgische frank schadevergoeding werd door de commissie-Halsberghe bovendien slechts een voorschot genoemd op een definitieve regeling. Op een bepaald moment klonk de dreiging van

een snelle verhoging als wij niet onmiddellijk zouden betalen op het rekeningnummer dat door mevrouw Halsberghe werd aangeduid.

Voor ons was de hoofdvraag de vraag naar de waarheid van het gebeurde.

Zijn de feiten zoals we ze meer dan vijfenveertig jaar later hoorden waar? Wie kan dit nagaan, hoe kan men dit beluisteren? Buiten de betrokkene waren er door de commissie geen getuigen aangebracht die aantoonde dat het bisdom op de hoogte was of dat er van de nu honderdjarige priester andere feiten van seksueel misbruik bekend zouden zijn geweest. Integendeel, er waren een aantal getuigen die dit ontkenden. Maar natuurlijk, hoe kunnen getuigen hier zoveel over zeggen?

Ik begrijp de complexiteit en de moeilijkheid van dit soort vragen wanneer het gaat om feiten die zolang geleden zijn gebeurd. Daarom schreven wij de commissie-Halsberghe dat wij niet op haar advies konden ingaan. Wij deden dit met veel schroom ten aanzien van het slachtoffer maar het werd ons duidelijk dat een louter juridische benadering, zoals die door de commissie-Halsberghe vaak werd gevolgd, al te eenzijdig gericht was op het betalen van een financiële schadevergoeding en dat zo'n eenzijdige financiële schadevergoeding uiteindelijk geen heling en herstel zou geven, ondanks dit toch wel hoog bedrag.

De lopende begroting van het bisdom is een kleine werkelijkheid. Voor ons bisdom, als jongste bisdom van het land, zonder een historische traditie, was dit een zeer, zeer groot bedrag. Hoe anders, dacht ik bij mijzelf en zeiden mijn medewerkers, was de aanpak van de commissie-Adriaenssens die echt probeerde om mensen, slachtoffers en indien mogelijk ook daders, tot verzoening en heling te brengen. Ze verwees voorts ook goed door naar het gerecht en de welzijnssector.

Ik zeg nog even een woord over de aanstelling die wij in ons bisdom hebben gedaan. Ik hoorde daarnet dat de bisdommen verschillend zijn. Wel, dat is een voorbeeld van zo'n verschil. Het gaat om de aanstelling van een externe deskundige en de oprichting van een klein zorgteam. Wij overwogen dat al langer in ons bisdom en wij hebben dat nu opgericht op een zeer beperkte wijze. Omdat wij goede ervaringen hadden van verzoening en heling hebben wij zelf na het jammerlijk stopzetten van de commissie-Adriaenssens in het bisdom Hasselt een persoon

aangesteld die als externe deskundige, ondersteund door een kleine equipe van andere deskundigen, helemaal wil gaan voor de slachtoffers en voor hun heling en verzoening.

Ik heb de beide rechtbanken in Limburg geïnformeerd over deze personen en over de equipe rondom hen. Wij noemen dit het zorgteam: een team dat heling en verzoening beoogt. Voor ons is het vanzelfsprekend dat zulk zorgteam aanvullend werkt, vanzelfsprekend ten aanzien van Justitie dat een volledige zelfstandigheid heeft, ook volledig aanvullend werkt ten aanzien van het welzijnswerk, en ook ten aanzien van het kerkelijk recht. Dit zijn autonome domeinen, vanzelfsprekend, maar Justitie en de welzijnssector zijn vaak onderbemand en er zijn soms lange wachtlijsten, zo horen wij van slachtoffers.

Verscheidene van de slachtoffers willen ook soms met geloofsgenoten hun zorg delen. Dat wil zeggen dat sommige slachtoffers ons uitdrukkelijk hebben gevraagd om in een gelovige en kerkelijke context te kunnen spreken en ook behandeld te worden. Ook zelf wil ik in deze context de mogelijkheid van een gesprek met het slachtoffer blijven aanbieden. Het groepje medewerkers die allen werken op vrijwillige basis en ook met professionele deskundigheid, kan ook een deel van het antwoord zijn op de grote vragen die zich stellen bij wat ooit in het leven van slachtoffers is gebeurd. Ik zou wensen dat ook daders bij zo'n zorgteam terecht kunnen, want sommige slachtoffers...

Het gebeurt nauwelijks, maar ik heb weet van een slachtoffer dat mij heeft gevraagd om een contact te hebben met de dader zelf. Soms wil men een gesprek met de dader, in aanwezigheid van een derde. Dat groepje zou daarvoor kunnen zorgen, tenzij ook iemand anders dit zou kunnen doen vanzelfsprekend. De meeste therapeuten van nu werken, om begrijpelijke redenen, of voor het slachtoffer, of voor de dader, omdat therapeuten vanuit hun eigen deontologie vaak daarvoor kiezen, en ook omdat ze mij zeggen dat het een moeilijke zaak is om én slachtoffer én dader op een of andere manier in een zorgende context te begeleiden. Soms, hoewel niet in alle gevallen, kan het heilzaam en wenselijk zijn om zo'n contact tussen dader en slachtoffer alsnog mogelijk te maken. Maar dit hangt louter af van de vraag of het slachtoffer dit wenst.

Ten slotte is er nog een vierde situatie. Ik wil u even attent maken op een vierde moeilijke situatie waarmee wij werden geconfronteerd. Eén van de

1 275 priesters, die vanaf de oprichting van het bisdom Hasselt, 43 jaar geleden, een pastorale opdracht hadden in het bisdom, was al gedurende 35 jaar werkzaam in het buitenland. Tot zes jaar geleden kende ik die priester niet. Op een bepaald ogenblik bereikten ons berichten als zou hij daar ooit kindermisbruik hebben gepleegd. Die berichten bereikten ons bisdom.

Vanuit ons bisdom werd er dan contact opgenomen met het bisdom waar hij werkzaam was. Daar werd vernomen dat er ginder inderdaad een aanklacht bij de rechtbank was geweest, maar dat de priester in de eerste en in de tweede instantie was vrijgesproken. Al die info werd vrij snel door de betreffende bisschop aan ons bezorgd. Er waren trouwens ook positieve getuigenissen over de priester in kwestie.

Toen tien jaar later vanuit de recente evoluties in ons land, ook in de bewustwording die onze bevolking heeft meegemaakt, die zaken opnieuw opdoken, hebben wij op dezelfde manier gehandeld als toen. Wij vroegen meer informatie in het bisdom waar hij werkzaam was. In de tussenjaren was er vanwege de gerechtelijke autoriteiten van het land waar de priester werkt geen enkel bericht gekomen naar ons, tot wij op een bepaalde dag vanwege een familielid van de priester en vanwege de heer Bethune opnieuw hoorden over klachten van meer dan tien jaar geleden.

Justitie in het buitenland heeft ons nooit verwittigd, terwijl de zaak voor Justitie is gekomen. Wij hebben daarover geen informatie gekregen. Op een bepaald ogenblik komt die vraag opnieuw naar ons via een familielid en op de wijze zoals ik net zei. Wij zijn nu niet meer in gesprek gegaan met de familie. Het was een groep in de familie die daarover sprak. Ik ben ook zelf niet in gesprek gegaan met de heer Bethune. Ik heb zelf de zaak gemeld bij Justitie, hier bij ons, ook al waren de feiten gebeurd in het buitenland en is er in het buitenland daarover gesproken.

Bij dit alles begrijp ik niet waarom noch de juridische autoriteiten in het betreffende land, noch de heer Bethune, noch eventuele aanklagers uit de familie van de beschuldigde deze zaak niet zelf hebben gemeld aan de juridische autoriteiten van ons land of elders. Zij hebben het wel gedaan in het land ter plekke. De familie heeft het daar gemeld. Uiteindelijk is daar in eerste instantie een vrijspraak gekomen en daarna in beroep.

Precies dankzij de ondervraging van Justitie bij ons verkreeg ik nieuwe elementen in dit dossier

over de feiten die misschien gebeurd zijn. Omwille van deze nieuwe elementen heb ik, voordat hij opnieuw wilde vertrekken, de priester preventief geschorst in afwachting van verder juridisch onderzoek.

Enkele korte afsluitende beschouwingen. Om af te sluiten, wil ik nog het volgende zeggen.

Ten eerste, ik ben blij dat doorheen de ontwikkelingen van de laatste jaren het onderwerp van seksueel misbruik in een pastorale relatie bespreekbaar is geworden in onze samenleving en in de Kerk en dat ook elders in de samenleving de taboes hierover sneuvelen, ook al is dit gebeurd doorheen een proces van ontzetting in de Kerk en in de samenleving. Ik denk dat de hele samenleving zelf ook een proces heeft doorgemaakt.

Ten tweede, ik vind het noodzakelijk om mij als bisschop met derden te omringen om deze problematiek op een transparante en een goede manier aan te pakken. Die derden zijn eigen medewerkers. Ik bespreek deze dingen met enkele mensen in de beleidsstaf van het bisdom. Ik bespreek deze dingen niet alleen. Ik bespreek dit ook met Justitie en met het welzijnswerk en met de kerkelijke rechtbanken die in deze wel een autonomie hebben maar tot op heden weinig betrokken zijn geweest bij deze zaken. Dat erken ik. Er werden disciplinaire maatregelen genomen.

Ik vind dat wij op een actieve wijze andere mensen moeten betrekken in het gesprek: mensen van het eigen bisdom, van Justitie en uit de welzijnzorg. Ik heb dit in de meeste dossiers op een actieve manier gedaan, tenzij wanneer het slachtoffer daar anders over dacht.

Al deze instanties moeten vanzelfsprekend hun eigen verantwoordelijkheid nemen en hebben hun eigen autonomie.

Alleen in een goede samenwerking met al deze betrokkenen kunnen slachtoffers heling vinden en een nieuwe toekomst. Daaraan wil ik meewerken.

Samen met u hoop ik dat ook deze commissie en de gesprekken en reflecties hiertoe kunnen bijdragen.

Tot daar mijn inleiding.

De **voorzitter**: Monseigneur, ik dank u voor uw toelichting.

Stefaan Van Hecke: Monseigneur, bedankt voor

de toelichting. Ik was even verrast bij het begin van uw toelichting. De eerste zin die u uitsprak was, als ik het mij goed herinner, dat u kennis had van één geval in die 13,5 jaar.

Patrick Hoogmartens: Eén geval van feiten die in die 13 jaar gebeurd zijn.

Stefaan Van Hecke: Van feiten die in die 13 jaar gebeurd zijn. U heeft daarna nog opsommingen gegeven. U heeft contacten gehad, formele gesprekken, brieven, u heeft mensen ontvangen, u heeft dossiers gekregen van de commissie Adriaenssens enzovoort. Al die dossiers dateren dan van meer dan 13,5 jaar geleden. Mijn vraag is dan heel concreet. Het gaat niet over één feit waar u kennis van heeft. U heeft kennis van verschillende feiten. Hoe heeft u dan gereageerd op het vlak van tucht, van canonieke procedures en dergelijke meer? Heeft u ook, als u later kennis kreeg daarvan, preventieve maatregelen genomen? Hoe is uw reactie geweest, los van de mogelijke juridische procedures die zijn gevoerd? Dat is de eerste vraag.

Een tweede vraag is ook gesteld aan diverse van uw collega's. Heeft u als bisschop of als hulpbisschop contacten gehad met procureurs, procureurs-generaal, voorzitters van rechtbanken, onderzoeksrechters en rechters van de zetel in verband met concrete dossiers uit uw bisdom?

Sophie De Wit: Monseigneur, ik heb twee vragen. U zegt daarnet dat u de laatste 13 jaar weet hebt gehad van één zaak, maar wij hebben stukken, waaronder ook een brief die aan u gericht is in 1999, dus 11 jaar geleden, waarin sprake is van slachtoffers, dus meerdere klachten en meerdere slachtoffers, met de vraag om een onderhoud. Dat is nog niet om klacht neer te leggen of naar Justitie te gaan, maar een onderhoud. Er is toen gereageerd: u mag uw klacht schriftelijk meedelen. De commissie-Halsberghe bestond toen nog niet. Het mocht schriftelijk gebeuren.

Die vraag om een onderhoud is zich de jaren nadien blijven herhalen. Ik zeg het nog eens, het gaat over slachtoffers, meerdere zaken. Mijn vraag aan u, in eerste instantie: dat zijn toch meer zaken? Zijn die mensen ondertussen nu gehoord of niet? Die vraag is nog eens herhaald geweest in 2010, daarvan hebben wij de stukken. Zijn die mensen nu gehoord, ja of neen?

U zei daarnet dat de samenleving in al haar geledingen moet meewerken aan sanctionering en begeleiding van die daders. Ik ben het daarin met

u eens, maar mijn vraag is dan wat volgens u precies een gepaste sanctie is.

Carina Van Cauter: Ik heb dezelfde vragen als aan uw voorganger. Ik heb u horen spreken over heling en verzoening. Ik heb u ook horen spreken over een zorgteam, dat binnen uw bisdom zou zijn geïnstalleerd om aanvullend te werken naast Justitie, kerkelijk recht en de bestaande zorgverstrekking.

Wat met de schadevergoeding van de slachtoffers? Bent u bereid initiatieven te nemen om de slachtoffers te vergoeden? Zal dat desgevallend op een minnelijke wijze gebeuren of moeten de slachtoffers opnieuw het hele traject doorlopen en procedures afwachten alvorens zij krijgen waarop zij recht hebben? Of bent u bereid, in de gevallen waarin de schuld vaststaat, na een strafprocedure of ingevolge een bekentenis van de dader, initiatieven te nemen tot minnelijke regeling van de schade? Bent u desgevallend ook bereid te zorgen voor de nodige solidariteit, het oprichten van een solidariteitsfonds, zodat ingeval van insolventie van de dader de slachtoffers krijgen waarop zij recht hebben?

Heb ik het goed begrepen dat u zegt dat in alle gevallen waarin u kennis hebt van seksueel misbruik Justitie haar werk moet kunnen doen, dat u aangifte hebt gedaan of dat u weet dat er aangifte is? Hoe stond u dan ten opzichte van de inbeslagname van de dossiers bij de commissie-Adriaenssens? Vond u dat geen goede zaak omdat Justitie dan in het bezit van de dossiers was en haar werk kon doen? Dat is toch eigenlijk de betrachting.

Valérie Déom: Vous avez dit que le contexte des internats était propice au développement de ces crimes. Vous avez ajouté: "On ne se rendait pas compte de l'ampleur, mais on en avait une vague idée". Votre prédécesseur a expliqué qu'on savait.

Pouvez-vous aller jusqu'à dire que la manière dont l'Église est organisée, sa toute-puissance, l'autonomie exacerbée des évêchés sont aussi propices à cette chape de plomb, à cette loi du silence qui n'a pas permis de donner suite à l'ensemble des dossiers?

Par ailleurs, on sait qu'il existe cette fameuse armoire confidentielle dans laquelle sont conservés plusieurs dossiers importants et personnels. Quand vous avez pris vos fonctions dans votre diocèse, avez-vous consulté ces dossiers ou ces jugements éventuels? Avez-vous découvert des faits de pédophilie? Si oui, qu'en

avez-vous fait?

Renaat Landuyt: Ik heb begrepen dat de bisschop de gevallen die in de krant zijn voorgekomen, heeft overlopen. Er is de overleden persoon, de honderdjarige van mevrouw Halsberghe, de persoon uit Chili en de gepensioneerde priester.

Ik wil de beleidslijn in Limburg en het signaal naar de gelovigen goed begrijpen. Het gaat dus om iemand die nog altijd priester is, die als gepensioneerde in een klooster leeft en de mis mag opdragen aan de zusters van dat klooster. Wetende dat hij verschillende keren is verhuisd, een carrière heeft opgebouwd in verschillende instellingen en in verschillende meisjesscholen zou hebben gewerkt, wetende dat de zaak is verjaard maar dat er daaromtrent geen vrijspraak is, wetende dat er een probleem is met die figuur inzake seksueel misbruik, acht u het dan voldoende dat u akte neemt van het feit dat hij gepensioneerd tussen de nonnen zit en dat alles dus geregeld is?

Olivier Deleuze: Madame la présidente, j'ai une question. Votre prédécesseur, qui était assis à votre place il y a quelques minutes a dit qu'il n'était pas contre le fait d'envisager un système global d'indemnisation suivant des critères à convenir, y compris pour le cas d'affaires prescrites. Il fallait donc se pencher sur la question.

Approuvez-vous cette façon de voir, qui consiste à envisager un système global et cohérent? Lorsque vous avez pris l'exemple des 7 millions de francs belges, je n'ai pas entendu que vous disiez avoir soumis une contre-proposition. Vous avez dit non. Vous semble-t-il envisageable d'établir un système pour les gens dont le cas est prescrit?

La **présidente:** Je poserai aussi une question. Vous nous dites que plusieurs victimes que vous avez vues ont été déçues par certaines situations, notamment à cause des prescriptions. Les avez-vous informées qu'il y avait une procédure interne à l'Église permettant d'indemniser les victimes, comme le prévoit le droit canon? Le cas échéant, avez-vous entamé l'une ou l'autre procédure?

Si vous voulez de l'aide, une secrétaire peut venir à vos côtés.

Patrick Hoogmartens: Je vais commencer avec mes propres notes. J'espère ainsi pouvoir répondre à toutes les questions.

De eerste vraag was hoe ik gereageerd heb. Ik

denk dat u over die ene situatie sprak, mijnheer Van Hecke. Daarnaast was een tweede vraag of ik contacten met de procureurs of procureurs-generaal heb gehad.

In die ene situatie die ik actief heb meegemaakt, heb ik meteen contact opgenomen met het gerecht en heb ik geschorst. Globaal heb ik in verschillende situaties geschorst. Ik heb wel telkens getracht om de situatie in te schatten. Wanneer ik die zelf niet kon inschatten, had ik de hoop dat het gerechtelijk onderzoek meer helderheid kan brengen. De waarheidsvraag is een belangrijke vraag, tenzij men meteen de indruk heeft dat er ernstige feiten zijn en de veiligheid van kinderen onmiddellijk in het gevaar komt. Dan reageer ik natuurlijk meteen met een schorsing. Dat is vanzelfsprekend.

Wat de contacten met de procureurs of procureurs-generaal betreft, ik denk niet dat wij in de provincie Limburg procureurs-generaal hebben. Ik ben niet helemaal zeker daarvan, maar wat de procureurs des Konings en de parketten betreft, ik ben dertien jaar bisschop en ik kom vanzelfsprekend geregeld alle mensen tegen die in de samenleving een opdracht hebben. Daaronder zijn er ook mensen die werken op de parketten. Daarbij zijn ook procureurs en andere medewerkers op de parketten, ook advocaten en mensen die via misbruikcentra en dergelijke geregeld contact met de wereld van de Justitie hebben. Dat soort contacten is er vanzelfsprekend geweest.

Op een bepaald ogenblik, toen ik zelf een melding moest doen van een nieuwe situatie, had ik mij vergist omtrent welk parket ik moest inlichten. Het is niet zo gemakkelijk om die indeling te maken. In onze provincie lopen de grenzen op een bijzondere manier. Ik heb toen gebeld van het ene parket naar het andere, om te weten waar het precies thuishoorde. Ik heb dus wel overleg gepleegd met sommige mensen, maar niet over concrete dossiers. Niet over concrete dossiers. Ik heb met vele mensen besproken of ik dossiers niet actiever aan Justitie zou kunnen bezorgen, omdat mij dat persoonlijk een goede zaak lijkt. Ik denk dat dit de enige wijze is om klaarheid omtrent bepaalde feiten te krijgen.

Een andere vraag was de vraag omtrent slachtoffers en hun vraag om een onderhoud. Ik heb met verschillende slachtoffers gesproken, hoewel het mij treft dat verschillende slachtoffers geen onderhoud wensen. Anderen wensen dat wel. Ik heb op bepaalde ogenblikken niet meteen geantwoord dat ik een onderhoud zou willen

hebben, zoals ik al zei, omdat de zaken in behandeling waren, bijvoorbeeld bij de commissie-Adriaenssens. U spreekt over de zaak van 1999. Ik ben niet helemaal zeker over welke zaak u precies spreekt, maar als slachtoffers vroegen om een onderhoud, dan heb ik hen wel gehoord, soms na enige tijd, maar vaak ook onmiddellijk. Ik heb verschillende keren een gesprek gehad met slachtoffers in de week nadat zij om een onderhoud hebben gevraagd.

De vraag naar de gepaste sanctie. Daar moet heel wat over nagedacht worden, hoewel er ook soms heel snel kan worden gehandeld. Ik heb soms snel gehandeld en enkele priesters geschorst. Ik vind dat dit een soms noodzakelijke sanctie is, maar er moet altijd een afweging worden gemaakt omtrent de feiten en de waarheidsvraag omtrent die feiten. Als de veiligheid op het spel staat, moet er vanzelfsprekend intens worden geageerd.

Ik denk dat mevrouw Van Cauter een vraag stelde naar heling en verzoening. Wat betekent heling en verzoening? Dat zijn woorden waarover met name ook in de commissie-Adriaenssens vaak werd gesproken. Een bijkomende vraag is die over de schadevergoeding. Ik kom daar zodadelijk op terug.

Carina Van Cauter: Dit was geen bijkomende vraag, dit was de hoofdvraag.

Patrick Hoogmartens: Wilt u ze nog eens herhalen want ik heb maar enkele nota's kunnen nemen.

Carina Van Cauter: Bent u bereid om zelf een initiatief te nemen naar schadevergoeding van de slachtoffers in al haar facetten? Ik denk dan aan zowel lichamelijke, niet-lichamelijke, morele als materiële schade. Bent u bereid om dit op vrijwillige basis te doen? Uiteraard moet dit transparant gebeuren. Er moet goed worden gepreciseerd welke betalingen er gebeuren.

Ik begrijp ook dat u eraan toevoegt dat de feiten moeten vaststaan. Ofwel moet dit worden vastgesteld na een onderzoek door Justitie, ofwel omdat de dader heeft bekend. Of moeten de slachtoffers werkelijk een procedure tot op het bot voeren om een vonnis te bekomen? Moeten zij dit laten uitvoeren ten aanzien van die priester om dan eventueel te botsen op een muur van onvermogen van de priester? Of zult u als kerkelijke overste het initiatief nemen om dat probleem eventueel aan te kaarten op de bisschoppenconferentie en een systeem uit te werken waarbij u overgaat tot vergoeding van de

slachtoffers, desgevallend mits tussenkomst van een solidariteitsfonds?

Patrick Hoogmartens: Ik was uw hoofdvraag niet vergeten, maar ik was nog bij een voorgaande vraag die u gesteld had omtrent de betekenis van heling en verzoening. U hebt ook nog iets gevraagd, dacht ik, over de betekenis van het zorgteam.

Carina Van Cauter: Dat was de inleiding.

Patrick Hoogmartens: Ik wilde die inleiding even opnemen en daarna komen tot de vraag met betrekking tot de schadevergoeding.

Ik vind dat het evident is dat de dader in de eerste plaats degene is die een schadevergoeding dient te betalen en de enige die ook door de maatschappij kan verplicht worden, tenzij anderen medeweten hadden en dat niet hebben gemeld. Ik denk dat de dader degene is die de schadevergoeding moet betalen.

De vraag is of er een minnelijke schikking kan gemaakt worden. Dat is een delicate vraag. Een minnelijke schikking kan ook lijken op zwijggeld en dat is delicaat. Ik denk wel dat er een mogelijkheid is om te spreken en te bemiddelen opdat de dader zou betalen, maar ik heb toch weet van situaties waarin minnelijke schikkingen precies niet goed zijn.

Minnelijke schikkingen, eventueel tussen dader en slachtoffer, kunnen gebeuren wanneer zij in de context gebeuren van bijvoorbeeld een vertrouwenscentrum of liever nog van Justitie waar deze minnelijke schikking wordt voorgesteld. Ik zou in ieder geval, als bisdom, trachten de daders te verplichten, in die zin dat als de overheid het oplegt... als Justitie het oplegt is het vanzelfsprekend, maar ook in andere situaties zou ik hen willen aanmanen, zo sterk als het kan, om inderdaad zelf dan, wanneer er slachtoffers schadevergoeding vragen, om deze ook te betalen. Ik denk dat het in de eerste plaats de zaak is van de dader.

Daarnaast zou op een vrije wijze enige solidariteit kunnen worden georganiseerd, maar, zoals monseigneur De Kesel hier al zei, dat is geen vanzelfsprekende opdracht. Ik denk dat dit het beste zou gebeuren op verschillende maatschappelijke velden, dat wil zeggen niet alleen in de context van de geloofsgemeenschap, maar ook in andere contexten. Er zijn in verschillende contexten ook slachtoffers van seksueel misbruik. Het zou het beste zijn dat

solidariteit op een of andere manier in deze context zou kunnen georganiseerd worden.

Carina Van Cauter: Monseigneur, wanneer ik het heb over een minnelijke schikking en een eventuele dading, of via de weg van de arbitrage, heb ik het niet over zwijggeld noch over het afdwingen van een bepaald arbitrair vastgesteld bedrag.

Ik heb het dan heel duidelijk over dader en slachtoffer, ieder met hun raadsman die eventueel een derde deskundige aanstellen die de schade op een objectieve welgekwalficeerde wijze kan objectiveren, vaststellen. Als de oorzaak en de schade vaststaat, moet het slachtoffer dan nog de lange procedureweg afleggen en wachten op een vergoeding of neemt men zijn verantwoordelijkheid en vergoedt men het slachtoffer voor wie de schade vaststaat, uiteraard indien de feiten vaststaan na bekentenis en eventueel zelfs na verjaring? Dat is het eerste aspect.

Ten tweede, u zegt dat solidariteit niet evident is. Blijkbaar is solidariteit ten aanzien van priesters-daders wel evident. Daar bestaat immers wel een solidariteitsfonds. Een priester-dader die zonder inkomen valt, wordt wel onderhouden door de kerkelijke overheid, terwijl een slachtoffer dat een vonnis bekommt dat niet kan worden uitgevoerd omdat de priester insolvent is, tegen de muur van het zwijgen van de Kerk botst. Zal de Kerk dan toch die verantwoordelijkheid opnemen en solidariteit betuigen ten aanzien van het slachtoffer?

Of gaat de Kerk toch de verantwoordelijkheid op zich nemen en solidariteit met de slachtoffers tonen?

Patrick Hoogmartens: Ik antwoord eerst op de vraag over de minnelijke schikking of de dading. Ik vind het terecht dat als er een minnelijke schikking is, deze officieel moet zijn. Het is eigen aan een minnelijke schikking dat beide betrokkenen, dader en slachtoffer, samenwerken. Bij een dading hoort dat men op vrije basis een soort compromis sluit.

Ik wil voorstellen dat iemand die daar ervaring mee heeft – iemand van een vertrouwenscentrum bijvoorbeeld – mee tot die minnelijke schikking komt en dat deze, zoals bij een dading, een officieel karakter krijgt. Het is belangrijk dat u dat aanhaalt.

Wanneer u spreekt over een solidariteitsfonds, is dat een fonds waar priesters vrijwillig aan

bijdragen, en dat een zelfstandig bestuur heeft dat over de besteding van het solidariteitsfonds beslist. Het is een vrijwillig initiatief. Het kan zijn dat een dader geen geld uit dat fonds of van elders moet krijgen. Maar wanneer er geen geld beschikbaar is, gaat zo iemand ofwel elders werken – wat op zich een goede oplossing zou zijn – ofwel zal hij door het OCMW betaald moeten worden.

De vraag is hoe dit het beste zou gebeuren. Ik meen dat er kan worden nagedacht over een solidariteitssysteem waarbij sommige vermogende daders in zekere zin compensatie doen voor onvermogene daders.

Carina Van Cauter: Maar de kerkelijke overheid is niet bereid daaraan bij te dragen? Zijn de bisschoppen bereid een initiatief te nemen om aan een solidariteitsfonds bij te dragen?

Patrick Hoogmartens: Een solidariteitsfonds gaat om vrijwillige bijdragen. In het algemeen kan men moeilijk stellen...

La présidente: Un fonds de solidarité, ce n'est qu'un terme employé par Mme Van Cauter. Apparemment, cette expression trouble Monseigneur. L'idée que Mme Van Cauter développe depuis le début et qu'elle soumet à chaque évêque est la suivante. Quand les faits sont prescrits, quand on sait que la justice ne pourra plus rien faire, pour des prêtres en aveux et des faits avérés, quand il y a une demande d'indemnisation de la part de la victime, par rapport à ses thérapies ou autre chose, l'Église en général, comme vous êtes l'autorité avec la conférence épiscopale, donnerait-elle son accord à une reconnaissance morale de tous ces faits et d'une manière ou d'une autre à une indemnisation de la victime, sachant que l'abuseur, le plus souvent, est insolvable? Voilà l'idée développée par Mme Van Cauter. On a l'impression qu'il peut y en avoir une mauvaise compréhension.

Patrick Hoogmartens: Ik denk dat het belangrijk is dat vragen omtrent solidariteit altijd geval per geval worden bekeken door mensen die ervaring hebben met wat haalbaar en zinvol is. Ik heb een voorbeeld gegeven van de solidariteit die ons gevraagd werd, buiten de commissie.

Carina Van Cauter: U bedoelt de vraag om betaling van zeven miljoen Belgische frank. We moeten de twee toch duidelijk onderscheiden. U hebt een vraag gekregen om betaling van zeven miljoen Belgische frank. U zegt dat de feiten betwist waren en niet meer objectiveerbaar en controleerbaar, omdat de dader overleden was. Ik

heb het over situaties waarin de dader bekent ten aanzien van u. Hij geeft toe dat hij fout was en het misdrijf heeft gepleegd. Hij wil dan vergoeden, maar heeft om een of andere reden geen geld om dat te doen. Bent u als kerkelijke overheid, als bisschop, bereid om middelen bij elkaar te brengen om het slachtoffer te vergoeden? Is dat niet minstens de morele verantwoordelijkheid van de Kerk als instituut dat jarenlang het misbruik heeft...

Patrick Hoogmartens: Ik zou willen aanbrengen dat de dader in de mate van het mogelijke betaalt. In een concrete situatie, de welbepaalde problematiek van grote financiële noden, kan gezien worden of er hulp van elders kan komen, buiten de dader. Dat moet dan geval per geval bekeken worden. Mevrouw de voorzitter had het over het betalen van therapeutische kosten. Als er in de toekomst mensen zijn die zeggen dat zij dat niet kunnen betalen, dan vind ik dat een begrijpelijke vraag. In welbepaalde situaties...

Carina Van Cauter: U zegt dus dat u het enkel voor therapeutische kosten zou overwegen. Voor arbeidsongeschiktheid van 16% zoals in een geval dat ons is gemeld, geobjectiveerd door een deskundige geneesheer, die vaststelde dat iemand ten gevolge van jarenlang seksueel misbruik een invaliditeit heeft van 16%, zegt u dat er geen schadevergoeding komt.

Patrick Hoogmartens: Ik zeg dat niet in het algemeen. Dat moet geval per geval worden bekeken in de context van een minnelijke schikking, waarbij de dader de hoofdlast draagt en waarbij er misschien ook via andere kanalen financiën kunnen worden vergaard.

Ik heb voorgesteld dat er eventueel ook een zekere solidariteit zou zijn tussen daders.

Carina Van Cauter: Ik begrijp uw antwoord eerder als neen.

Patrick Hoogmartens: ...geval per geval, naar therapeutische kosten.

Marie-Christine Marghem: Si j'ai bien compris, Monseigneur, ce n'est pas vous qui allez convaincre vos confrères de créer au niveau des diocèses de Belgique un fonds destiné à rassembler de l'argent pour assumer à la place des abuseurs qui n'en ont pas les moyens les dommages et intérêts auxquels ils seraient éventuellement condamnés? Et pas nécessairement par la justice étatique, mais aussi par un accord avec la victime. C'est un constat

que je fais: vous n'allez pas plaider en ce sens?

Patrick Hoogmartens: Ik vind het belangrijk dat mensen die deskundig zijn in de problematiek van misbruik, de zinvolheid van zulke schadevergoedingen mee zouden kunnen beoordelen. Ik herinner mij dat professor Adriaenssens zei dat schadevergoeding niet de algemene regel hoeft te zijn, dat de meeste slachtoffers dat niet vragen en dat het ook vaak geen oplossing is. Het moet mee bekeken worden door professionelen en daarover kan gesproken worden, maar ook hun adviezen zijn belangrijk. Daarnaast moet de situatie een beetje bekeken worden.

Siegfried Bracke: Monseigneur, dat hier nogal bevreemdend wordt gereageerd op wat u zegt, is te wijten aan het feit dat er iemand voor u op dezelfde stoel het inderdaad had over "het is bij ons" – versta in de Kerk – "gebeurd" en verklaarde dat het van doen had met de onaantastbare positie van vele priesters in een vervlogen tijd, terwijl de slachtoffers vandaag nog rondlopen. Zijn uitspraken op dat punt waren duidelijk.

Als wij u dan horen spreken over een of andere vorm van schadevergoeding, dan komt dat over als niet alleen een weigering maar zelfs een ontkennen van het ethische besef dat er inderdaad dingen gebeurd zijn binnen uw systeem, als ik het zo oneerbiedig mag noemen, die effectief schade hebben aangericht.

Dan is het niet alleen een juridische regel, ik ben zelf wel geen jurist, maar gewoon een menselijke regel, namelijk als men iets doet, men ook iets moet doen om het goed te maken. Zeker van een instituut als de Kerk, waar ethiek toch enige rol speelt, zou men dat soort geste verwachten.

U geeft de indruk, als ik zo vrij mag spreken, dat u zich op een of andere manier daarvan ver af wilt houden. U roept dan, en dat vind ik, met permissie, een beetje gortig, de daders op om solidair te zijn. Ik vind dat, met permissie gezegd, vreemd.

Patrick Hoogmartens: Dat er een soort systeem heeft bestaan, is uw vraag? Ik heb gesproken over internaten waar er een zekere collectieve, familiale sfeer was. Dit soort systeem wel, maar ik denk dat er mensen zijn geweest die persoonlijk misbruik hebben gemaakt van een systeem. Bij de daders en slachtoffers die ik heb ondervraagd, met name ook bij daders, heb ik de indruk dat hun nabije omgeving zich niet kon voorstellen dat er zulke ernstige feiten gebeurden. Ik denk dat mensen

van zo'n systeem misbruik hebben gemaakt.

Siegfried Bracke: Maar dat heeft voor u niets te maken met wat de voorgaande bisschop heeft gezegd, de onaantastbare positie van de priester?

Patrick Hoogmartens: Ja, die is meer onaantastbaar geweest in het verleden. Sommigen hebben daarvan misbruik gemaakt. Dat is door de Kerk onvoldoende ernstig ingeschat. Zo was de hele samenleving. Ik denk dat mensen daarvan inderdaad soms misbruik hebben gemaakt, maar op een persoonlijke wijze. Zij hebben inderdaad van hun gezag misbruik gemaakt.

Dat zie ik wel. Dat is een realiteit zoals mensen ook van een andere gezagspositie misbruik hebben kunnen maken. Ik denk niet dat dit voldoende werd beseft door de omgeving. Dat is de indruk die ik krijg bij het beluisteren van slachtoffers en daders.

Dat er een geste moet gebeuren, vind ik terecht. Dan gaat het over een geste, die ook betekenisvol kan zijn en die naar de slachtoffers kan worden gericht. Dat denk ik wel. Liefst door daders en anders in een ruimer verband van solidariteit.

Siegfried Bracke: Ik wil echt niet brutaal zijn, maar wat u nu zegt is: we willen wel, maar het zal niet te veel mogen kosten.

Patrick Hoogmartens: Neen, ik heb het voorbeeld gegeven van de 7 miljoen, van feiten die gedateerd zijn van voor ons bisdom bestond. Ik vind het heel moeilijk om daarop in te gaan. Daarom zeg ik, zoals een minnelijke schikking, veronderstelt een dading een zekere betrokkenheid van de beiden partijen om zo tot een heling te komen, waarbij ook experts hun indruk moeten geven.

La **présidente:** Monseigneur, c'est comme cela que Mme Van Cauter vous l'a expliqué. Ce n'est évidemment pas une décision brutale comme vous avez pu ressentir que l'était celle de Mme Halsberghe qui avait parlé de 7 millions. Il n'y a pas eu de discussion contradictoire avec les autorités. C'est une chose. Une autre chose, c'est que nous sommes étonnés. Bien entendu, personne n'a jamais nié que les auteurs sont les premiers responsables ni qu'ils devaient dédommager. En même temps, on sait qu'ils sont souvent insolubles, qu'il y a des faits prescrits et qu'il y a peut-être une procédure à créer relativement à une responsabilité morale et globale de l'Église. Il pourrait y avoir une

procédure contradictoire à la demande des victimes. J'entends bien, et vous avez raison, nous avons bien entendu M. Adriaenssens que certaines victimes demandent uniquement la conciliation. Mais d'autres demandent tout de même autre chose!

Cette autre chose, c'est reconnaître la souffrance, qui est quantifiable. Les experts ont parlé de 16 % d'invalidité. M. Adriaenssens nous a expliqué que cela pouvait être démontré dans le cerveau, à travers le stress de ces personnes. C'est peut-être un peu brutal, mais nous avons l'impression que vous dites: "Non. Ou ce seront les abuseurs ou ce ne sera personne, parce que j'ai eu les 7 millions sur la tête à un moment donné".

Patrick Hoogmartens: Het is een betekenisvolle geste maar dat is in de sfeer van vrijwilligheid waar de dader het hoofdaccent neemt. Wij moeten ook kijken naar wat men doet in de overige maatschappelijke context omtrent deze dingen die zijn gebeurd na verjaring. Wat gebeurt met iemand die 20 jaar geleden in de context van het onderwijs of de sport...

La **présidente:** En fait, vous voulez nous dire que l'Église ne se sent pas plus responsable que si les faits s'étaient produits au sein du monde sportif ou des mouvements de jeunesse et que si on ne le fait pas dans de tels secteurs, vous ne comptez pas faire de geste. Il doit y avoir un geste global de toutes les structures où il y a eu des actes de pédophilie. Vous ai-je bien compris?

Patrick Hoogmartens: Mijn antwoord is dat gestes geval per geval kunnen worden bekeken.

Stefaan Van Hecke: Mevrouw de voorzitter, monseigneur, het gaat hier niet over een geste doen. Het gaat over rechtvaardigheid. Dat is een verschil. Ik zal u een heel concrete vraag stellen. Het is duidelijk, zoals mevrouw Marghem ook zei, dat u in de bisschoppenconferentie niet de grote pleitbezorger zult zijn voor de oprichting van zo'n fonds. Dat is heel duidelijk, voor de hele commissie. Stel echter dat een of verschillende van uw collega's op de bisschoppenconferentie voorstellen om een echt transparant systeem uit te werken, zult u zich dan daartegen verzetten of zult u dat steunen?

Patrick Hoogmartens: Ik zal positief nadenken over de mogelijke modaliteiten daarvan, maar in de context van de vrijwilligheid, die geval per geval moet worden bekeken.

Stefaan Van Hecke: Positief over nadenken?

Patrick Hoogmartens: Ja, zoals ik heb gezegd.

Stefaan Van Hecke: Ons voorstel is wel een transparant en objectief systeem. Dat zal enige reflectie vergen in de bisschoppenconferentie.

Marie-Christine Marghem: Je voudrais que vous vous rendiez compte d'une chose. J'ai déjà eu l'occasion de le dire non pas dans cette commission mais à un représentant de l'Église.

L'Église est une organisation, que vous le vouliez ou non, même si pour vous c'est une organisation à géométrie variable: on se sent organisé quand tout va bien mais, quand cela va mal, c'est chacun pour soi! On peut le voir ainsi.

Le vrai problème, c'est l'image que vous pouvez donner à l'extérieur à cause de ce qui s'est passé. Votre organisation est fondée sur la parole de l'Évangile. Cette parole de l'Évangile est en contradiction totale avec les faits. À partir du moment où vous voulez continuer à survivre de façon crédible comme organisation, vous êtes, me semble-t-il, contraint de présenter des excuses et d'indemniser. Il est impossible d'envisager les choses autrement, sinon votre crédit va s'étioler fortement, encore plus que par la découverte des faits. Comment indemniser? Indemniser, c'est rassembler des fonds. Il est évident que les abuseurs n'ont pas tous cette possibilité financière. Nous le savons bien.

Quand un abuseur est traduit en justice, qui assume les frais de sa défense? Éventuellement les frais de sa défense sont-ils parfois supportés par les responsables de l'organisation au sein de laquelle il travaille, c'est-à-dire son supérieur ou éventuellement l'évêque dont il dépend?

Existe-t-il une figure juridique qui représente un diocèse? Votre diocèse ou bien celui d'un confrère est-il organisé juridiquement sous forme d'ASBL? Des sommes d'argent entrent et sortent. Vous ne pouvez pas être une association de fait. Une figure juridique organise forcément et rend visible votre diocèse. Je voudrais savoir si dans le cadre de cette figure juridique vous avez des assurances en responsabilité civile. C'est donc lié à la question de la défense des prêtres et de l'intervention éventuelle de quelqu'un d'autre.

Patrick Hoogmartens: Het bisdom heeft een vzw-structuur, die in ons bisdom jaarlijks een tekort heeft in haar werking. Het bisdom heeft dus inderdaad een vzw-structuur.

Ik kan niet weten dat wij ooit hebben bijgedragen in de kosten van de verdediging, zeker niet van een dader. Ik heb ook geen weet van kosten in de verdediging. Wat ik wel weet, is dat mensen uit onze gemeenschappen individueel mensen, slachtoffers, hebben bijgestaan om te betalen. Dat is een mogelijkheid. Ik wil iedereen oproepen om zijn verantwoordelijkheid daarin te nemen. Ik heb ook vanmorgen nog van een religieuze gemeenschap gehoord dat zij daarin wil bijdragen.

Er zijn wegen van solidariteit die wij moeten beklemtonen en waartoe wij moeten oproepen. Ik ben blij dat ik hier over het evangelie hoor spreken. Ik denk dat het inderdaad nodig is dat wij meer daarop de klemtoon leggen, maar ik denk dat het moet gebeuren in de context van vrijwilligheid en solidariteit.

La présidente: Donc vous ne soutenez pas... vous ne payez pas les avocats lorsque des abuseurs doivent se présenter devant un tribunal? Ce sont eux qui doivent financer leur avocat. C'est bien cela?

Patrick Hoogmartens: Ik denk niet dat wij ooit een advocaat hebben betaald van een dader. Ik denk van niet.

La présidente: Donc pas chez vous. Avez-vous des assurances responsabilité civile au sein de l'ASBL, pour les membres?

Patrick Hoogmartens: Ik denk dat wij een verzekering hebben maar of dit soort misbruiken verzekeraar zijn weet ik niet. Ik weet niet of deze dingen zijn opgenomen in een verzekeringspolis.

Sophie De Wit: Ik meen dat collega Marghem de rechtstbijstand bedoelt, geen schadeverzekering.

Patrick Hoogmartens: Ik heb daar geen weet van. Ik denk dat het niet is gebeurd. Voor zover ik kan zien de laatste dertien jaar niet.

Sophie De Wit: Ik onthoud uit het hele verhaal vooral dat uw bisdom een vzw is en op droog zaad zit. Blijkbaar bent u bevreesd voor de claims die er kunnen komen. Ik heb daar ook begrip voor. Als u spreekt van een geste, dan kan dat op alle mogelijke manieren zijn. Dat kan financieel zijn, dat kan een erkenning zijn of het kan om daden gaan, zowel proactief als reactief.

Ik heb u daarstraks een vraag gesteld over de sancties. U bent daar heel snel overheen gegaan. Ze worden geschorst. Het antwoord was voorbij voor ik mijn hand kon opsteken. Vindt u het dan

normaal, als u dan toch een geste doet naar de slachtoffers, zelfs bij gevallen van verjaring, dat de betrokken dader in de omgeving kan blijven wonen, werken en rondrijden en in contact kan blijven komen met zijn vorige slachtoffers? Los van het financiële zou het ook een geste zijn als u als overheid of als mens zou ingrijpen en zou stellen dat dit voor u echt niet kan.

Ik heb het niet over afzetting maar gewoon over het vrijwaren van de mentale gezondheid van het slachtoffer. Ze hebben de verjaring al moeten verwerken en dan komt ook dit nog. Dat is ook een geste.

Patrick Hoogmartens: Er zijn situaties waarin ik als bisschop de erkenning zou willen kunnen uitspreken terwijl de dader er niet toe bereid is. Een andere vraag is echter of men sancties kan treffen wanneer de gerechtelijke overheid zich heeft uitgesproken en misschien dat element van verjaring heeft gebruikt maar ook andere elementen. Kan men dan optreden?

Ik denk dat u over een concrete situatie spreekt. Wij hebben toen een voorstel gedaan van beperkte opdracht. Kan men echter iemand doen verhuizen als er over de waarheidsvraag, of het al dan niet gebeurd is, tegengestelde getuigenissen zijn? Als hij bekend, is het anders dan wanneer hij niet bekend. De situatie waarover men soms spreekt is die waarin de priester niet heeft willen bekennen en waar er ook heel wat getuigen ten voordele van hem zijn. Die situatie heb ik ook willen oproepen.

Sophie De Wit: Het is gemakkelijk om te zeggen dat hij niet heeft bekend en dat men niet zeker is als er een hele resem getuigenissen is. U kunt dat zelf beoordelen, dat is geen gemakkelijke oefening. Een verjaring is geen vrijspraak, dat zijn twee verschillende zaken. Zelfs als de schijn er is, is het dan niet belangrijk om de mensen alleen al als geste te vrijwaren?

Er zijn ook andere gevallen. Afzetting is blijkbaar heel moeilijk maar men verplaatst ze wel naar administratieve functies of ergens ver weg zodat er geen contact meer kan zijn. Hebt u daar dan echt een bekentenis voor nodig, als er al aanwijzingen in die richting zijn?

Patrick Hoogmartens: Niet helemaal. Soms doet een dader echter ... U spreekt denkkelijk over een concreet dossier, waarbij de dader vervroegde pensionering heeft gevraagd. In een dergelijke situatie is dat ook van zinnentwege. Een dergelijke houding mag echter niet als "ik ben schuldig"

worden geïnterpreteerd.

Er zijn vragen. Over de zaak in kwestie zijn 1 500 personen ondervraagd. Het gaat over die zaak. Het is moeilijk om een erkentenis af te dwingen. Ik zou soms in plaats van de dader een erkentenis willen uitspreken. Ik zou dat soms willen. Wat is echter de betekenis daarvan? Hoe kunnen aan een erkentenis juridische consequenties worden verbonden?

Sophie De Wit: Het gaat niet over het juridische aspect. Het gaat over de geste.

Patrick Hoogmartens: Ik ga met u akkoord dat de gestes niet alleen op financieel vlak moeten liggen. Zij kunnen ook op andere vlakken liggen, zoals een zekere erkenning. Soms hebben wij een dader onder druk gezet om een stap terug te zetten. Moet hij echter verhuizen? Kunnen wij hem verplichten te verhuizen? Kunnen wij een dader verplichten bij de zusters waarvan sprake de eucharistieviering niet langer voor te gaan? Moeten wij dat verplichten?

Wat doet de samenleving met daders van feiten die al van twintig jaar geleden dateren? Worden zij zomaar vrijgelaten? Moeten zij ergens anoniem in de grootstad een appartementje huren? Is het daarentegen niet beter dat zij een zeker context hebben, los van de schuld- en de waarheidsvraag?

Het voorgaande zijn vragen die moeten worden gesteld.

Sonja Becq: Mevrouw de voorzitter, monseigneur, ik wil op het voorgaande inpikken.

Het ging daarnet over het feit dat er nog niet direct van een bekentenis sprake was. Wat doet u echter ingeval er effectief een bekentenis – al dan niet met verjaring – is? Wat doet u in voorkomend geval?

Patrick Hoogmartens: Soms gebeurden de bekentenissen dankzij de commissie-Adriaenssens. Wanneer iemand voor het eerst bekende, heb ik de betrokkene geschorst, wat voor mij vanzelfsprekend is. De schorsing is ook een betekenisvolle geste, met een grote consequentie. Ik heb ook de onmiddellijke verantwoordelijke van de schorsing op de hoogte gesteld.

Ook na verjaring kunnen er daden worden gesteld. Zij kunnen zelfs door de gerechtelijke instantie worden voorgesteld, nadat een

vooronderzoek is gebeurd. Begrijpt u?

Sonja Becq: Mijn vraag was eigenlijk aanvullend. Hier gaat de discussie over situaties waarbij niet direct van een bekentenis sprake is en waarbij nog vragen en discussies kunnen zijn, zoals de vraag of de feiten al dan niet aan de orde zijn. Ik wil niet de terminologie "geste" gebruiken, omdat met dergelijke feiten heel veel menselijk leed gepaard gaat. Niettemin mag een bemiddelende rol worden verwacht. U hoeft daarom die rol niet op te nemen. Het kan ook door een neutrale instantie gebeuren. Aldus kan door jullie een toenadering gebeuren, om effectief, indien de dader heeft bekend, een aantal maatregelen te treffen, zoals een financiële en een morele vergoeding. Dergelijke maatregelen kunnen vooral ook een preventief karakter hebben ter voorkoming van andere misdrijven.

Patrick Hoogmartens: Daar ben ik het helemaal mee eens, zowel op het financiële vlak als om preventie in de toekomst mogelijk te maken. Ik ga dan in op datgene dat door Justitie in het vooronderzoek is gesuggereerd over de begeleidende maatregelen. Daarenboven kan ik dankzij het kerkelijk recht een schorsing uitspreken ook wanneer er bekentenissen zijn geweest. In de samenleving kan men na tien jaar niets meer doen omwille van de verjaring. In de Kerk kan men gelukkig wel een sanctie uitspreken. In bepaalde omstandigheden kan men een schorsing uitspreken. Dat vind ik een belangrijke zaak. Dat heb ik ook gedaan.

Renaat Landuyt: U komt bij mijn vraag in die specifieke zaak. U zegt: ik zou bij momenten willen erkennen in plaats van een ander.

U zit in de positie dat u kunt inschatten en beslissingen nemen. Wat ik probeer te begrijpen is: hoe kunt u het verantwoorden dat u een leider in de geloofsgemeenschap, een priester laat zijn?

Patrick Hoogmartens: Dat is uw vraag van daarnet. Waarom iemand nog in een religieuze gemeenschap...

Renaat Landuyt: Iemand waarvan u weet dat hij zo vaak van school is veranderd. Nu is hij gepensioneerd dus doen we niets. Hoe kunt u zo iemand priester laten zijn?

Patrick Hoogmartens: Ik begrijp uw vraag. Ik zie ook het dossier waarnaar u verwijst. In deze zaak blijft het waarheidsgehalte een groot probleem. Is het echt gebeurd? Dit is onderzocht door zoveel juristen en door zoveel mensen. In een rechtstaat

is de vraag toch: wat is de waarheid? Men kan wel vermoedens uitspreken. Ik heb de slachtoffers ontvangen. De moeilijkheid is: wat doet men in die concrete situatie?

Ik heb een gelimiteerde opdracht. Dat is zo... zo is dat eigenlijk... ik denk dat in de samenleving... daarenboven hebben wij nog... ik hoorde net uw vraag: hebben jullie supplementair daarbij een zekere opdracht? Ja, ik probeer maximaal te praten maar er is geen bekentenis gebeurd. Er zijn veel getuigen voor en tegen. De rechtbank in eerste instantie en in tweede instantie heeft zich uitgesproken. Dat zijn voor ons moeilijke situaties. Dat kan ik u verzekeren.

Kan ik dan de mogelijke dader verplichten wat het slachtoffer vraagt: een verhuis?

Renaat Landuyt: U heeft uw middelen. U heeft uw eigen canoniek recht en uw eigen procedures. In zo een geval onderneemt u stappen om een eigen onderzoek te doen.

Patrick Hoogmartens: Ik denk dat wij in het verleden inderdaad te weinig de procedures van het kerkelijk recht hebben gevolgd, omdat deze zaken ook al vaak heel lang geleden gebeurd zijn. Ik zou dat nu wat meer willen doen.

De waarheidsvraag is toch een belangrijke vraag, ook voor de hele samenleving. Er is een aantal dossiers waarin uitspraken zijn gebeurd waarbij er een zekere vorm van twijfel is aan beide kanten. Dat is een probleem, dat is ook een probleem voor Justitie, dat is een probleem voor de hele samenleving.

Renaat Landuyt: U kunt zich toch niet blijven verschuilen achter het gerecht!

Patrick Hoogmartens: Neen.

Renaat Landuyt: U komt van een tijd dat het u gerecht niet kende, en nu komt u in een tijd waarin u wacht op Justitie, omdat u de waarheid niet meer durft... .

Patrick Hoogmartens: Waarom heeft men een verjaringstermijn ingeroepen? Het zijn toch de wetgevers die deze waarheidstermijn hebben ingeroepen.

Renaat Landuyt: Ik heb het over uw instelling. Hoe kunt u iemand die op verschillende scholen is verplaatst geweest... Het is echt een typevoorbeeld.

Patrick Hoogmartens: Ik denk van niet. Hij is op enkele scholen... twee of drie scholen. Iedereen heeft in de loop van... Een priester is nooit benoemd op één...

Renaat Landuyt: Na hoeveel scholen twijfelt u niet meer?

Patrick Hoogmartens: Ik denk twee of drie scholen. Twee of drie scholen, zoals de meeste...

La **présidente:** C'est beaucoup déjà !

Patrick Hoogmartens: Het is een heel normale zaak dat men na tien of vijftien jaar een andere opdracht krijgt. Ik denk dat hij op twee of op drie scholen heeft gewerkt. Hij heeft vervroegd pensioen genomen. Daaruit mag men niet afleiden... Ik bedoel, de waarheidsvraag is een moeilijke vraag voor u en voor mij. Dat is echt een objectieve zaak.

Carina Van Cauter: Voor alle duidelijkheid, om het goed te begrijpen. Een priester op het ogenblik van zijn intreding heeft recht op kost en onderhoud, hoe dan ook, vanuit zijn bisdom. Heb ik dat goed voor?

Patrick Hoogmartens: De bisschop heeft een verantwoordelijkheid.

Carina Van Cauter: Een verantwoordelijkheid om te zorgen voor kost en onderhoud van de priester op het ogenblik van zijn intreding. Dat is een. Ten tweede, u zegt dat u een dossier is gemeld door professor Adriaenssens waarin de dader bekend heeft. Ja?

Patrick Hoogmartens: Ja.

Carina Van Cauter: U hebt die dader geschorst. Dat betekent dat die dader vandaag niet meer actief is, niet meer werkt. U zorgt voor kost en onderhoud van die dader. En het slachtoffer, wat doet u daar voor?

Patrick Hoogmartens: Dat zijn twee vragen. Het slachtoffer hebben we gesproken. Die vraagt naar enige ...

Carina Van Cauter: En schadevergoeding, eventueel?

Patrick Hoogmartens: De dader, daar is de vraag: waar leeft de dader van? In het geval waarover u spreekt: heeft de dader een pensioen? Zijn die pensioenrechten losgelaten? Dat weet ik niet. Het is iemand die geen inkomen heeft vanuit

het bisdom, noch vanuit zijn opdracht.

Carina Van Cauter: Ik zal het anders stellen. U voelt zich verantwoordelijk en u zorgt voor kosten en onderhoud van de dader, maar niet voor de schadevergoeding van het slachtoffer?

Patrick Hoogmartens: Wij zorgen niet voor.. ja... Men heeft een pensioen, en soms moeten wij zorgen dat een priester...

Carina Van Cauter: U zegt dat de betrokkene geschorst is. Dan is hij toch nog niet met pensioen?

Patrick Hoogmartens: Jawel, de priester op wie u alludeert, is een priester die gepensioneerd is. Hij heeft les gegeven. Hij trekt zijn pensioen, maar had nog bepaalde opdrachten. Omwille van de ernst van de feiten waarover hij heeft gesproken, heb ik hem gesuspendeerd. Daarom heeft hij geen opdracht meer.

Begrijpt u? Het is een welbepaalde zaak.

Carina Van Cauter: Laten wij dan het principe bespreken. Stel dat die persoon wel nog actief was, dus in volle loopbaan, dan zou u als bisschop, als kerkelijke overheid, aan de dader onderhoud verschaffen, terwijl u het slachtoffer in de kou laat staan. U moet daar eens over nadenken, ook rekening houdend met de christelijke leer. Ik begrijp dat niet.

Patrick Hoogmartens: Ik zou dan een poging doen om de dader via een solidariteitssysteem te laten betalen, waar wij geen middelen voor hebben. Waarschijnlijk is dat via het solidariteitsfonds van priesters dat wij dan vragen dat de dader betaald zou worden.

U vraagt of er zo geen solidariteitsfonds voor slachtoffers gemaakt kan worden. De vraag is ...

Carina Van Cauter: Voelt u niet die drang, die verantwoordelijkheid? Voelt u niet die morele drang?

Patrick Hoogmartens: Ja, dat begrijp ik. Ja, soms wel.

Maar zo'n solidariteitssysteem opbouwen is moeilijker. Er bestaat een solidariteitssysteem waarbij priesters een vrijwillige bijdrage leveren voor anderen, die ziek zijn. Daar zou ik eventueel ook een dader... Maar dat is een bestemd fonds. Zo zouden wij een ander fonds, op een andere manier... als er mensen zijn die daartoe willen

bijdragen. Daartoe zou ik wel willen oproepen, ja.

La **présidente**: Il me semble que nous avons plus ou moins fait le tour de la question. Comme l'a dit Mme Van Cauter, c'est l'incompréhension sur le fait que vous devez assurer la survie de vos prêtres et vous l'assumez jusqu'au bout. Par contre, vous n'assumez pas les comportements et les conséquences des comportements des prêtres quand eux-mêmes ne savent pas l'assumer seuls financièrement. C'est là toute la contradiction! Nous n'allons pas continuer à tourner en rond. Nous avons en tout cas entendu que vous ne l'assumez pas.

Marie-Christine Marghem: Contrairement à vos confrères qui disent d'autres choses, vous dites que vous ne l'assumez pas. Je pense pourtant que vous n'avez pas le choix. La crédibilité de votre institution sera mise à mal par la réponse que vous faites.

Patrick Hoogmartens: Ik vind dat er zo'n solidariteitssysteem moet zijn, absoluut.

Marie-Christine Marghem: Oui d'accord, c'est votre réponse.

J'aurais voulu vous demander mais je le fais via la présidente: pourrions-nous obtenir les statuts de votre ASBL? J'aimerais faire la même demande à tous les diocèses.

La **présidente**: J'écrirai une lettre à tous les évêques pour demander les statuts des diocèses constitués en ASBL puisque nous venons de le comprendre.

Stefaan Van Hecke: Mevrouw de voorzitter, ik vind dit een zeer moeilijk gesprek. Ik vind het bijna een dovemansgesprek, wat wij hier een uur lang over die vergoeding hebben gevoerd.

Monseigneur, ik meen dat er twee mogelijkheden zijn, maar ik zou graag weten welke mogelijkheid u verkiest.

De ene mogelijkheid is dat er vanuit de Kerk een fonds wordt opgericht, dat transparant en duidelijk is. U hebt het daar moeilijk mee. Het alternatief is dat de overheid zo'n fonds opricht en de slachtoffers vergoedt, en dan die vergoedingen aftrekt van de dotaties aan de Kerk.

Mijn vraag is welk systeem u verkiest. Want wij moeten eruit geraken.

Patrick Hoogmartens: Net als mijn collega die

hier aanwezig was, vind ik dat er moet kunnen worden gesproken over zulke dingen, en dat de weg moet kunnen gevolgd worden van vrijwillige solidariteit. Dat vind ik wel.

La **présidente**: Nous allons à présent sortir de ce débat touchant à l'intimidation.

Peut-être quelques autres questions posées par les parlementaires attendent-elles encore réponse. Nous poursuivons.

Patrick Hoogmartens: Hoe sta ik tegenover de inbeslagname van de dossiers van Adriaenssens? Ik was daar ook aanwezig. Ik heb de pijn van de slachtoffers werkelijk gehoord en gevoeld omtrent deze dossiers van hen die in beslag werden genomen. Slachtoffers hebben zich gemeld aan de commissie-Adriaenssens vanuit een groot vertrouwen. Zij hebben zich gemeld aan de commissie-Adriaenssens terwijl zij zich tevoren niet hebben willen melden aan Justitie. Vanaf het ogenblik van de inbeslagname hebben een aantal slachtoffers zich publiek, maar ook aan mij geuit. Zoals professor Adriaenssens zei, zijn er mensen die ook bij mij gehuild hebben dat deze feiten, die zij bekend hebben aan de commissie-Adriaenssens, op een of andere manier publiek zouden worden. Ik betreur dit.

Voor het overige moet het gerecht zijn werk doen daaromtrent. Ik heb wel gemerkt dat slachtoffers daar bijzonder bedroefd om geweest zijn. Ik heb dat persoonlijk gehoord en gemerkt.

Of ik bij mijn aanstelling dossiers van seksueel misbruik heb ontdekt of gekregen, en wat ik ermee heb gedaan. Ik heb inderdaad een aantal dossiers – ik heb dat ook gezegd in mijn inleiding – in ons bisdom gevonden in de kast waar vertrouwelijke dossiers worden bewaard. Zij staan nu ook op de lijst. Een aantal ervan zijn ook bij Justitie en in nog andere dossiers is de dader al overleden. Ik heb deze dossiers bewaard. Ik weet niet wat men met dossiers doet in de gerechtelijke wereld, maar ik heb de dossiers bewaard. Wij hebben nog dossiers van 30 of 40 jaar geleden.

De vraag opnieuw naar de internaten. Er is het systeem van de internaten dat ik even heb willen oproepen. Daarnaast rijst de vraag of er een systeem is geweest van stilzwijgen. Ik heb daaromtrent het rapport van professor Adriaenssens gelezen. Hij heeft gezegd dat hij geen systeem heeft gevonden. Ik denk wel dat er in het verleden in heel de samenleving minder makkelijk over deze dingen werd gesproken. Dat is ook in de kerkelijke context wellicht zo gebeurd.

Op de vraag of ik voldoende de slachtoffers heb ingelicht, of de mogelijkheden van het kerkelijk recht heb aangewend, moet ik antwoorden dat ik dat onvoldoende heb gedaan. We hebben immers vooral de slachtoffers willen inlichten over de mogelijkheden van de procedure voor Justitie. In het kerkelijk recht zijn er in België weinig processen gebeurd. Ik heb daarover de mensen ook onvoldoende ingelicht.

Siegfried Bracke: Monseigneur, ik zou nog op een ding willen terugkomen, namelijk uw contact met magistraten.

Heb ik het goed begrepen dat u op een bepaald moment een beleidscel hebt opgericht om met het fenomeen beter om te kunnen gaan, waar mensen bij betrokken werden uit verschillende sectoren?

Patrick Hoogmartens: Neen, ik heb gesproken over wat ik noemde 'het zorgteam', waarop mensen eigenlijk naast Justitie en de welzijnssector een beroep kunnen doen, zodat ze geholpen kunnen worden. Daar zit geen jurist in, en zeker niet iemand van Justitie.

Siegfried Bracke: Er waren geen magistraten waarop u beroep kon doen?

Patrick Hoogmartens: Neen, als ik spreek over het zorgteam, gaat het over een team waarin een psychiater zit, een psychologe en iemand die in een misbruikcentrum heeft gewerkt. Dat is de samenstelling van het zorgteam. We hebben vanzelfsprekend geen groep waarin magistraten aanwezig zijn.

Siegfried Bracke: Dus juridische bijstand bestaat niet?

Patrick Hoogmartens: Ik heb omtrent voorliggende misbruikproblematiek geen advocaat geraadpleegd, neen.

Siegfried Bracke: Bedankt.

La **présidente:** Y a-t-il d'autres questions? (*Non*)

Monseigneur, avez-vous encore quelque chose à nous dire?

Patrick Hoogmartens: Ik zal nadenken over de betekenis van de gestes.

La **présidente:** Encore une fois, et je le signale à

l'ensemble des évêques, il est clair que nous essayons aussi de faire passer des messages. Certains ont souligné combien ils les avaient entendus. Des messages, évidemment, de responsabilité morale qui entraîne une reconnaissance des faits, des excuses, mais aussi des indemnisations si la victime le demande. Nous attendons quelque chose de la part de l'Église. Et la société dans son entièreté l'attend. La balle est dans votre camp, et nous vous aiderons à trouver des solutions.

Patrick Hoogmartens: Ik heb dit goed gehoord. Dank u wel.

La **présidente:** Je vous propose de nouveau de faire une suspension jusque 18.45 heures.

La réunion publique de commission est suspendue de 18.33 à 18.55 heures.

De openbare commissievergadering wordt geschorst van 18.33 tot 18.55 uur.

Audition de Mgr Remy Vancottem, évêque de Namur

Hoorzitting met Mgr. Remy Vancottem, bisschop van Namen

Chers collègues, nous allons reprendre nos travaux et nous allons entendre le dernier évêque. On aura ainsi fait les huit évêchés. Nous allons entendre monseigneur Remy Vancottem.

Monseigneur Remy Vancottem, vous avez assisté à nos travaux précédents et je vous remercie pour votre présence ce soir. J'imagine que vous avez préparé un petit exposé à notre intention. Vous connaissez notre manière de procéder: Je vais vous laisser lire votre exposé et je donnerai ensuite la parole aux membres de la commission pour leurs questions.

Remy Vancottem: Merci, madame la présidente. Ce sont les plus courageux qui sont là, ce soir.

La **présidente:** Ils sont tous là.

Remy Vancottem: Évidemment, quand un évêque apprend qu'un prêtre du diocèse a abusé sexuellement d'un mineur, il ressent cela très douloureusement. C'est le corps ecclésial tout entier qui est blessé, comme on l'a dit tout à l'heure. Je voudrais distinguer deux moments de ma responsabilité. J'ai été vingt-huit ans évêque auxiliaire du cardinal Danneels et j'insiste sur le terme "auxiliaire", pour le Brabant wallon. Pendant ces vingt-huit ans, deux prêtres ont été emprisonnés pour abus sur mineurs. À leur sortie

de prison, le cardinal a veillé à ce que le plus âgé des deux démissionne immédiatement de ses fonctions et parte à la retraite. Le plus jeune, il y a une vingtaine d'années de cela, a été placé chez un confrère aîné à sa sortie de prison mais très rapidement, il a lui aussi été suspendu de toutes ses fonctions pastorales.

Le dernier, d'ailleurs, a été réhabilité par la justice. Tous deux sont partis à la retraite, l'un est décédé maintenant, l'autre est retraité. Ces deux faits remontent à une vingtaine d'années, comme je vous le disais. Voilà pour ce que j'appellerai ma vie antérieure.

Depuis, cinq mois je suis évêque de Namur-Luxembourg. Je ne connais donc pas très bien ce qui se passait dans mon diocèse avant mon entrée en fonction. Mais je voudrais que vous sachiez que je me suis fixé trois objectifs prioritaires.

Mon premier objectif concerne les personnes qui ont été abusées et qui ont pris contact avec un responsable du diocèse. Il consiste à inviter les victimes à s'adresser à la justice, comme cela a toujours été le cas, à rejoindre leur désir d'être écoutées et comprises, à les informer quant aux mesures pastorales prises à l'encontre des abuseurs.

Voilà trois points qui ont fait l'objet de toute mon attention durant ces cinq mois.

Mon deuxième objectif a été de tout mettre en œuvre pour éviter que les abuseurs puissent récidiver en leur retirant toute charge pastorale. Autrement dit, ils ont tous été immédiatement suspendus de leur charge pastorale.

À ce stade, je voudrais être concret. Ainsi sur les quatre noms qui ont été communiqués à notre diocèse par la Commission Adriaenssens, trois étaient déjà connus du conseil épiscopal. Depuis très longtemps, ces personnes n'avaient plus de charge pastorale. Mais un autre nom nous a été communiqué. Il s'agit d'un prêtre âgé qui ne pouvait être soupçonné et qui a immédiatement démissionné de toutes ses fonctions. Les quatre cas sont examinés par la justice. Il s'agit de faits anciens.

Depuis lors, j'ai été informé d'un autre cas pour lequel la justice ne s'est toujours pas prononcée. Il s'agit d'un cas beaucoup plus ancien puisque les faits remontent à sept ans. Mais le prêtre mis en cause nie les faits et la justice ne parvient pas à prendre une décision.

À Namur, au sein du conseil épiscopal siège un vicaire épiscopal juriste qui est chargé de ces questions, ce depuis longtemps.

Hier, il m'a parlé de deux cas qui venaient de lui être communiqués. Les intéressés ne souhaitent pas s'adresser à la justice. On se retrouve ici encore une fois dans une situation que je n'aime pas. Il s'agit de personnes âgées déjà à la retraite.

La **présidente**: (...) Voulez-vous parler des victimes ou des abuseurs?

Remy Vancottem: Je parle des abuseurs: ils sont âgés. Mais les victimes ne souhaitent pas s'adresser à la justice. Il s'agit du type de situation le moins clair, selon moi. Toujours est-il que ces cas ne m'ont été signalés qu'hier. Nous verrons, vendredi, à l'occasion du conseil épiscopal, ce qu'il faut faire.

J'en reviens aux quatre personnes citées par la Commission Adriaenssens. J'ai alourdi une des sanctions. Tout à l'heure, il a été question du droit canonique. L'un de mes premiers actes en tant qu'évêque a été de suspendre *a divinis* un des prêtres abuseurs. Autrement dit, le prêtre concerné ne peut plus célébrer l'eucharistie même en privé.

Pour ma part, je souhaiterais que ce genre de sanction puisse, très rapidement, être étendu à d'autres abuseurs.

Vous savez que Rome nous a demandé de communiquer les dossiers en vue de prendre, le cas échéant, l'ultime sanction canonique, à savoir la réduction à l'état laïque. Lorsqu'une telle sanction est prise, il n'y a plus du tout de reconnaissance de la part de l'Église.

J'en arrive maintenant à mon troisième objectif. Ce dernier porte plus sur le long terme. Comment prévenir de tels abus? En la matière, il s'agit de faire preuve d'une vigilance particulière dans les lieux où le passage à l'acte est le plus fréquent.

Pourquoi parler du passage à l'acte? Il faut savoir que le fantasme pédophile est beaucoup plus fréquent qu'on ne le pense, mais ce n'est pas pour autant qu'il y a passage à l'acte. Selon moi, pour être préventif, nous devrions faire preuve d'une beaucoup plus grande vigilance dans les lieux où les sévices sexuels sont commis. Cela passe notamment par la conscientisation des familles et des lieux d'éducation où ont très souvent lieu les

dramas. Cela implique également une vigilance accrue au niveau de l'Église et, en particulier, à l'occasion de la formation des agents pastoraux. Il semble que nous nous devons de préciser notre position à cette occasion.

Nota bene, il faudrait que nous prenions conscience du fait que l'Église a changé depuis les 40 à 50 dernières années. Aujourd'hui, elle est beaucoup moins présente dans les lieux à risque.

Tout à l'heure, on a parlé des internats. Aujourd'hui, il n'en existe pratiquement plus. On peut donc dire que la situation n'est plus la même que par le passé.

En conclusion, je voudrais dire qu'il y va de l'honneur de notre société de ne pas accepter les abus sexuels commis sur des mineurs d'âge. Vous savez bien que toutes les sociétés n'ont pas toujours partagé ce point de vue.

C'est à la justice qu'il appartient de déterminer la gravité des faits. Et, quand il s'agit d'agents pastoraux, il revient évidemment à l'Église de prendre les mesures complémentaires appropriées pour éviter, autant que possible, toute récidive. En effet, notre souci premier devrait être d'empêcher toute récidive.

Voilà ce que je désirais vous dire en introduction, mesdames, messieurs les parlementaires.

La **présidente**: Je vous remercie. Je donne la parole à M. Landuyt.

Renaat Landuyt: Ik heb een vraag, want ik denk dat ik iets heb bijgeleerd.

U zegt dat u als bisschop een priester zodanig kunt schorsen, dat hij zelfs thuis met twee nonnetjes geen mis meer kan dienen?

Remy Vancottem: *Cessatio a divinis*. C'est un terme technique du droit canonique. C'est au niveau de l'évêque diocésain que c'est possible tandis que la réduction à l'état laïc demande un procès et Rome, en général, doit pouvoir intervenir.

Renaat Landuyt: Hadden wij dat geweten bij uw collega's, dan hadden we hen de vraag kunnen stellen waarom ze dat niet hebben gedaan.

La **présidente**: Oui.

Remy Vancottem: Cela a été l'un de mes premiers actes qui a évidemment été pénible à

prendre mais qu'il fallait prendre immédiatement, me semblait-il, étant donné la gravité des faits.

La **présidente**: Comme M. Landuyt dit, c'est vrai que c'est quelque chose que l'on aurait dû pouvoir poser à vos collègues parce qu'en même temps on a l'impression que c'est vraiment une sanction très forte pour un prêtre de ne plus pouvoir dire la messe. Et on leur disait qu'ils pouvaient quand même encore le faire chez les sœurs, dans un couvent, etc. Mais aucun n'a été jusqu'à cette sanction-là. On va peut-être leur demander à tous s'il y en a qui ont été jusqu'à cette sanction-là puisque c'est une sanction que vous pouvez prendre tout seul, sans passer par Rome.

Remy Vancottem: L'évêque peut la prendre tout seul, mais ce n'est pas une personne toute seule. C'est évidemment au niveau du droit canon que cela se passe, selon la procédure canonique. Mais c'est en dernière responsabilité l'évêque qui le décide et qui d'ailleurs signe le papier.

Valérie Déom: En préambule, pouvez-vous nous expliquer les missions d'un évêque auxiliaire, à moins que cela ait déjà été fait, puisque vous avez dit que vous avez été évêque auxiliaire auprès du cardinal Danneels? Or, normalement, les évêques sont indépendants. Pouvez-vous nous expliquer quelle est la fonction? Vous l'avez été pendant 28 ans auprès du cardinal Danneels.

Remy Vancottem: Les évêques titulaires ont la responsabilité dernière du diocèse. On dit d'un évêque qu'il est l'évêque de Namur-Luxembourg. L'évêque auxiliaire, puisqu'il est auxiliaire, reçoit toutes les tâches que l'évêque diocésain lui donne. En ce qui me concerne, c'était l'animation pastorale du Brabant wallon. Comme il y avait un évêque auxiliaire pour le Brabant flamand et pour Bruxelles, il y avait donc trois évêques auxiliaires - qui sont aujourd'hui tous disparus et il faudra d'ailleurs trois nominations, bientôt je l'espère - pour que chaque territoire qui a sa culture et sa situation propre puissent avoir un auxiliaire. Mais les décisions de nomination, les décisions canoniques se prennent par l'évêque diocésain.

Valérie Déom: Je vous remercie pour cette précision. Vous avez dit qu'un de vos objectifs, c'était comment prévenir de tels abus en amont. Vous avez parlé de vigilance au moment du passage à l'acte. Vous avez notamment cité les internats - ce n'est pas la première fois qu'on l'entend - comme étant des lieux propices de passage à l'acte. Dans les témoignages que nous avons reçus, ce ne sont pas uniquement des témoignages qui viennent d'internats, il y donc

également d'autres lieux de passages à l'acte. À ce moment-là, comment expliquez-vous le contexte de ces lieux? Avez-vous une explication par rapport à cela? Comment résoudre le problème actuellement?

Par ailleurs, comme je l'ai posé à d'autres de vos collègues, vous venez de prendre vos fonctions. Avez-vous déjà accédé à ces fameux dossiers confidentiels, à cette armoire secrète, s'il en existait une au niveau du diocèse de Namur – ce dont je ne doute pas? Avez-vous consulté les dossiers? Qu'avez-vous pu constater dans ces dossiers par rapport à des cas qui se seraient passés sous votre prédécesseur?

Stefaan Van Hecke: Monseigneur, ik had een beetje een gelijkaardige vraag. Ik sluit aan op de vraag van mevrouw Déom.

U bent de heer Léonard opgevolgd in Namen. Bij uw intrede in het bisdom zag u dat er een geheim archief is. Hoeveel dossiers hebt u daar aangetroffen? U hebt over een aantal dossiers gesproken. Hebt u in dat geheim archief veel dossiers gevonden?

Welke maatregelen hebt u daarin teruggevonden? Het is namelijk belangrijk dat u ook weet welke maatregelen er opgelegd zijn door uw voorganger.

Waren er ook maatregelen opgelegd aan personen ouder dan 75 jaar? Blijkbaar was dat een criterium dat de heer Léonard hanteerde.

De tweede vraag die ik wil stellen, gaat over de contacten met Justitie. Die vraag stellen we aan alle bisschoppen. U bent nog niet zo lang in dienst, maar u kunt misschien ook spreken vanuit uw functies als hulpbisschop of als rechterhand van de heer Danneels.

Hebt u contacten gehad met procureurs, procureurs-generaal, onderzoeksrechters of magistraten over concrete dossiers? Of hebt u in het geheim archief aanwijzingen gevonden van contacten met Justitie?

Marie-Christine Marghem: Madame la présidente, monseigneur, votre position est un peu particulière: vous succédez à Mgr Léonard, aujourd'hui archevêque, qui sera entendu la semaine prochaine.

Dans son diocèse, à l'époque où il en était l'évêque, il a eu à connaître de certains dossiers. J'imagine donc que ces dossiers sont forcément dans les dossiers confidentiels, appelés "dossiers

secrets", dont on vous a parlé dans les précédentes questions.

Dans ces dossiers, au moment où vous les avez eus en charge, avez-vous relevé des demandes d'indemnisation qui seraient venues de la part des victimes, auxquelles vous auriez dû faire face? Comment, dans ce contexte, avez-vous fait face à ces demandes?

Carina Van Cauter: Ik heb dezelfde vragen als voor de andere bisschoppen.

Ten eerste, monseigneur, bent u bereid om op vrijwillige basis de schade die de slachtoffers hebben geleden, te helpen vergoeden, wanneer de priester in kwestie onvermogen is en de schade vaststaat, omdat er een bekentenis of een veroordeling is? Moeten de slachtoffers heel de weg van lange procedures doorlopen of bent u zelf bereid om een initiatief te nemen? Ik begrijp dat de schade geobjectiveerd moet worden, dat die moet vaststaan en dat de dader eerst uitgewonnen moet worden, maar zou u het idee genegen zijn om met alle bisschoppen samen een soort fonds op te richten waar de slachtoffers de schadevergoeding kunnen krijgen waarop zij recht hebben?

Ten tweede, hebt u alle dossiers waarvan u kennis hebt, bezorgd aan Justitie?

Sophie De Wit: Monseigneur, u was goed op tijd; u hebt dus ons moeilijk gesprek kunnen meemaken over, ten eerste, de schadevergoeding en, ten tweede, sancties, of laat het ons zelfs "gestes" noemen, als ik dat woord nog durf te gebruiken.

Ik zal het u heel gemakkelijk maken, want het heeft geen zin om heel de discussie opnieuw te voeren. Zit u op dezelfde lijn als de vorige spreker of denkt u toch, net als degenen die daarvoor kwamen, dat het misschien toch anders kan, want wij hebben vandaag nog bisschoppen gehoord, die toch iets anders dachten over schadevergoeding en de mogelijkheid van sancties of de "geste"?

La **présidente:** J'aurais deux précisions à vous demander.

Vous nous dites que Rome a demandé d'envoyer tous les dossiers. S'agit-il de tous les dossiers où il y a eu condamnation ou ceux où il y a eu aveux, ceux qui ont été dénoncés? Est-ce l'ensemble des dossiers concernant les abus sexuels? Est-ce que Rome a demandé cela à l'ensemble des

évêques? Vous êtes le premier à nous dire avoir envoyé tous les dossiers vers Rome.

Vous dites, et je l'entends bien, qu'il faut éviter le plus possible les faits, c'est-à-dire faire de la prévention dans les endroits à risque, y imposer une plus grande surveillance.

Pour les personnes qui entrent au séminaire, nous avons entendu tout à l'heure qu'il y avait un *screening* psychologique. Avant l'entrée au séminaire, demandez-vous également au candidat un certificat de bonnes vie et mœurs?

Olivier Deleuze: Si j'ai bien pris note de vos paroles, il y a un total de huit cas: M. Adriaenssens vous a confié quatre cas dont un a démissionné de ses fonctions, puis un cinquième plus récent, puis un fait plus ancien, et encore deux que vous avez appris hier, grâce peut-être au vicaire épiscopal juriste.

Vous avez dit: "La commission Adriaenssens nous a communiqué quatre noms; trois étaient connus du conseil épiscopal". Vous voulez dire que vous connaissiez déjà ces noms, que cela a été une confirmation; finalement, la commission Adriaenssens ne vous a donc rien appris.

Comment ces cas avaient-ils été traités avant votre arrivée? Au fond, ils ne dépendaient pas des informations données par la commission Adriaenssens.

Ces huit cas sont tous prescrits. Les abuseurs qui seraient toujours dans votre diocèse, les avez-vous mis à l'écart pour qu'ils ne passent plus à l'acte? Comment avez-vous géré ces huit cas?

Remy Vancottem: C'est donc la question qui partait de chez vous. En effet, on cite souvent les internats parce que le professeur Adriaenssens a attiré notre attention à leur propos. Mais lorsqu'on regarde les dossiers, c'est souvent lors d'un passage en famille, par exemple, et qu'il s'agit d'une situation de vacances. Voilà une situation favorable et dangereuse. C'est une autre situation. On voit très bien, dans certains contextes, que cela se passe très souvent.

C'est là que nous devrions être beaucoup plus attentifs en amont, tout d'abord à parler de ces situations, à rendre attentifs à ces situations, à alerter les prêtres, mais pas que les prêtres. De fait, dans les situations que je vous ai citées, il y a aussi un diacre marié. Ce ne sont donc pas que des prêtres dont j'ai parlé.

Il y a les diacres et les agents pastoraux en général, les assistantes et assistants paroissiaux, etc. Nous devons être attentifs à l'ensemble de ces personnes.

Stefaan Van Hecke: Ik heb een kleine vraag, ter verduidelijking.

U zegt dat professor Adriaenssens jullie attent heeft gemaakt op de problematiek in internaten. Wil dat zeggen dat voordat professor Adriaenssens u dat heeft medegedeeld, u geen weet had van bepaalde problemen in internaten?

Remy Vancottem: Je n'ai pas d'expérience d'internat. Dans le Brabant wallon où j'ai été actif, il n'y avait pas d'internat sous ma responsabilité. On pourrait de fait imaginer qu'il se passe des choses dans les internats mais je n'avais pas de faits concrets.

Valérie Déom: Lorsque vous avez pris vos fonctions, avez-vous fait une réunion de sensibilisation à cette problématique avec tous les acteurs? Indépendamment des internats, toute une série de personnes s'occupent d'enfants dans le Namurois: des animateurs de camps de vacances, etc.

Remy Vancottem: Non pas encore. Pour rappel, je suis arrivé à la fin du mois de juin. Il y a deux mois de vacances. Ces mois-ci, j'effectue mes premières tournées du diocèse le plus étendu de Belgique avec 742 paroisses. J'ai multiplié les rencontres avec des assistantes paroissiales, des groupes de prêtres pour en parler mais je n'ai pas encore eu de grande assemblée.

Le conseil presbytéral qui aurait dû se réunir n'a pas pu le faire pour des raisons diverses (l'hiver et la neige) mais c'est dans ces lieux qu'il faut attirer l'attention. Je compte bien entendu le faire. Il faut faire de la prévention.

(...): (...)

Remy Vancottem: À Namur, il n'y a pas d'armoire où sont rangés des dossiers confidentiels mais il y a notre vicaire épiscopal, le chanoine Jean-Marie Huet, qui garde tout cela. C'est par lui que j'ai été averti des situations antérieures.

La **présidente:** Quand vous dites que vous avez été informé des situations antérieures, je suppose qu'il y avait des dossiers écrits.

Remy Vancottem: Le chanoine est en

possession de ces dossiers.

La **présidente**: Il existe donc des dossiers papier; il ne s'agit pas seulement d'une tradition orale.

Remy Vancottem: C'est lui qui m'a informé. Je n'ai pas pris le gros dossier pour l'étudier; c'est le juriste qui l'a fait pour moi. Ces dossiers se trouvent chez le vicaire épiscopal.

La **présidente**: Vous les avez consultés?

Remy Vancottem: Il m'en a parlé. Je ne les ai pas regardés.

La **présidente**: Je rappelle que les chiffres seront communiqués par écrit pour le 31 décembre.

Remy Vancottem: C'est une précision que vous faites bien de donner car c'est une des questions que je lui ai posées. Quand je lui ai demandé ce qu'il en était des situations antérieures, il m'a indiqué que nous avions le temps jusqu'au 31 décembre. Il est en train d'y travailler car lui non plus n'est pas là depuis 1960. Plus personne n'est là d'ailleurs depuis cette époque. Il n'est pas si évident de retrouver des traces.

Ce dont il m'a parlé, ce sont des huit situations que j'ai évoquées, avec deux supplémentaires qui viennent de m'être signalées pour lesquelles nous n'avons encore aucune mesure.

La **présidente**: Ce sont des victimes qui vous ont écrit?

Remy Vancottem: Il s'agit de plaintes déposées par la famille. Je n'en sais pas plus. C'est trop récent; elles m'ont été communiquées hier.

La **présidente**: Ce sont des victimes ou la famille de victimes qui vous ont écrit.

Remy Vancottem: Oui. Et qui, jusqu'à présent, n'ont pas désiré faire appel à la justice alors que nous leur disons toujours de le faire. Mais elles peuvent encore changer d'avis.

Vous aurez compris que personnellement, je préfère que cela soit directement transmis à la justice. Nous avons alors la vision claire de gens compétents pour nous dire de quoi il s'agit. Pour vérifier si les faits sont avérés, il faut l'expertise que nous n'avons pas.

Carina Van Cauter: Zult u zelf initiatief nemen om die klacht aan Justitie te bezorgen wanneer u merkt dat de slachtoffers het niet doen? Of zult u

sowieso het dossier aan Justitie bezorgen? Het gaat immers om strafbare feiten die u ter kennis zijn gebracht, en die mogelijkerwijze nog gevolgen hebben voor derden.

Remy Vancottem: C'est la question la plus difficile. Lorsque les gens qui viennent vous trouver vous demandent explicitement de ne pas le faire, faut-il le faire? J'avoue que je dois consulter afin de savoir quoi faire.

Sommes-nous obligés de le faire, malgré cette demande? C'est une question difficile.

Marie-Christine Marghem: Cela dépend du contexte dans lequel la personne vous confie la chose. S'il s'agit d'une confiance que vous recevez par le biais de votre ministère, vous êtes dans une situation de secret professionnel. S'il s'agit de quelqu'un qui vient vous parler plus librement, quelqu'un qui souhaite se confier, c'est plus flou. Le secret de la confession est encore supérieur.

Remy Vancottem: Ici, il ne s'agit pas du secret de confession.

La **présidente**: Il s'agit de deux lettres.

Marie-Christine Marghem: Fondamentalement, si l'abuseur est encore en mesure de commettre des faits, par exemple parce qu'il est encore en exercice, un de vos collègues a dit que dans ce cas, il n'hésitait pas, il outrepassait la demande de la victime.

À ce moment-là, il faudrait peut-être dire à la victime que le dossier judiciaire peut être introduit de façon anonyme, c'est-à-dire que la victime peut rester anonyme, et c'est bien son droit car elle a peur de la publicité qui entourerait la chose, quoiqu'une procédure judiciaire ne soit pas tout de suite publique. Il y a d'abord une phase inquisitoriale, la phase d'instruction, pendant laquelle les choses doivent rester secrètes.

Remy Vancottem: C'est une des autres situations. J'ai eu un peu plus de temps pour y réfléchir.

La victime ne désirait pas être connue. Nous lui avons demandé d'aller à la justice, ce qu'elle a fait. Cela reste confidentiel au niveau de la justice. Sur notre insistance, elle a pris l'initiative d'y aller.

Il y a une différence entre le fait de convaincre une personne d'aller en justice et le fait d'y aller soi-même alors que la personne ne le souhaite pas.

La **présidente**: Il y a aussi l'idée de la protection de la société. Si les abuseurs sont là, je comprends qu'il ne vous revienne pas de dire s'ils sont coupables, mais il faut quand même une instruction judiciaire qui pourra dire si les faits sont avérés, s'ils sont prescrits. C'est aussi la responsabilité de l'autorité de dénoncer les faits à la justice, qui pourra alors faire son travail, tout en gardant l'anonymat des victimes.

Remy Vancottem: Je vous remercie pour le conseil. Nous nous trouvons devant des situations inédites, difficiles à résoudre.

Marie-Christine Marghem: Dans ces cas-là, qu'allez-vous faire?

Remy Vancottem: Ces deux prêtres sont déjà fort âgés, à la retraite.

Marie-Christine Marghem: Ils sont à la retraite et ne sont plus en contact, dans un cadre pastoral, avec des enfants.

Remy Vancottem: Je vais quand même le vérifier.

Marie-Christine Marghem: Les faits existent, ils ont été commis, et s'ils sont susceptibles d'amener des sanctions...

Remy Vancottem: Ce sont des faits anciens. J'ai compris que la justice pouvait faire un travail même pour des faits anciens. Au niveau canonique, je peux encore prendre des décisions. Mais vu que cela date d'hier, j'ai encore le temps de réfléchir à la question.

La **présidente**: Vous disiez que Rome avait demandé de lui apporter tous les dossiers. Pour ces deux cas, devez-vous aussi les transmettre à Rome?

Remy Vancottem: Rome nous demande les dossiers où il y a un véritable danger, les dossiers pour lesquels nous pressentons qu'il faut prendre des mesures canoniques supplémentaires.

La sensibilité des évêques peut varier mais je suis d'avis qu'il faut réduire ces situations à l'état laïc.

La **présidente**: Vous êtes pour une procédure canonique.

Remy Vancottem: Les mesures canoniques devraient être beaucoup plus sévères.

La **présidente**: Nous vous avons bien entendu. Je vous laisse continuer à répondre aux questions.

Remy Vancottem: Je n'ai jamais eu de contact avec le procureur du Roi. À Namur, je ne connais pas les personnes. Dans le Brabant wallon, je n'avais pas de contact non plus car j'étais évêque auxiliaire et pas le cardinal lui-même.

J'ai entendu le débat concernant les indemnités tout à l'heure. Il serait bien de ne pas devoir refaire ce débat durant une heure, ce serait une miséricorde.

En vous entendant au niveau des cas prescrits, j'ai noté ceci. Il me semble que, d'un point de vue moral, je suis pour la solidarité. Je dois vous avouer que je n'ai pas encore réfléchi aux modalités mais il me semble que cela devrait se faire en conférence épiscopale, sous la présidence de l'archevêque.

En principe, nous devrions être sensibles à la solidarité avec les victimes.

Carina Van Cauter: Ik bedoelde niet alleen in die dossiers waar de verjaring is ingetreden, maar ook in die dossiers waar bijvoorbeeld de dader bekentenissen heeft afgelegd, en u zeker bent dat de feiten hebben plaatsgevonden zoals ze door het slachtoffer zijn aangegeven. Het gaat om die dossiers waarin het misdrijf vaststaat. Ook in die gevallen moet er naar mijn mening een mogelijkheid zijn om de schade minnelijk te regelen. Dat kan gebeuren onder een vast stramien of een vaste structuur, zoals u zelf aangeeft. Daar heb ik geen enkel probleem mee. Iemand zal het initiatief moeten nemen om een dergelijke structuur op te zetten en om in de nodige fondsen te voorzien.

Remy Vancottem: Il me semble que c'est justement ce que j'appelais les modalités. C'est à voir au niveau de la conférence épiscopale. Tous les diocèses ne sont pas au même niveau de solvabilité. Il faut s'en rendre compte.

La **présidente**: Lorsqu'on parle de solidarité dans une société, on parle de solidarité globale. La Belgique, c'est une solidarité globale.

C'est aussi ce que pensait l'évêque précédent. Quand on parle solidarité, on ne parle pas diocèse. Je sais que vous êtes chacun dans votre diocèse votre propre chef. Nous parlons d'une solidarité globale des autorités ecclésiastiques au niveau de notre pays. Nous ne disons pas, par exemple, que le diocèse d'Hasselt est moins riche

que le diocèse de Malines-Bruxelles. La solidarité, c'est avoir une procédure globale pour indemniser au sein de l'Église même.

Remy Vancottem: C'est bien la raison pour laquelle tout doit se traiter à la conférence épiscopale et pas dans chaque diocèse.

Marie-Christine Marghem: On m'a appris que dans l'ensemble des abus qui ont été récoltés par la commission Adriaenssens, une grosse partie d'entre eux provenait des congrégations. Il faut bien faire la différence entre les uns et les autres notamment pour des questions d'indemnisation. Nous allons d'ailleurs entendre les représentants de ces congrégations à partir de janvier.

Vous dites que vous êtes d'accord pour une certaine forme de solidarité et d'indemnisation. Dans les cas dont vous avez eu connaissance, il y a des cas concrets de demandes d'indemnisation. Je voudrais savoir comment ces cas ont été traités, ce qui a été demandé, ce qui a été payé et dans quelles conditions, tout en sachant qu'en droit belge quand il y a un accord entre parties, il faut qu'il soit entériné par un magistrat pour qu'il ait une force exécutoire. En droit canonique, il n'y a pas de force exécutoire. C'est-à-dire qu'on ne peut pas envoyer un huissier pour faire respecter un accord. Cela dépend de la bonne volonté des uns et des autres. Ma question est donc très précise. J'aimerais que vous nous éclairiez à ce sujet par rapport à la connaissance que vous avez de ces dossiers anciens.

Remy Vancottem: Je n'ai pas connaissance qu'il y ait eu des demandes d'indemnisation dans ces dossiers anciens. On n'en parle nulle part jusqu'à présent.

Valérie Déom: Si ce n'est pas une demande d'indemnisation, c'est en tous les cas une demande de participation aux frais de certains traitements.

Marie-Christine Marghem: De certaines thérapies plus exactement.

Remy Vancottem: C'est une demande qui ne m'a pas été communiquée comme telle pour le moment.

Marie-Christine Marghem: Peut-être pas à vous directement, mais vous êtes le successeur de Mgr Léonard. C'est dans les dossiers que le vicaire général vous a transmis.

Remy Vancottem: Dans ce qui m'a été transmis,

il n'est nulle part question de ce sujet. Je peux bien entendu lui poser la question. Pour l'instant, je ne sais pas répondre à votre question.

Marie-Christine Marghem: Nous allons devoir la lui poser également.

Remy Vancottem: Peut-être que Mgr Léonard pourra répondre à votre question.

Stefaan Van Hecke: We zien bij u een positieve benadering van de ganse problematiek van de schadevergoedingen. U zal het op de agenda van de bisschoppenconferentie zetten. Daar wordt het beslist. Wat acht u een redelijke termijn waarin de bisschoppenconferentie zo een beslissing zal nemen? Kunt u dat zelf beslissen? Heeft u de toestemming van Rome nodig om zo een systeem op te zetten? Zijn jullie autonoom genoeg om zulke beslissingen te nemen?

Remy Vancottem: Je pense! Mais évidemment, c'est une question qui est plus pour le président de la conférence que pour moi-même. C'est à la présidence de prendre des décisions de ce type-là.

Siegfried Bracke: Daarop inhakend. U zegt daarnet: "C'est à la présidence de prendre une décision." Ik wou net weten hoe de bisschoppenconferentie werkt. Is dat een orgaan dat in consensus beslist, bij meerderheid? Of is het – zoals u daarnet zei – de voorzitter die beslist? Die vraag komt niet uit de lucht gevallen. Wij hebben hier een variëteit aan bisschoppen gezien waarbij de een al wat rekkelijker is en de ander wat verkrampt. Hoe gaat dat? Is het zo dat het minimum het daar altijd haalt? Dat zou ook nog een manier van beslissen kunnen zijn. Dat men het dus eens moet zijn. Uiteraard is men het dan eerder eens over de "neen" dan over de "ja". Ik wou weten hoe dat gaat.

Remy Vancottem: Je faisais référence à la présidence pour ce qui concerne l'agenda. C'est typiquement une question de présidence.

La présidente: L'ordre du jour.

Remy Vancottem: Par contre, la prise de décision n'appartient pas au président. Une délibération, parfois suivie de votes, a lieu au niveau des évêques.

Siegfried Bracke: Les décisions sont-elles prises à la majorité?

Remy Vancottem: Oui, effectivement.

La **présidente**: Procédez-vous souvent au vote?

Remy Vancottem: Si vous avez bien compté, j'ai vingt-neuf ans d'épiscopat derrière moi! Rendez-vous compte! On a quelquefois pu voir quelles sont les majorités. Par contre, je n'ai jamais vu une tension majeure dans la conférence épiscopale. En général, l'atmosphère est bonne. Le cardinal Danneels avait aussi une très grande autorité morale à la conférence.

La **présidente**: Vous avez travaillé pendant vingt-huit ans pour le cardinal Danneels. Il nous a été expliqué que tous les évêques sont sur le même plan d'égalité. Nous pensons très sincèrement que M. Danneels avait plus d'autorité que les autres. Tant les juristes que certains autres évêques nous ont expliqué que non. Or, vous venez de nous dire que le cardinal Danneels avait une forte autorité, une autorité morale. Pensez-vous qu'à un moment donné, il pouvait imposer une manière de faire ou d'avancer?

Remy Vancottem: Vous connaissez bien Mgr Danneels. Ce n'est pas son style! C'est un homme qui sait persuader mais dans la douceur.

Il faut distinguer plusieurs choses. Chaque évêque diocésain est responsable de son diocèse. Autre variante: les évêques auxiliaires ne font pas partie de cette responsabilité. J'en ai fait l'expérience durant vingt-huit ans. Le poids de l'archevêque, c'est d'être président de la conférence épiscopale. Il joue un rôle à ce niveau-là.

Le cardinal est arrivé en 1980. Je suis arrivé juste après lui, en 1982, comme évêque. Comme vous l'avez entendu, les autres évêques étaient pour moi des jeunes évêques, même s'ils sont plus vieux que moi! Une certaine expérience, cela joue évidemment son rôle! Je suppose que c'est vrai pour vous aussi.

De ce point de vue, le cardinal avait une belle autorité, une belle autorité morale vraiment pas abusive. Je pense que vous connaissez bien la figure du cardinal. C'est une très belle figure!

(...): (...)

Remy Vancottem: Je n'ai pas bien entendu!

La **présidente**: On entend très mal de ce banc-là! Madame Marghem, souhaitez-vous intervenir sur ce point? Mgr Vancottem n'a pas fini de répondre à toutes les questions.

Marie-Christine Marghem: Madame la présidente, quelque chose me vient à l'esprit!

La **présidente**: À tout le monde!

Marie-Christine Marghem: Dans ce cas, j'attends!

La **présidente**: Je propose de poursuivre le tour des questions.

Remy Vancottem: Vous souhaitez savoir si je demande un certificat de bonnes vie et mœurs pour entrer au séminaire. Si la personne a un passé judiciaire, elle ne sera pas acceptée au séminaire. Cela me paraît très clair!

Quant aux trois dossiers antérieurs communiqués par la commission Adriaenssens, l'un concerne la situation d'un diacre marié. La responsabilité pastorale locale lui avait été retirée mais il était encore présent dans un home pour personnes âgées des environs. Étant donné que j'ai constaté que certaines personnes des lieux où il se trouvait fréquentaient aussi ce home, j'ai alourdi la sanction. Ce diacre n'a de ce fait plus aucune tâche pastorale.

Je vous ai aussi parlé d'un prêtre que j'ai suspendu *a divinis*. Celui-ci n'exerçait déjà plus de tâches pastorales et j'ai alourdi la sanction.

La **présidente**: Le fait que vous alourdissiez à chaque fois les sanctions me semble positif. Estimez-vous que votre prédécesseur n'avait pas pris des sanctions ad hoc par rapport aux faits?

Remy Vancottem: Pourquoi ai-je suspendu cette personne *a divinis*? Elle avait été acquittée par la justice pour des faits antérieurs. Or, depuis peu, il y a de nouveaux faits et une nouvelle enquête est en cours. C'est donc de la récidive présumée. Elle n'est pas encore avérée; c'est à la justice de trancher. Toutefois, j'ai préféré la suspendre immédiatement *a divinis*. J'ai aggravé la sanction pour ce motif-là. Cela me semblait trop grave.

Olivier Deleuze: J'ai entendu qu'une personne était dans un home pour personnes âgées. Vous dites que vous avez rendu la sanction plus sévère en l'empêchant de recevoir de la visite. Quant à la deuxième personne, vous l'avez suspendue pour une récidive? Le diocèse a été informé qu'il y avait un problème. Avant votre arrivée, il a pris certaines mesures. N'ont-elles pas été suffisantes au vu de la récidive?

Ensuite, je n'ai pas entendu le troisième cas.

La **présidente**: Le deuxième cas a été acquitté.

Remy Vancottem: Il a été acquitté par la justice.

Olivier Deleuze: D'accord, je comprends.

Remy Vancottem: Le troisième cas est aussi une situation difficile, qui se trouve dans les mains de la justice depuis sept ans. Il n'y a pas de jugement. Je préférerais qu'il y en ait un pour qu'on puisse enfin prendre une décision. Comme précaution, effectivement, il est sans fonction paroissiale, mais il continue de nier. Pour aller plus loin, j'aimerais bien qu'il y ait un jugement, afin de prendre une sanction plus sévère.

Son avocat nous menaçait en nous disant: "Si vous prenez une sanction supplémentaire, nous pouvons nous retourner contre vous, car c'est nous considérer comme coupable, alors que nous sommes présumé innocent." C'est cet avis d'avocat qui nous a fait reculer. Et il nie.

Siegfried Bracke: Ik kan echt niet nalaten u toch te wijzen op iets wat mij opvalt. Met alles wat we hier weten, blijkt dat er in de hoofden van sommige kerkelijke oversten een, laten we maar zeggen, extreme mildheid ten opzichte van seksueel misbruik bestaat. Hier komt u met een voorbeeld waarbij ik verbaasd ben over het omgekeerde. Het is iemand die, ten eerste, is vrijgesproken – want dat is toch de betekenis, neem ik aan, van acquitter dus hij is vrijgepleit door Justitie – en hij was al gesanctioneerd. Bovendien is er een onderzoek bezig waarvan het resultaat nog niet bekend is en toch legt u hem in dit geval een, naar ik mij voorstel voor een priester, zware sanctie op op basis waarvan? Excuseer mij voor het woordgebruik, maar u moet niet katholieker zijn dan de paus, bij wijze van spreken.

Remy Vancottem: Waarom niet?

Siegfried Bracke: Als u dat zegt, kan ik u alleen maar verdenken van enige ambitie ter zake. In alle ernst nu, het is natuurlijk nogal duidelijk dat een aantal dingen niet kan, maar er moeten ook geen barbertjes gehangen worden, dat mag niet gebeuren. U beslist hier wel, ondanks het feit dat u geen elementen in handen heeft. Merkwaardig in dat verband, een aantal van uw voorgangers is hier komen zeggen – het was bijna een beweging – namelijk verwijzend naar Justitie: als Justitie zegt dat het fout is, als Justitie zegt dat er schadeloosstelling is, dan moet er ook worden betaald. U doet hier net het omgekeerde. Ik

begrijp daar niets meer van.

Remy Vancottem: Cet homme a été acquitté pour vice de forme.

La **présidente**: Ah, voilà! Et les faits étaient avérés?

Remy Vancottem: Ik hoop dat u het nu begrijpt.

Siegfried Bracke: Ik wist dat niet, monseigneur.

Valérie Déom: Je voulais rebondir sur vos propos relatifs aux menaces de l'avocat dans le cas où vous auriez destitué le prêtre. Considérez-vous qu'il existe un lien de subordination entre vous et le prêtre qui entraînerait une responsabilité de votre part en cas de modification intempestive de son statut?

Remy Vancottem: Le rapport du prêtre avec son évêque est d'ordre religieux, canonique. Ce n'est pas un rapport d'employeur. Il y a quand même une distinction à faire. C'est en tant qu'autorité morale. Nous avons la capacité canonique d'enlever, de nommer, de dénommer, de donner la faculté de ou de ne pas la donner – en tant que prêtres, mais pas en tant qu'employeurs.

Pour les situations prescrites, l'abuseur doit-il être tenu à l'écart? Je suis tenté de dire oui, par prudence. Vous sentez bien que je vais dans ce sens-là. On n'est jamais suffisamment prudent, parce qu'il faut éviter la récidive.

La **présidente**: Votre certitude est qu'il faut mettre l'abuseur à l'écart, même si les faits sont prescrits. Et je partage votre opinion. Vous dites qu'il faut éviter la récidive. J'entends bien. En même temps, pensez-vous qu'il faut l'écartier parce que, moralement, il ne peut plus être prêtre et qu'il ne peut plus servir l'Église?

Remy Vancottem: Il faut en tout cas l'écartier de toute tâche pastorale. Lui interdire de célébrer l'eucharistie? Je ne suis pas pour une interdiction générale. Je crois qu'il faut analyser chaque situation. En tout cas, s'il y a récidive, je n'hésiterai pas.

Que va-t-il se passer après? Lorsqu'on a pris des mesures, Rome peut encore prendre une mesure plus grave qui est la réduction à l'état laïc.

Je trouve que nous ne pouvons pas prendre de risque mais il est vrai que je viens d'arriver. Je suis très sensibilisé à tout cela maintenant. Je ne sais pas si j'aurais parlé de la même manière il y a

20 ans. Je ne veux pas jouer à quelqu'un que je ne suis pas. Je suis arrivé voilà cinq mois et je prends la pleine mesure des choses.

Marie-Christine Marghem: Premièrement, vous avez travaillé longuement avec le cardinal Danneels que nous allons entendre la semaine prochaine. Vous en avez fait une description méliorative, ce que je peux comprendre. Vous avez par ailleurs indiqué que vous n'aviez pas pris part, en tant qu'évêque auxiliaire, à des responsabilités d'évêque, chose que vous connaissez seulement depuis cinq mois.

Mais nous avons entendu de vos prédécesseurs qu'on savait au moins depuis l'affaire Dutroux, fin des années 1990, que ce genre de faits existait au sein de l'Église. Fréquentant le cardinal Danneels, vous n'avez pas pu ignorer ces faits puisque lui-même était contacté par l'une ou l'autre victime ou l'une ou l'autre association, qui se sont d'ailleurs plaintes à des moments divers de ne pas avoir été reçues ou entendues comme elles l'auraient souhaité.

Vous dites que vous venez seulement de prendre la pleine mesure de la situation, n'étiez-vous franchement pas conscient de graves problèmes auxquels il fallait porter remède, même si vous n'étiez pas en charge de responsabilités en la matière?

Deuxièmement, cela nous ennuie fortement que vous n'avez pas eu de responsabilité de commettant car si vous aviez eu la responsabilité qui est celle, par exemple, d'un employeur à l'égard de son employé, nous aurions des moyens juridiques simples à actionner pour utiliser l'assurance que vous auriez dû contracter en tant que civilement responsable afin que les dommages soient éventuellement payés pour réparer les fautes commises par les employés sous votre responsabilité.

Vous comprenez bien que toute l'interrogation est là. Nous sommes dans une organisation dont la configuration juridique est assez horizontale. On a vraiment l'impression que les évêchés fonctionnent d'une façon indépendante les uns des autres, selon leur sensibilité. Il n'y a pas de vue d'ensemble; la responsabilité et la solidarité globales sont des choses qui sont difficiles à obtenir, même sur le plan moral chez certains.

Remy Vancottem: Vous avez raison. C'est une des erreurs qu'on commet très souvent en parlant de l'Église. On pense que c'est une structure pyramidale, mais c'est une très grosse erreur.

C'est une structure très horizontale. Même le pape ne démet pas facilement un évêque.

Pensez-vous que, canoniquement, un évêque démet facilement un curé nommé? Pas du tout. C'est une très longue procédure.

Dans la tradition du droit canonique, les niveaux sont protégés. Ce n'est pas du tout une structure pyramidale. Ce n'est pas une structure d'entreprise dans laquelle le patron peut sauter tous les échelons pour aller vers le bas, même si le principe de subsidiarité demande autre chose. Dans notre structure, ce n'est pas le cas. C'est comme cela depuis des siècles, c'est un héritage très ancien.

Il en va de même pour les ordres religieux. Ils ne dépendent pas du tout de l'évêque. Nous n'avons strictement rien à dire à un religieux; il dépend de son provincial, qui lui-même dépend de son général. C'est effectivement une structure beaucoup plus horizontale qu'on ne le pense.

Notre Église est une structure très ancienne; à une époque, les moyens de communication étaient plus rares et justifiaient un grand pouvoir d'autonomie sur place. Avant qu'une missive arrive de Rome à Paris ou à Malines, vous imaginez le temps que cela pouvait prendre à cheval!

La présidente: Cela n'a pas changé!

Remy Vancottem: Cette structure s'est construite avec des autonomies très larges. C'est une explication historique.

Marie-Christine Marghem: Si on y ajoute le fait que, pendant un certain temps, nous a-t-on dit, au cours des années 70 et 80, on a un peu délaissé la procédure canonique, lui trouvant des tas d'inconvénients de lenteur, de complexité, pas de juristes spécialisés dans cette matière, etc., le sentiment d'impunité est beaucoup plus facile à ressentir, à vivre.

Celui qui commet des faits, il est dans sa bulle. Puisque ce sont tous des manipulateurs qui fondent leurs actions sur le silence et le confinement, ils ont l'avantage: en effet, ils se disent qu'on ne saura pas ce qu'ils font, d'une part, et que, si on le sait, il y a tant de verrous avant que la sanction ne tombe, que ces sanctions ne sont peut-être pas très problématiques pour eux. Ce ne sera qu'une mutation ou des choses pareilles. Vous comprenez que cela pose un réel problème.

Remy Vancottem: Je pense que vous exagérez un peu. Il existe aussi des moyens de sanction, comme la suspension *a divinis*. Des procédures sont possibles et des précautions à prendre.

Marie-Christine Marghem: C'est la première fois que nous entendons cela de la bouche d'un évêque. On dirait que vous êtes quasiment le seul à l'avoir utilisée ou à la connaître. Quand on entend certains autres de vos confrères, on a l'impression que c'est toute une histoire de trouver des sanctions adéquates. Cela nous interpelle.

Valérie Déom: J'entends bien que vous confirmez la structure de l'Église, mais j'entends aussi votre détermination à vouloir régler le problème.

Vous terminez votre intervention en disant: "C'est l'honneur de notre société". Parlant de société, je pense que vous parlez sans doute de la société en général, mais aussi certainement de l'Église en particulier. J'ose l'imaginer.

Dans ce cas, ne faudrait-il pas casser cette coutume de structure afin d'arriver à une harmonisation des décisions, notamment dans les crimes les plus graves, que ce soit vis-à-vis d'une indemnisation ou de la manière dont on sanctionne, d'un point de vue ecclésiastique, mais aussi de la manière dont on transmet les dossiers à la justice?

Tout à l'heure, vous avez dit que certains cas vous mettaient mal à l'aise. En même temps, il faut aussi tenir compte de l'intérêt de la société, d'éviter la récidive. À mon sens, il faudrait aussi une harmonisation et une position commune; il faut éviter des jurisprudences différentes d'un évêché à l'autre, en risquant une impunité dans un cas et pas dans un autre.

Remy Vancottem: Je n'ai pas entendu de question. C'était donc plutôt un avis.

La **présidente:** La question posée à vos prédécesseurs est: ne pensez-vous qu'à un moment donné, une procédure commune à l'ensemble des diocèses devrait être prévue, tant pour dénoncer les faits à la justice que pour transmettre les dossiers à Rome, pour décider des sanctions disciplinaires et pour aller jusqu'au bout? Il faut éviter qu'un diocèse soit moins "sanctionnel" que d'autres, et décider d'un traitement unifié de ces crimes et de ces abuseurs.

Remy Vancottem: Je suis d'accord avec vous. La Conférence doit faire son travail mais vous n'empêchez pas les sensibilités différentes de s'exprimer. Quand vous rencontrez un procureur du Roi d'un endroit et un procureur de Roi d'un autre endroit, pensez-vous que ce soit exactement la même chose?

La **présidente:** Ils ont quand même un Code pénal!

Remy Vancottem: Nous avons aussi des points de repère. Nous ne faisons pas n'importe quoi!

La **présidente:** Je vous rappelle aussi la question de Mme Marghem au sujet du cardinal et le fait qu'il ait été prévenu voici plus de 10 ou 15 ans de certaines affaires. Vous étiez évêque auxiliaire. N'étiez-vous pas au courant il y a 10 ou 15 ans? Vous n'en discutiez peut-être pas avec le cardinal?

Remy Vancottem: Non, je n'étais pas au courant. Je vous ai dit que l'évêque auxiliaire a une responsabilité que le cardinal lui donne, c'est-à-dire dans mon cas la pastorale du Brabant wallon.

Pour ceux qui connaissent le fonctionnement de l'archidiocèse de Malines-Bruxelles, ce sont de larges autonomies. Je ne vous apprends rien. Le Brabant wallon, c'est le Brabant wallon et le Brabant flamand, c'est le Brabant flamand! Et Bruxelles, c'est Bruxelles! Je vous assure que les pastorales ne sont pas du tout les mêmes!

Moi, j'étais pratiquement à Wavre. De temps en temps dans une réunion plus ou moins régulière le vendredi, je me trouvais à Malines pour traiter des problèmes généraux. Je n'ai pas eu de confidences du cardinal à ce propos. La seule chose que je savais, c'est qu'il avait des ennuis avec l'un ou l'autre prêtre du diocèse du Brabant flamand.

On savait que cela concernait des personnes qui se plaignaient. Mais je ne peux dire la façon dont il a géré la situation. Il ne partageait pas cela. Le cardinal, c'est le patron.

La **présidente:** Je vous remercie. Y a-t-il encore d'autres questions? (*Non*)

Monseigneur, vous étiez le dernier. Merci de votre patience.

J'aimerais encore voir les parlementaires cinq minutes pour l'ordre des travaux.

Je demande que tout le monde sorte, le temps de dire merci à monseigneur pour être venu répondre à nos questions.

Remy Vancottem: Je dois dire que je suis content d'être venu plus tôt parce que avoir assisté aux questions des prédécesseurs m'a quand même beaucoup facilité les choses.

(Rires)

La **présidente:** Disons que vous avez été beaucoup plus au but, monseigneur.

Remy Vancottem: Cela m'a aidé, évidemment.

La **présidente:** Peut-être que vous n'avez pas la même conception que votre prédécesseur.

La réunion publique de commission est levée à 20.10 heures.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 20.10 uur.